

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

GUIDELINES FOR EDUCATION PROMOTION OF CHILD DEVELOPMENT
CENTERS UNDER KHLONG JED SUB-DISTRICT ADMINISTRATION
ORGANIZATION, KHLONGLUANG DISTRICT, PATHUM THANI PROVINCE

นางสาวพรรณนัท ยอดสิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดปทุมธานี

นางสาวพัชรนันท์ ยอดสิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Guidelines for Education Promotion of Child Development
Centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization,
khlongluang District, Pathum Thani Province

Miss Patcharanan Yodsin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ)

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.อำนาจ เดชชัยศรี)

กรรมการ

(รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

กรรมการ

(พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน,ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู

ประธานกรรมการ

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน,ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางสาวพัชรนันท์ ยอดสิน)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- ผู้วิจัย** : นางสาวพัชรนันท์ ยอดสิน
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู ป.ธ.๔, พธ.บ. (มานุษยสังคมศาสตร์), M.A. (Political Science), Ph.D. (Social Science)
 - : พระมหาญาณวัฒน์ จิตฺตพจนโน,ดร. ป.ธ.๙, ศศ.ม. (นโยบายและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม), พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา)
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ๒) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๓) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๑๐ รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๑ รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. แนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ๑) การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง ๒) การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของสังคมและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๓) การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน ทหารวมมหาดไทย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย ๔) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดมาตรฐานการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ๑๑ ด้าน และ ๕) นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้กำหนดเป็นพันธกิจ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา ด้านศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แล ด้านส่งเสริมการกีฬานันทนาการ

๒. สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี พบว่า ๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมกับนักเรียน สถานที่เครื่องเล่นสนามไม่ได้มาตรฐานยังขาดห้องพยาบาล มุมพักผู้ปกครอง งบประมาณมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ และอาคารสถานที่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากล มาตรฐานที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีทั้งหมด ๒๓ มาตรฐาน ๙๔ ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียดมากทำให้การบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึงทุกตัวบ่งชี้ ๓) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล แหล่งเรียนรู้ในตำบลมีน้อยไม่ค่อยน่าสนใจ และแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญบางแหล่งอยู่นอกพื้นที่ตำบลต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น ๔) การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ตรงกับแผนและโครงการที่วางไว้ และ ๕) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ มีข้อจำกัดของกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงานมากจึงไม่สามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ทุกอย่าง และปัญหางบประมาณ

๓. แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล คลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี เป็นการร่วมส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็ง ของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์ ๒) หลักการ ๓) ระบบการดำเนินการ ๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕) หลัก พุทธธรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ และสังคหวัตถุ ๔

Thesis Title : Guidelines for Education Promotion of Child Development Centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province

Researcher : Miss Patcharanan Yodsin

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Advisory Committee :

- : Assoc. Prof. Dr. Somsak Boonpoo, Pali IV, B.A., (Social Welfare), M.A. (Political Science), Ph.D. (Social Science)
- : PhramahaYannawat Thitavaddhano, Pali IX, M.A. (Resources & Environment Policy & Management.), Ph.D. (Buddhist Educational Administration)

Date of Graduation : March 18 , 2018

Abstract

The objectives of this thesis were: 1) to study concept, theory, policy, and method of educational management for child development. 2) to analyze the state of educational management of the child development centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province, and 3) to propose a guideline for educational management promotion of child development centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province. The data of this qualitative research were collected from documents, in-depth interviews with 10 key-informants and focus group discussions with 11 experts and the analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The concept, theory, policy and method of educational management for child development consist of; 1) the educational management under the National Education Act BE 2542 (1999), the educational management must develop learners accomplished with physical health, mental health, wisdom, knowledge, characters, ethics and culture in living a life, to be able to live with others happily, and to decentralize educational management authority to local government organizations,
- 2) Educational administration of local government organizations must be based on the principle of lifelong education, and be consistent with constitution of Thailand in order to implant consciousness in democratic form of government with the King as Head of State,
- 3) The objectives of child center development of Ministry of Interior were to support learning process and developing of children with desirable characteristics and capacity in 5 aspects; physical, emotional, mental, social and intellectual,

4) Department of Local Administration, Ministry of Interior, issued standards for the child center development in academic management and activity in curriculum in 11 aspects, and 5) Local administration policy of Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province had missions in 5 aspects; educational management promotion, child development center promotion, learning resources promotion, promotion of religions, arts, cultures, customs and local wisdom, and sport and recreation promotion.

2. The state of educational management of the child development centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province indicated that; 1) In educational management promotion, a number of teachers and with caregivers are not matched with a number of children, the playground was under the standard, first aid room and parlor for children's parents are in need, there is a limited budget for operation, and the space and area cannot cope with the increasing number of children in centers, 2) The standards of child center operation by Department of Local Administration consist of 23 criterias and 94 indicators, which cause difficulty in operation, 3) In Tambol learning resources promotion, there are a few learning resources in the area, and the prominent learning resources are located outside the Tambol area, so more budget has to be spent, 4) Conservation of religions, arts, cultures, customs and local wisdom can be transferred to learners as the plan set, and 5) sport and recreation promotion, with limitation of rules, regulations and budget, the operation cannot be arranged as the demand of communities.

3. Guidelines for educational management promotion of child development centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province consist of 5 main factors; 1) Objectives, 2) Principles, 3) Operation systems, 4) Educational Management of child development center, and 5) Buddhist principles supporting education of child development center; Brahmavihara Dhamma, Iddhipada, and Sangahavatthu Dhamma.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็เนื่องด้วยได้รับความเมตตาช่วยเหลือจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และพระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน, ดร. กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำด้วยดีตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบป้องกันทุกรูปทุกท่านที่ได้สละเวลาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ทุกท่านที่เมตตาให้คำชี้แนะอันเป็นข้อมูลสำคัญแก่การวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทุกท่านที่เมตตาแก่ผู้วิจัยได้เสียสละให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทุกประการจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

คุณประโยชน์คุณงามความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบบอบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แต่บิดามารดา ญาติมิตรสหายผู้เป็นที่รัก เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนในการวิจัยทั้งหมด

นางสาวพัชรนันท์ ยอดสิน

มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และอักษรย่อ	ฎ
 บทที่ ๑ บทนำ	 ๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐
๑.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๓
๑.๙ ประโยชน์ที่ได้รับ	๑๔
 บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก	 ๑๕
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	๑๕
๒.๒ แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๑
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๕๕
๒.๔ สรุปผลการศึกษา	๖๑
 บทที่ ๓ สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล คลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	 ๘๓
๓.๑ ประวัติและนโยบายการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๘๓
๓.๒ บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๘๙

เรื่อง	หน้า
๓.๓ ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๑๐๓
๓.๔ สรุปผลการศึกษา	๑๐๖
บทที่ ๔ แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๑๑๐
๔.๑ การยกร่างแนวทางแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๑๑๐
๔.๒ ผลเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๑๑๖
๔.๓ ผลการปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๑๑๗
๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย	๑๒๓
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๒๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๒๕
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๔๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัย	๑๔๒
บรรณานุกรม	๑๔๔
ภาคผนวก	๑๔๗
ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๔๘
ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือเชิญ	๑๖๕
ค ภาพกระบวนการวิจัย	๑๘๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๘๘

สารบัญตาราง

ตารางที่

๑.๑ ขั้นตอนการวิจัย

หน้า

๑๐

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓
๒.๑ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด	๘๖
๒.๒ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด กองการศึกษาฯ	๘๖
๒.๓ โครงสร้างของกองการศึกษา	๙๒
๒.๔ สถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด	๙๓
๒.๕ โครงการรณรงค์คัดเหล่าเข้าพรรษา	๙๔
๒.๖ โครงการประชุมผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด	๙๕
๒.๗ โครงการพัฒนาศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่	๙๖
๒.๘ โครงการหนุนน้อมรักการปลูกผักสวนครัวศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	๙๗
๒.๑๐ โครงการพัฒนาสู่อาเซียน	๙๘
๒.๑๑ โครงการบัณฑิตน้อย	๙๙
๒.๑๒ โครงการกีฬาสี่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด	๑๐๐
๒.๑๓ โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	๑๐๑
๒.๑๔ โครงการหนุนน้อมวิทยาศาสตร์	๑๐๒
๒.๑๕ กิจกรรมมารยาทไทย	๑๐๓
๒.๑๖ กิจกรรมการเล่นอย่างไทย	๑๐๓
๒.๑๗ โครงการไหว้ครู	๑๐๔
๒.๑๘ วันวิชาการ	๑๐๔
๒.๑๙ กิจกรรมกลางแจ้ง	๑๐๕
๒.๒๐ กิจกรรมเสรี	๑๐๕
๒.๒๑ กิจกรรมวันพระ	๑๐๖
๒.๒๒ กิจกรรมหนุนน้อมเข้าวัด	๑๐๖
๒.๒๓ กิจกรรมวันลอยกระทง	๑๐๗
๒.๒๔ กิจกรรมประกวดเต้นแอโรบิค	๑๐๗
๔.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย	๑๓๐

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา และยังมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดหลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ในระดับใดระดับหนึ่งตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัด และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ อันได้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัยตามความพร้อมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ตามความต้องการของประชาชน และตามความเหมาะสมด้านอื่นๆ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีบทบาทในกรณีมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพย์สิน ด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนการระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา กรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอื่นๆตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๕๒ กำหนดอำนาจหน้าที่ภายใต้บังคับของ มาตรา ๖๗ (๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม^๑

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนย่อมทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพื่อจะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน รวมถึงสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ

^๑สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.วารสารการศึกษาไทย, [ออนไลน์]. ๒ย่อหน้า๕(๕๐): ๒ย่อหน้า, แหล่งที่มา: http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=๗๓๖๐&Key=news_research [ประจำเดือนพฤศจิกายน๒๕๕๑].

ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ และชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทั่วถึงสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลาย และวิถีชีวิตของท้องถิ่น

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาท้องถิ่นปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวมทั้งสิ้น จำนวน ๗,๘๕๓ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน ๗๖ แห่ง เทศบาลนครจำนวน ๓๐ แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน ๑๗๘ แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน ๒,๒๓๓ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน ๕,๓๓๔ แห่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ กรุงเทพมหานคร ๑ แห่ง และเมืองพัทยา ๑ แห่ง^๒

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีบทบาทในกรณีมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพยากรด้านวิชาการเช่นการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนนอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษากรรมการเขตพื้นที่การศึกษากรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอื่นๆ

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาหลักสูตร การแนะแนว การวัดผล ประเมินผล การพัฒนาตำราเรียน การวางแผนการศึกษา ของมาตรฐานสถานศึกษา การจัดบริการส่งเสริมการศึกษา การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษา ส่งเสริมการวิจัย การวางแผนโครงการ สำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล สถิติการศึกษา เพื่อนำไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติในการจัดการศึกษาการเผยแพร่การศึกษา และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๒ ฝ่าย^๓ ๑) ฝ่ายบริหารการศึกษามีหน้าที่ความรับผิดชอบคือ งานบริหารงานการศึกษาและงานกิจการโรงเรียน ๒) ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบคือ งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและงานสันติภาพ

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการศึกษาเพื่อการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานีโดยมีการกำหนดการศึกษาครอบคลุมทั้ง ๘ หมู่บ้านที่อยู่ในตำบลคลองเจ็ดจะมีส่วนช่วยให้ทราบถึงผลของการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดตลอดถึงปัญหาข้อเสนอแนะทางออกของปัญหาที่ดีเพื่อหาผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปบูรณาการกับองค์กรต่อไป

^๒ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dla.go.th/work/abt/> [ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐].

^๓ แผนอัตรากำลัง ๓ ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก
- ๑.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- ๑.๓.๓ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๓ ปัญหาต้องการทราบ

- ๑.๓.๑แนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยมุ่งศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดการศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก๕ด้านได้แก่๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล๒) ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

๑.๔.๒ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

๑. การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๑๐ คนด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

๒. การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน ๑๑ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

๑.๔.๓ขอบเขตด้านสถานที่

การวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บข้อมูลที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๔.๔ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคมพ.ศ. ๒๕๖๐ถึงเดือนกุมภาพันธ์พ.ศ. ๒๕๖๑

๑.๕นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การส่งเสริมจัดการศึกษาหมายถึงการสนับสนุนจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานีใน๕ด้านได้แก่

๑. การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบลหมายถึงการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการในการจัดระบบบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป

๒. การส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากลหมายถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบมีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยภายในท้องถิ่นมีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัยครบทั้ง๔ด้านได้แก่ด้านร่างกายด้านอารมณ์ด้านสังคมและด้านสติปัญญาและมีความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

๓. การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบลหมายถึงการส่งเสริมการเรียนรู้กิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆในชุมชนที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามอัธยาศัยการสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นการจัดให้มีการศึกษาที่เกื้อหนุนให้บุคคลในชุมชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงภายใต้สิ่งที่มีอยู่ในสังคมรอบๆตัวทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตเช่นจากประสบการณ์ของวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้านจากแปลงสาธิตจากศูนย์เรียนรู้ฯลฯโดยมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในลักษณะของการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการที่ไม่เน้นการเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน

๔. การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงการปลูกฝังและสร้างเสริมเยาวชนให้มีความรู้ ชื่นชม ห่วงแหนและเห็นคุณค่าการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมไทย จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อันดีงามเพื่อให้คงอยู่คู่ประเทศไทยสืบไป

๕. การส่งเสริมกีฬา และนันทนาการหมายถึง ส่งเสริมการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมการกีฬาขั้นพื้นฐาน ทั้งในและนอกระบบการศึกษา ส่งเสริมการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชน ประชาชน ส่งเสริมความรักความสามัคคีในชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ตั้งอยู่เลขที่ ๙๙ หมู่ ๕ ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึงสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

เด็กเล็ก หมายถึงเด็กอายุระหว่าง๒-๕ปีที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจสังคมและสติปัญญาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๖เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำราญชวนวันได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตตรวจราชการที่๔ผลการวิจัยพบว่า

(๑) ศักยภาพการส่งเสริมการจัดการศึกษาของอบต.โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ด้านอาคารสถานที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยส่วนด้านการเงินด้านสื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมด้านกิจกรรมของโรงเรียนและด้านการบริหารจัดการโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

(๒) ความคิดเห็นต่อศักยภาพการส่งเสริมการจัดการศึกษาของคณะผู้บริหารอบต.ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันโดยคณะผู้บริหารอบต.ที่มีอายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันและคณะผู้บริหารอบต.ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

(๓) ปัญหาการปฏิบัติงานส่งเสริมการจัดการศึกษาของอบต.พบว่าอบต.มีงบประมาณน้อย จึงให้การช่วยเหลือโรงเรียนได้น้อยไม่ค่อยมีส่วนร่วมวางแผนจัดหาสื่ออุปกรณ์กับโรงเรียนไม่มีบทบาทเข้าไปพัฒนาอาคารสถานที่และกิจกรรมของโรงเรียนขาดการประสานงานกับโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการศึกษาน้อยและไม่ค่อยเข้าใจบทบาทที่แท้จริงของโรงเรียน

(๔) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของอบต.คืออบต.มีความสามารถจัดการศึกษาได้อยากให้การช่วยเหลือโรงเรียนด้านอื่นๆนอกจากการสนับสนุนงบประมาณโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้อบต.เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น และควรกำหนดแนวปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานกับโรงเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น^๔

^๔สำราญชวนวัน, อ้างในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๓), หน้า๖๐.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

(๑) สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมากส่วนใหญ่จัดการศึกษานอกระบบโดยจัดกิจกรรมฝึกอบรมหรือให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านต่างๆมีการจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษาเป็นงบประมาณปกติจัดสรรเป็นงบประมาณเพื่อพัฒนาไม่เกิน๑๐ล้านบาท

(๒) สภาพปัญหาพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาด้านการขาดแคลนหลักสูตรเอกสารประกอบหลักสูตรการผลิตสื่อการจัดการเรียนการสอนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการขาดแคลนงบประมาณการจัดสรรยังมีความล่าช้าไม่เป็นธรรมและไม่ตรงกับความต้องการระเบียบและเงื่อนไขการใช้มากเกินไปบุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอและวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับลักษณะงานระบบและโครงสร้างการบริหารองค์กรไม่ชัดเจนการจัดทาแผนยุทธศาสตร์การศึกษายังขาดนโยบายและแนวการดำเนินงานที่ชัดเจนบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ

(๓) สภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านการประเมินให้จัดตั้งสถานศึกษาใหม่โดยส่วนใหญ่จัดการศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ยังขาดประสิทธิภาพในการจัด

(๔) ปัจจัยที่ส่งเสริมในการจัดการศึกษาได้แก่ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ฝ่ายบริหารเป็นทีมเดียวกันและทำงานอย่างต่อเนื่องประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและเข้ามามีส่วนร่วมการเมืองที่มีข้อฝ่ายเดียวกันส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้แก่การขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษาโดยตรงผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรมีเจตคติไม่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมืองไม่มุ่งมั่นในการถ่ายโอนการศึกษากระทรวงศึกษาธิการไม่ประสงค์กระจายอำนาจการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง^๕

พระคณพศิตติสาร (ประกอบเสียง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีการวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยพบว่าในการบริหารงานดังนี้คือองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดอบรมให้บุคคลบางส่วนที่ยังไม่ทราบในข้อกฎหมายหรือข้อหลักธรรมาภิบาลต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไปในทิศทางเดียวกันคือยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่ขอบธรรมาภิบาลการบริหารส่วนตำบลควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดเผยงบประมาณประจำปีในการนำไปใช้จ่ายในแต่ละด้านและการนำงบประมาณไปใช้นั้นให้มีความคุ้มค่าและมีประโยชน์กับประชาชนและจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงตามความเร่งด่วนของชุมชนนั้นๆโดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง^๖

^๕สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานการวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๐), หน้า๖๑.

^๖พระคณพศิตติสาร (ประกอบเสียง). “เรื่องการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (รัฐประศาสนศาสตร๑), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

บังอรอ้วนลา เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและมีส่วนร่วมด้านการแก้ไขปัญหาที่สุทธรองลงมาคือการติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมการวางแผนการดำเนินกิจกรรมการดำเนินกิจกรรมและการลงทุนบริจาคแรงงานกิจกรรมตามลำดับ^๗

ปรีชาไชโย ศึกษาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามทัศนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสบปราบจังหวัดลำปางพบว่า สมาชิกอ.บ.ต.เห็นด้วยในระดับมากในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนการจัดองค์กรและเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาทำองค์การบริหารส่วนตำบลมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดโดยการร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมข้อเสนอแนะให้โรงเรียนและองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมให้มากขึ้นและให้มีการประเมินความพร้อมของโรงเรียนและองค์การบริหารส่วนตำบลในการร่วมมือการจัดการศึกษาและควรแก้ไขระเบียบกฎหมายให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อไม่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลก้าวถอยหลัง^๘

จันรอลเงินคา ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงรายพบว่า ภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนด้านการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกใช้วิธีบริจาคเงินด้านการประสานสัมพันธ์ผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้วิธีการติดต่อสื่อสารพบปะพูดคุยด้วยตัวเองให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมบริจาคผู้ปกครองเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดและความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนปัญหาการมีส่วนร่วมพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเพราะต้องไปประกอบอาชีพอีกทั้งไม่มีความรู้และฐานะทางบ้านยากจนข้อเสนอแนะทางโรงเรียนควรให้ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกันเป็นประจำ จัดอบรมชี้แจงและให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้น^๙

นิภาพรณหงษ์ชูเกียรติ ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลพบว่า มีการปฏิบัติบ้างและไม่ปฏิบัติบ้างอยู่ ๓ ด้านคือ ด้านการพัฒนาเด็กด้านกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้านการติดต่อสื่อสารส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติ

^๗บังอรอ้วนลา, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี,” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, (สาขาพัฒนาสังคม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐).

^๘ปรีชาไชโยม, “การศึกษาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามทัศนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสบปราบจังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔).

^๙จันรอลเงินคา, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย,” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓).

เป็นประจาคือการบริจาคสิ่งของวัสดุเหลือใช้และเงินทุนการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆของศูนย์ฯปัญหาที่พบคือผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กผู้ปกครองมีฐานะยากจน^{๑๐}

สมาลีคุ้มชัยสกลงานวิจัยเรื่องศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่ซึ่งได้แก่โรงเรียนของรัฐและเอกชนที่มีการดำเนินการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างชัดเจนสรุปได้ว่ากิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้แก่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ภายในห้องเรียนซึ่งกิจกรรมนี้จะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์และกระบวนการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครูแต่ทั้งนี้ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบและวางแผนกิจกรรมเป็นผู้ประสานงานผู้ดำเนินการให้มีการมีส่วนร่วมเกิดขึ้น^{๑๑}

ศักดิ์ชัยชัยวิรัตน์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กประถมศึกษาโรงเรียนบ้านประตูป่าอำเภอเมืองลาพูนผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในด้านพื้นฐานของการให้การศึกษาอบรมเด็กกิจกรรมที่ผู้ปกครองทุกคนได้ปฏิบัติคือฝึกให้เด็กได้ช่วยตนเองสำหรับการให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนผู้ปกครองมากกว่าครึ่งหนึ่งมีส่วนร่วมโดยให้ความสนใจให้ข้อมูลที่แท้จริงเข้าร่วมประชุมตลอดจนร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนนอกจากนี้ในด้านการส่งเสริมพัฒนาการและความเจริญงอกงามของเด็กผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่สนใจข้อเสนอแนะทั่วไปผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนเข้มงวดในการจัดการเรียนการสอนและกวดขันเรื่องระเบียบของนักเรียน^{๑๒}

เยาวนุชทานามได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยพบว่าระดับความต้องการของผู้ปกครองมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านปรากฏว่าด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมและด้านการประสานความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมากส่วนด้านการจัดหลักสูตรตามปกติในโรงเรียนและด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง^{๑๓}

อัครเดชวรหาร วิจัยเรื่องในความสามารถบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสะเมิงจังหวัดเชียงใหม่พบว่าความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูงความสามารถของบุคลากรและงบประมาณ

^{๑๐} นิภาพรณหงษ์ชูเกียรติ, “สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล,” ๒๕๔๔.

^{๑๑} สมาลีคุ้มชัยสกล, “บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยในเขตเชียงใหม่” (คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔).

^{๑๒} ศักดิ์ชัยชัยวิรัตน์, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาประถมศึกษาโรงเรียนบ้านประตูป่าอำเภอเมืองลาพูน,” การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๔๒).

^{๑๓} เยาวนุชทานาม, “ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย,” วิทยานิพนธ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://WWW.thaiedresearch.org> (๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖),

มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง^{๑๔}

Ramji ได้ศึกษา “การจัดระดับปฐมวัยและสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินโรงเรียนระดับปฐมวัย” (Pre-primary Institutions their Supervision) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการศึกษาปฐมวัยในอินเดียการนิเทศโรงเรียนในเรื่องสุขภาพอนามัยโภชนาการรวมทั้งการจัดการศึกษาและแบบประเมินโรงเรียนซึ่งมีหัวข้อต่างๆคืออาคารสถานที่ครูนักเรียนการจัดกิจกรรมของนักเรียนการประเมินแบ่งออกเป็น ๓ ระดับดีมากปานกลางพอใช้แบบประเมินนี้ผู้ควบคุมดูแลการจัดระดับปฐมวัยเป็นผู้ประเมินพร้อมกันนี้รามจีได้เสนอแนะให้ผู้ดูแลของปฐมวัยและผู้ใช้แบบประเมินแนะนำครูให้เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก^{๑๕}

Werthem ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบติดต่อประสานงานระหว่างผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กตัวอย่างประชากรเป็นผู้ปกครอง ๘๘ คนและพี่เลี้ยงเด็ก ๓๔ คนจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ๔ แห่งในรัฐคัลคัตตาและรัฐเบงกอลการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถี่และเนื้อหาในการติดต่อสื่อสารความพอใจในระดับการติดต่อสื่อสารและทัศนคติระหว่างผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กโดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสถิติและใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้บริหารเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะการเตรียมบุคลากรและโอกาสของผู้ปกครองในการร่วมวางแผนและตัดสินใจในกิจการสถานรับเลี้ยงเด็กจากข้อมูลแสดงว่าความแตกต่างมีนัยสำคัญระหว่างผู้ปกครองและบุคลากรในด้านที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและผู้ปกครองผลการวิจัยพบว่าในด้านอุปสรรคที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสารถูกระบุว่ายังมีในทั้งสองระบบโดยเกี่ยวข้องกับนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็กการวิจัยและการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย^{๑๖}

สรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กทางด้านอาหาร สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย บุคลากร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็ก ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และยังพบว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีปัญหาในองค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งจะมีมากขึ้นอยู่กับงบประมาณของหน่วยงาน

^{๑๔} อัครเดชาพร, “ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่.” ค้นคว้าอิสระของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: เชียงใหม่, ๒๕๔๘).

^{๑๕} Ramji, Marni T. (1972, September). Pre-Primary Institutions Their Supervision. *Education in Asia*. 6:19 – 20.

^{๑๖} Werthem, L. (1994). Communication patterns and communication attitudes between parents and caregiver. *Dissertation Abstracts International*, 48(4), 55-61A.

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยรูปแบบการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑.๗.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ ๑.๑ ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอน	วิธีการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลการวิจัย
ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก	๑. การวิเคราะห์เอกสาร	๑. การวิเคราะห์เนื้อหา	แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย และวิธีการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก
ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๑. การสัมภาษณ์ข้อมูลหลัก ๑๐ คน	๑. การวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลตามแบบสัมภาษณ์	สภาพการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๑. ส น ท น า ก ลุ่ ม ผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๑รูป/คน	๑. การวิเคราะห์เนื้อหา	แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๗.๒ ผู้ให้ข้อมูลหลัก

๑. การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๑๐ คนด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๒. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน ๑๑รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๗.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยแนวคำถาม ประกอบด้วย ๑) ท่านคิดว่า สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๕ ด้าน เป็นอย่างไร และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร ๒) ท่านคิดว่า แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๕ ด้าน ควรเป็นอย่างไร ๓) ท่านคิดว่า หลักพุทธธรรมข้อใด ที่ส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๒. แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เป็นแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๗.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

๑. แบบสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

๒. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา

๓. นำความคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒.แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

๑. สร้างแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลการสัมภาษณ์

๒. นำแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา

๓. นำแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปสนทนากลุ่ม

๑.๗.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. การสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

๒. นำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนำไปมอบให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง โดยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

๓. เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

๒.การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑. ขั้นตอนการเตรียมการ ประกอบด้วย การกำหนดวันสนทนากลุ่ม การจัดทำกำหนดการสนทนากลุ่ม การจัดทำหนังสือเชิญประธานพร้อมคำกล่าวเปิด และคำกล่าวรายงานต่อประธาน การประสานงานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ การขออนุมัติใช้สถานที่พร้อมวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสนทนากลุ่มและการจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

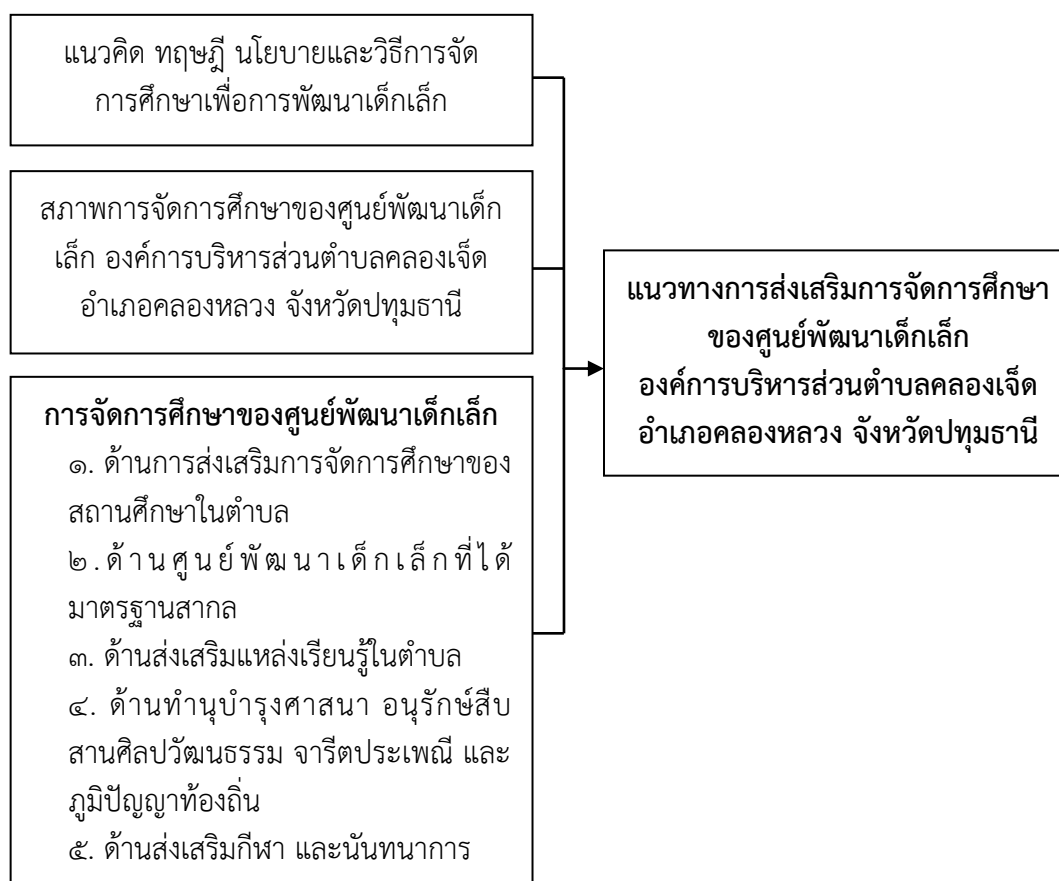
๒. ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย การนำเสนอวิทยานิพนธ์ การดำเนินการอภิปราย และจดบันทึกข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง

๑.๗.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ๑) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ๒) การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และ ๓) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาขององค์กรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

ภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๙ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๙.๑ ได้ทราบแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๙.๒ ได้ทราบสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล คลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๙.๓ ได้ทราบแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๙.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับนำไปพัฒนาการจะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานีและองค์กรทางการศึกษาอื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก

การวิจัยบทนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี นโยบาย และวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก โดยจะนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๒.๑แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

๒.๒แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๔สรุปผลการวิจัย

๒.๑แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

๒.๑.๑ ความหมายของการศึกษา

ความหมายของการศึกษานั้น มีนักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิในพระพุทธศาสนา ได้ให้นิยามความหมายไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน) ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า สิกขานั้นก็คือศึกษา เป็นคำเดียวกัน ศึกษามาจากศึกษาที่เป็นภาษาสันสกฤต สิกขาเป็นภาษามคธหรือภาษาบาลี มีความหมายถึงทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ ภาคปริยัตินั้นก็หมายถึงเล่าเรียนด้วยวิธีฟังด้วยวิธีอ่านทรงจำพิจารณาให้มีความรู้ความเข้าใจ ภาคปฏิบัตินั้นก็หมายถึงว่านำมาปฏิบัติทางกายทางวาจาทางใจ^๑

พุทธทาสภิกขุ ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า คำว่า “การศึกษา” นี้ เรายังมีความเข้าใจผิดกันอยู่มาก ส่วนมากก็มักจะหมายถึงการเรียนหนังสืออะไรๆ รวมอยู่ในการเรียนหนังสือเป็นการศึกษา เรียนในโรงเรียนหรือในสถานที่เรียนด้วยตำราเรียน แล้วก็จำได้ แล้วก็พอจะคิดเป็นบ้างจากแนวที่ได้เรียนมาแล้ว แล้วก็เรียกว่าการศึกษา และยังมีจุดมุ่งหมายที่ไม่ถูกต้องตามที่มนุษย์ควรจะมี คำว่า “การศึกษา” นี้ ในภาษาศาสนา หมายถึง การประพฤติ หรือการปฏิบัติ หรือการกระทำ ไม่ได้หมายถึง การเล่าเรียนโดยส่วนเดียว คำว่า “ปริยัติ” นี้ก็เป็นการศึกษา แต่ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ คำว่า “ปฏิบัติ” นั้นเป็นคำที่ถูกต้องและสมบูรณ์^๒

^๑ดูรายละเอียดใน สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน), *ลักษณะพุทธศาสนา*, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๒.

^๒ดูรายละเอียดใน พุทธทาสภิกขุ, *คู่มือการศึกษาพระพุทธศาสนา*, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๔๔), หน้า ๔-๖.

พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษามาจากภาษาบาลีว่า สิกขา คำว่า สิกขา มีรากศัพท์ว่า สิกฺข หมายถึง วิชฺโชปาทาน แปลว่า การแสวงหาวิชา ส่วนคำว่า วิชชา หมายถึง ความรู้สภาวะแท้จริงของสิ่งทั้งหลาย ดังนั้น สิกขาหรือศึกษาจึงหมายถึง การแสวงหาวิชาหรือความรู้แจ้งซึ่งก็คือปัญญานั้นเอง นั่นคือ การศึกษาเป็นกระบวนการแสวงหาปัญญาและกำจัดอวิชชาไปพร้อมกัน^๖

สาโรช บัวศรี ให้ความหมายของการศึกษาว่าการศึกษา คือ การพัฒนาขั้น ๕ เพื่อว่า โลกะโทสะ โมหะ จะได้ลดน้อยถอยไปหรือว่าหมดไปในที่สุด และได้บรรลุชีวิตที่ดี^๗

สุนน อมรวิวัฒน์ ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือชีวิต และชีวิตคือการศึกษ การศึกษา หมายถึง การสั่งสอน การฝึกหัด ฝึกปรี้อ ฝึกฝน อบรมบ่มนิสัย^๘

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า ความหมายของการศึกษาแยกออกได้เป็น ๒ แนวใหญ่ๆ คือ แนวแรกเป็นการพิจารณาในวงกว้างครอบคลุมถึงกระบวนการต่างๆ ของสังคมที่จะถ่ายทอดแนวคิด ความเชื่อ ระบบพฤติกรรม ตลอดจนศิลปกรรมต่างๆ อันรวมเรียกว่าวัฒนธรรมนั้นจากชุมชนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การศึกษาแนวนี้เรียกว่า การศึกษาในฐานะเป็นกระบวนการสังคมประกิต (Education as a socialization process) ซึ่งเกิดขึ้นทุกสถาบัน ทุกระดับชีวิตของบุคคล แนวที่ ๒ เป็นการพิจารณาการศึกษาในวงแคบมุ่งที่สถาบันสังคมเพียงสถาบันเดียว คือ สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน เป็นการทำความเข้าใจในเรื่องบทบาท หน้าที่ และกระบวนการต่างๆ ในโรงเรียน การศึกษาในแนวหลังนี้เป็นการศึกษาในฐานะเป็นสถาบันทางสังคม (Education as a social institution)^๙

สนธิ ศรีสำแดง ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา Education มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Eduare” มีความหมายตรงกับคำว่า “Bring up” หมายถึง การดึงออก การศึกษามีใช้การใส่เข้าไป (Put in) แต่หมายถึง การดึงเอาความรู้ หรือสิ่งที่มีอยู่ในผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด^{๑๐}

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า ไม่ว่าการศึกษาจะเป็นอะไรหรือคืออะไร แต่การศึกษาย่อมเป็น “กระบวนการ” เสมอ และอาจสรุปได้ว่า ไม่ว่าคำนิยามหรือคำอธิบายการศึกษาจะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน ก็อาจจะแบ่งกลุ่มได้ ๓ กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีหลักพื้นฐานแตกต่างกันคือ กลุ่มที่หนึ่งมองว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่นำเอาความสามารถของผู้เรียน

^๖ดูรายละเอียดใน พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **ขอบฟ้าแห่งความรู้**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๐), หน้า ๓.

^๗ดูรายละเอียดใน สาโรช บัวศรี, **“ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์”** ใน การศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์เพื่อสันติภาพและการพัฒนา เล่ม ๑, รวบรวมโดย ชม ภูมิภาค, (กรุงเทพมหานคร: ศิลปสนองการพิมพ์, ๒๕๓๑), หน้า ๓๘๘.

^๘ดูรายละเอียดใน สุนน อมรวิวัฒน์, **หลักสูตรทางการศึกษาตามนัยแห่งพุทธธรรม**, (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๔), หน้า ๓๗.

^๙ดูรายละเอียดใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, **ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: วี.พรินท์, ๒๕๕๕), หน้า ๑๙-๒๐.

^{๑๐}ดูรายละเอียดใน สนธิ ศรีสำแดง, **พระพุทธศาสนากับหลักการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: นิลนารการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๕๒.

ที่มีอยู่ในตัวของเขายกมาพัฒนาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป กลุ่มที่สองมองว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะนำเอาความรู้ภายนอกเข้าไปสั่งสมไว้ในตัวผู้เรียน และกลุ่มที่สามมองว่า การศึกษาเป็นกิจกรรมตอบสนองกัน ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และมนุษย์เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมด้วย^๘

วิชัย ตันศิริ ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Education” แท้จริงรากศัพท์ “Educare” ก็หมายถึง การอบรมเลี้ยงดู การอบรมบ่มนิสัย ส่วนรากศัพท์ “Educere” ก็หมายถึง การดึงออกมา หรือทำให้ปรากฏออกมาซึ่งศักยภาพของชีวิต (Oxford Dictionary)^๙

สุนทร โคตรบรรเทา ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา คือ กระบวนการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่แล้วในตัวผู้เรียน นำความรู้จากภายนอกไปสะสมไว้ในตัวผู้เรียนและตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้นและกว้างขึ้น^{๑๐}

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการกระตุ้นสมองให้รับรู้ เก็บสะสม และรวบรวมสิ่งที่มีคุณค่าทั้งหลายไว้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักนำความคิดและความรู้ออกมาใช้และพัฒนาขั้น ๕ ให้เจริญงอกงามทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และบ้านเมือง^{๑๑}

UNESCO ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายถึง การกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ ศีลธรรม คุณค่า และความเข้าใจต่างๆ ซึ่งจำเป็นสำหรับชีวิต เพื่อให้เด็กและผู้ใหญ่มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมและแนวคิดต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อสังคมของตนเองและของชาติอื่น ตลอดจนทั้งความเข้าใจต่อกฎต่างๆ ตามธรรมชาติ พร้อมทั้งมีทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการสื่อสาร^{๑๒}

Plata ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา คือ การเปลี่ยนแปลงความคิดหรือวิญญานของมนุษย์ คือพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น จากโลกมืดไปสู่โลกที่สว่าง^{๑๓}

Francis Bacon ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือทำให้คนมีเหตุ ให้เข้าถึงความจริงที่ตรงกันข้าม เบคอนเห็นว่า ความจริงมีเพียงหนึ่งเดียว^{๑๔}

^๘ดูรายละเอียดใน ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, **พื้นฐานปรัชญาการศึกษา : ภูมิปัญญาของตะวันออกและตะวันตก**, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๕๕), หน้า ๔๑-๔๒.

^๙ดูรายละเอียดใน วิชัย ตันศิริ, **อุดมการณ์ทางการศึกษา : ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สามลดา, ๒๕๕๐), หน้า ๓-๔.

^{๑๐}ดูรายละเอียดใน สุนทร โคตรบรรเทา, **ปรัชญาการศึกษาสำหรับผู้บริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน, ๒๕๕๓), หน้า ๓๙.

^{๑๑}ดูรายละเอียดใน คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **พุทธปรัชญาการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๙๐.

^{๑๒}ยูเนสโก (UNESCO), อ้างใน จินตนา สุจางันท์, **การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ ๒๑**, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗.

^{๑๓}พลาโต (Plata), อ้างใน คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **พุทธปรัชญาการศึกษา**, หน้า ๑๒๔.

Rousseau ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา คือ การเข้าให้ถึงธรรมชาติ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ ชีวิตที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ จะมีแต่ความสดชื่น จิตใจจะเป็นอิสระ สว่างไสว มองโลกได้กว้างไกล การศึกษาที่ดีต้องสอดคล้องกับความจริงตามธรรมชาติ และสามารถนำไปแก้ปัญหาได้^{๑๕}

John Dewey ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม (Growth) กระบวนการศึกษา ก็คือ กระบวนการสร้างเงื่อนไขให้ชีวิตมีความเจริญงอกงาม ความงอกงามในที่นี้ มิใช่เป็นเพียงเครื่องมือไปสู่จุดหมายปลายทางอื่นใด แต่เป็นไปเพื่อความเจริญงอกงามของชีวิตมนุษย์^{๑๖}

Good Carter ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะใช้พัฒนาความสามารถ ทักษะ และรูปแบบพฤติกรรมของคนที่มีความค่าต่อสังคม และการศึกษาเป็นกระบวนการที่คนได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่เลือกสรรถูกควบคุมไว้แล้ว เพื่อที่คนเหล่านั้นจะได้สามารถอยู่ในสังคมได้และสามารถพัฒนาตนเองได้^{๑๗}

สรุปได้ว่า การศึกษาหมายถึงการพัฒนาปรับปรุงตนเองทั้งร่างกายและจิตใจให้เจริญงอกงามดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาผู้อื่น เริ่มจากในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๒.๑.๒ ความสำคัญของการศึกษา

นักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาของไทยและต่างประเทศได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

พระราชวรมุนี (ประยูร ธมมจิตโต) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาที่เหมือนการสอนวิธีจับปลา ก็คือ การสอนให้คนพึ่งตน การสอนต้องสอนให้คนรู้ตน นั่นคือ อ่านตนออก บอกตนได้ ใช้ตนเป็น เห็นตนชัด เมื่อรู้ตนแล้วก็รู้สิ่งที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงกับตนเองตามลำดับของการรู้ตน รู้คน รู้งาน รู้วิชาการ นั่นคือรู้รอบและรู้กว้างขยายไปครอบคลุมโลกภายนอก^{๑๘}

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นเรื่องที่ใหญ่มาก ควรจะเป็นพลังที่สำคัญที่สุดของชาติ เพื่อทุกคนและทุกเรื่อง (Education For All) ทุกภาคส่วนของสังคมต้องทุ่มเทเพื่อการศึกษา (All For Education) ไม่ใช่เรื่องของโรงเรียนและครูเท่านั้น และการศึกษาต้องสามารถแก้ปัญหาทั้งหลายทั้งปวง มีความยากจนเป็นอาทิ ซึ่งกล่าวเป็นสำนวนว่า

^{๑๕} ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon), อ้างใน คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **พุทธปรัชญาการศึกษา**, หน้า ๑๒๔.

^{๑๖} รูสโซ (Rousseau), อ้างใน คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **พุทธปรัชญาการศึกษา**, หน้า ๑๒๔.

^{๑๗} จอห์น ดิวอี้ (John Dewey), อ้างใน วิชัย ต้นศิริ, **อุดมการณ์ทางการศึกษา : ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**, หน้า ๒-๓.

^{๑๘} กูด คาร์เตอร์ (Good Carter), อ้างใน จินตนา สุขจรรย์, **การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๕๔), หน้า ๔๐.

^{๑๙} ดูรายละเอียดใน พระราชวรมุนี (ประยูร ธมมจิตโต), **ขอบฟ้าแห่งความรู้**, หน้า ๑๘-๒๐.

การศึกษาเป็นยารักษาทุกโรค (EducationCure All) การศึกษาจึงเป็นเรื่องใหญ่มาก แต่เราไปลดทอนให้เหลือเล็กน้อยเดียว ว่าการศึกษาเป็นเรื่องของการท่องตำรา และการศึกษาเป็นเรื่องของครูในโรงเรียนเท่านั้น กลายเป็นการกักขังการศึกษาไว้ในห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ และท่องบ่นวิชาการอยู่แค่นั้น แทนที่จะเป็นการเรียนรู้ในการปฏิบัติการจริงร่วมกัน ของคนทั้งมวลในพื้นที่อันกว้างขวางของชีวิตและสังคม^{๑๙}

สุนน อมรวิวัฒน์ กล่าวถึงความสำคัญการศึกษาไทยไว้ว่า ลักษณะอันสมบูรณ์ของการศึกษาไทย คือ ความสัมพันธ์สอดคล้องและผสมกลมกลืนกันสนิท ต่อเนื่องเป็นขั้นตอน ได้สัดส่วนสมดุลกันในองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นแบบไทยแท้ๆ นำไปสู่คุณสมบัติของความเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ แก่นของการศึกษาจึงน่าจะเกิดขึ้นจากความรัก ความรู้ ความคิด ความสามารถ และความดี เป้าหมายของการศึกษาจึงมุ่งสู่สัมมาชีพและสัมมาปฏิบัติ กระบวนการสอนประกอบด้วยการสั่ง-สอน-ฝึก-ฝน-อบรม-บ่มนิสัย ทั้งด้วยวิธีที่เป็นระบบและวิธีที่ยืดหยุ่นคล่องตัวจากระบบ โดยไม่ถูกผูกมัดด้วยการกำหนดว่าคนไทยอยู่สังคมเกษตรกรรมหรือสังคมอุตสาหกรรม แต่มุ่งให้ผู้เรียนปรับตัวอยู่ในสังคมมนุษย์ได้ ทั้งนี้ พื้นฐานที่นำมาจัดการศึกษาจึงได้แก่ วัฒนธรรม ปัญญาธรรม และเมตตาธรรม นี่คือนิยามสมบัติพิสัยของการศึกษาไทย^{๒๐}

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาช่วยให้คนมีความคิด สามารถใช้ความคิดตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลว่า สิ่งใดควรทำ สิ่งใดควรเชื่อ และรู้จักแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันด้วยวิธีที่ดีที่สุดมองเห็นคุณค่าและความงดงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ลึกซึ้งจนสามารถนำมาใช้ประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม การศึกษาช่วยให้คนมีความรู้ความสามารถดีพอที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ คนเราจึงจำเป็นต้องศึกษาเล่าเรียนอยู่เสมอ การศึกษาเป็นวิธีหาความรู้อย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้คนรอดพ้นจากความเขลา และสามารถดำรงชีพได้อย่างมีความสุข การศึกษานั้นเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งที่คนได้เรียนรู้ ฝึกฝนและสะสมไว้เป็นคุณสมบัติเฉพาะตน การศึกษาจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ที่บุคคลได้เผชิญและเรียนรู้สิ่งใหม่จนสามารถแก้ไขปัญหา ปรับปรุงตน และแสวงหาประสบการณ์ที่ดีไปตลอดชีวิต เพื่อความสงบสุขส่วนบุคคลและสันติภาพของสังคม^{๒๑}

องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการที่ ๒๑ (Agenda21) ไว้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนจะต้องมีจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนทัศนคติ

^{๑๙}ดูรายละเอียดใน ประเวศ วะสี, ระบบการศึกษา ที่แก้ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นครปฐม: พิสิษฐ์เซ็นเตอร์, ๒๕๕๔), หน้า ๓๕.

^{๒๐}ดูรายละเอียดใน สุนน อมรวิวัฒน์, สมบัติพิสัยของการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๒๒.

^{๒๑}ดูรายละเอียดใน วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์, ปฏิรูปการศึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ, (กรุงเทพมหานคร: วชิระ, ๒๕๕๓), หน้า ๒๖.

ของคนเพื่อให้มีความตระหนักในปัญหาที่เกิดจากการพัฒนา มีทักษะ และพฤติกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยบูรณาการในทุกรายวิชา^{๒๒}

UNESCO ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นความหวังที่ดีที่สุดของมนุษยชาติในการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่การศึกษาไม่ได้หมายถึงการศึกษาในระบบและโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนเท่านั้น การศึกษามีความหมายรวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการทั้งหลายที่สามารถเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและชุมชนในวงกว้าง^{๒๓}

สรุปได้ว่า การศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติ โดยการทำให้มีความเจริญขึ้นทั้งด้านวัตถุที่จับต้องเห็นได้ด้วยตาตนเองและทางด้านจิตใจอันเป็นความเจริญภายใน

๒.๑.๓ แนวคิดทฤษฎีทางการศึกษา

นักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาของไทย ได้กล่าวถึงแนวคิดทางการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

พุทธทาสภิกขุ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่าควรยึดหลัก ๔ ประการ คือ

๑. พุทธศึกษา ต้องให้มีความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสำคัญที่สุดของชีวิต คือ ผู้เรียนควรรู้ว่า เราเกิดมาทำไม เกิดมาเพื่ออะไร สิ่งที่ดีที่สุดในมนุษย์ควรจะได้คืออะไร อยู่ที่ไหน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ควรได้รับการสั่งสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล

๒. จริยศึกษา ผู้เรียนสามารถบังคับตนเองให้ถูกต้อง มีระเบียบวินัย ทำลายความเห็นแก่ตัวและพวกพ้อง และมีความสำรวมมัธยัสถ์

๓. พลศึกษา ผู้เรียนต้องประกอบด้วยกำลังฝ่ายกาย และกำลังฝ่ายจิต เมื่อพลศึกษา คือ การศึกษาเพื่อใช้กำลังจึงต้องมีกำลังชนิดนี้ (กำลังฝ่ายจิต) ด้วย ไม่ควรมีแต่กำลังกล้ามเนื้อสำหรับชกต่อย

๔. หัตถศึกษา ผู้เรียนต้องประกอบด้วยวิชาเทคนิคต่างๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการประกอบสัมมาชีพ สร้างความก้าวหน้าทางวัตถุ^{๒๔}

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวถึงแนวคิดการศึกษาไว้ว่า การศึกษาที่พึงประสงค์ต้องมีองค์ประกอบ ๔ ประการ เรียกว่า จตุสตรมภ์ของการศึกษา (Four Pillars of Education) จากองค์การยูเนสโก เรื่อง การศึกษาคือขุมทรัพย์ภายใน (Learning: The Treasure Within) ได้แก่

^{๒๒} องค์การสหประชาชาติ อ้างใน พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : พื้นฐานการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ไทยสัมพันธ์, ๒๕๕๕), หน้า ๗๙.

^{๒๓} ยูเนสโก (UNESCO), อ้างใน พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : พื้นฐานการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม, หน้า ๘๐.

^{๒๔} พุทธทาสภิกขุ, อ้างใน ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, พื้นฐานปรัชญาการศึกษา : ภูมิปัญญาของตะวันออกและตะวันตก, หน้า ๘๘.

๑. การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ (Learning to know) สดมภ์แรกของการศึกษา คือ Learning to know แปลว่า เรียนเพื่อรู้ หมายถึง การเรียนเพื่อเตรียมเครื่องมือสำหรับการศึกษา ต่อเนื่องตลอดชีวิต เช่น เด็กไทยต้องเรียนภาษาไทยให้อ่านออกเขียนได้ เพื่อที่จะได้เรียนต่อใน ระดับสูงขึ้น หรือเรียนภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ ก็เพื่อใช้ค้นคว้าหาความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตซึ่ง ข้อมูลส่วนใหญ่ถูกบันทึกไว้เป็นภาษาอังกฤษ

๒. การศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ (Learning to do) สมรรถภาพคือความสามารถใน การนำความรู้มาปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ สำหรับสดมภ์ที่สองนี้ ใช้คำว่า Learning to do แปลว่า เรียนเพื่อใช้ทำงาน มุ่งภาคปฏิบัติ การเรียนสายอาชีพศึกษาก็ดี การเรียนวิชาเอกใน มหาวิทยาลัยก็ดี ต่างมุ่งให้ผู้เรียนทำงานได้ จึงจัดอยู่ในข้อนี้

๓. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ (Learning to live together) สดมภ์แห่งการศึกษาสอง ข้อแรกที่กล่าวมาแล้วนั้น สอนเด็กให้เป็นคนเก่งทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ส่วนสดมภ์ที่สาม นี้มุ่งสอนเด็กให้เป็นคนดีที่ใช้ความรู้ความสามารถทำคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น นั่นคือ สอนให้อยู่อย่างมี คุณภาพด้วยการทำคุณประโยชน์แก่สังคม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Learning to live together แปลว่า เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันฉันญาติมิตร

๔. การศึกษาเพื่อพัฒนามนุษยภาพ (Learning to be) สดมภ์ท้ายของการศึกษา คือ พัฒนาคอนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นั่นคือ เด็กที่จบการศึกษาไปแล้วต้องเป็นอะไรมากกว่าเครื่องจักรใน โรงงาน หรือแรงงานราคาถูกตามท้องไร่ท้องนา ผู้จบการศึกษาต้องเป็นอะไรมากกว่าทรัพยากรมนุษย์ หรือสัตว์เศรษฐกิจ การทำคนให้เป็นเพียงทรัพยากรหรือเครื่องจักรชิ้นหนึ่งนั้นเท่ากับกำลังลดฐานะ ของมนุษย์ให้ต่ำลง การศึกษาต้องพัฒนาคอนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มตามศักยภาพทั้งทางกาย ทาง สังคม ทางอารมณ์ และทางปัญญา^{๒๕}

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กล่าวถึงแนวคิดการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ไว้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๐ เน้นการเรียนรู้เฉพาะสาระวิชาแกนและมีการประเมินผลเฉพาะเนื้อหาสาระตามวิชาแกน ส่วนการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ การเรียนรู้เน้นทั้ง สาระตามวิชาแกนและสาระสำคัญสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ ทักษะชีวิต ทักษะการคิดและการเรียนรู้ และการรู้ไอซีที การประเมินผลครอบคลุมการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ดังที่นักการศึกษายุค ใหม่ได้เสนอหลักการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ไว้ ๑๐ ประการดังนี้

๑. มนุษย์มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย หากผู้สอนนำรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งไปใช้กับผู้เรียนทุกคนตลอดเวลา อาจทำให้ผู้เรียน บางคนเกิดอาการตายด้านทางสติปัญญา

๒. ผู้เรียนควรเป็นผู้กำหนดองค์ความรู้ของตนเอง ไม่ใช่ นำความรู้ไปใส่สมองผู้เรียน แล้วให้ผู้เรียนดำเนินรอยตามผู้สอน

๓. โลกยุคใหม่ต้องการผู้เรียนซึ่งมีวินัย มีพฤติกรรมที่รู้จักยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้ เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นแบบเผด็จการ แบบให้อิสระ หรือแบบประชาธิปไตย

^{๒๕} คุรุรายละเอียดใน พระเทพโสภณ (ประยูรธมมจิตโต), **ทิศทางการศึกษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๒๕ – ๓๓.

๔. เนื่องจากข้อมูลข่าวสารในโลกจะทวีเพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่า ทุกๆ ๑๐ ปี โรงเรียนจึงต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ กัน

๕. ให้ใช้กฎหลักของการศึกษาที่ว่า “ระบบที่เข้มงวดจะผลิตคนที่เข้มงวด” และ “ระบบที่ยืดหยุ่นก็จะผลิตคนที่รู้จักการยืดหยุ่น”

๖. สังคมหรือชุมชนที่มั่งคั่งร่ำรวยด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ในหลายๆ สถานที่

๗. การเรียนรู้แบบเจาะลึก (Deep Learning) มีความจำเป็นมากกว่าการเรียนรู้แบบผิวเผิน (Shallow Learning) หมายความว่า จะเรียนอะไรต้องเรียนรู้ให้รู้จริง ให้รู้สึก รู้รอบ ไม่ใช่เรียนแบบงูๆ ปลาๆ ดังจะเห็นจากอดีตว่ามีการบรรจุเนื้อหาไว้ในหลักสูตรมากเกินไป จนผู้เรียนไม่รู้ว่าเรียนไปเพื่ออะไรและสิ่งที่เรียนไปแล้วมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

๘. การสอนที่จัดว่ามีประสิทธิภาพ ต้องการครูที่มีคุณสมบัติมากกว่าการเป็นผู้ทำหน้าที่สอน (Instructor) คือต้องการครูที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coach) และเป็นตัวแทนในการนำผู้เรียนท่องเที่ยวไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ได้ (Learning Travel Agent) บทบาทของครูในโลกยุคใหม่จึงต้องกว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ดูแลโปรแกรมการเรียนการสอนเท่านั้น เพราะทำให้เด็กที่จบจากโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องความรู้และทักษะ คือรู้ก็รู้ไม่จริงแล้วยังขาดทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอีกด้วย

๙. การศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน (Schooling) กับการศึกษา (Education) ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน วินสตัน เชอร์ชิลล์ (Winston Churchill) เคยกล่าวไว้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (Mr. R.A. Butler) เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๔ ว่า “โรงเรียนไม่มีความจำเป็นมากนักในการจัดการศึกษา เพราะเป็นเพียงสถาบันที่มีงานหลักคือพรีสอนอบรมสั่งสอนเด็กๆ เท่านั้น แต่การศึกษามีความแตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิงและการศึกษาเกิดขึ้นในโรงเรียนน้อยมาก”

๑๐. โลกอนาคตจะให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่บ้าน (Home - Based Education) มากขึ้น เด็กๆ จะเรียนอยู่ที่บ้าน โดยเรียนจากประสบการณ์ของนักการศึกษาที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ โดยตรง^{๒๖}

สาร์ช บัวศรี ได้เสนอแนวคิดทางการศึกษาในพระพุทธศาสนา โดยเรียกว่า แนวนโยบายหลักหรือมรรคของการศึกษา แยกออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๑. แนวนโยบายหลักของการศึกษาในระดับผู้ไม่ครองเรือน จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับสูง (ระดับผู้ไม่ครองเรือน) ได้แก่ นิพพาน แนวทางการปฏิบัติหรือแนวนโยบายของการศึกษาเพื่อบรรลุนิพพานนั้น ก็คือมรรคมงคล ๘ (อัฐังคิคมรรค) ได้แก่ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ ซึ่งมรรคมงคล ๘ ประการนี้ สรุปเป็น ๓ ประการคือ ศีล สมาธิ และปัญญา ผู้ศึกษาในระดับนี้จะต้องเล่าเรียนและปฏิบัติตามแนวนโยบายอันมืองค์ ๘ ประการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด อันเป็นแนวทางที่พระพุทธองค์

^{๒๖} ดูรายละเอียดใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนยุคใหม่เพื่อการรองรับการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สอง ด้วยการบูรณาการไอซีที ในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ, (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๕), หน้า ๔๕-๔๘.

ทรงกำหนดไว้ เพื่อสนองความมุ่งหมายให้ระงับหรือแก้ปัญหอันสูงสุดของชีวิต ได้แก่ ปัญหาที่เรียกว่า อกุศลมูล^{๒๗} เมื่อสามารถแก้ปัญหานี้สำเร็จ ก็จะมีชีวิตอันสมบูรณ์ที่สุด หรือที่เรียกว่า นิพพาน

๒. แนวนโยบายหลักของการศึกษาในระดับผู้ครองเรือน โดยพื้นฐาน แนวนโยบายหลักของการศึกษาในระดับผู้ครองเรือน (ฆราวาส) จะต้องประยุกต์ตามทางที่เรียกว่า มรรคมืองค์ ๘ หรือศีล สมาธิ ปัญญา เท่าที่สามารถจะทำให้เหมาะสมกับผู้ครองเรือน ซึ่งหมายความว่า เป็นแนวทางที่จะต้องแก้ปัญหานั้นกัน แม้จะไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหานั้นที่สูงสุดในชีวิต แต่เป็นปัญหาที่สืบสนและยุ่งเหยิง แนวทางหรือแนวนโยบายหลักของการศึกษาในระดับฆราวาสนี้ เรียกว่า แนวนโยบายทั้ง ๓ ของการศึกษา ได้แก่

๑) ศึกษาให้รู้จักตนเองอันประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๒ ข้อคือ การศึกษาชั้น ๕ และการศึกษาวิชาความรู้หลายแขนงอย่างกว้างขวาง

๒) ศึกษาให้รู้จักสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รู้จักว่าสังคมที่ตนอาศัยอยู่นั้นประกอบด้วยโครงสร้างอะไรบ้างและมีปัญหาสำคัญอะไรบ้าง

๓) ศึกษาเรื่องจริยธรรม ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติเรื่องคุณธรรม ศีลธรรมอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อจะได้ลดการเบียดเบียนกันและทุจริตต่อกันลงไป รู้จักละอายต่อความชั่ว รู้จักประกอบความดี อันจะก่อให้เกิดสันติสุขและความร่มเย็นทั้งแก่ตนเองและสังคม^{๒๘}

ประเวศ วะสี ได้เสนอแนวคิดทางการศึกษาไว้ว่า ความรู้ที่จำเป็นมี ๔ ประเภทใหญ่ เรียกว่า ปัญญา ๔ หรือ จตุรปัญญา คือ ความรู้ธรรมชาติที่เป็นวัตถุ (วิทยาศาสตร์กายภาพ) ความรู้ทางสังคม (วิทยาศาสตร์สังคม) ความรู้ทางศาสนา (วิทยาศาสตร์ข้างใน) และความรู้เรื่องการจัดการ ซึ่งปัญหาที่เกิดจากความรู้ชนิดใดชนิดหนึ่งไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้เกิดดุลยภาพในสังคมเรา จำเป็นต้องมีปัญญาอย่างบูรณาการการศึกษาและการวิจัยจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญญาทุกด้าน มิใช่ให้เรียนรู้เป็นส่วนๆ เพราะความรู้แบบแยกส่วน จะนำไปสู่การกระทำแบบแยกส่วน ทำให้เกิดการเสียดุลยภาพและเกิดวิกฤตการณ์ขึ้น การศึกษาเรียนรู้ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบเชื่อมโยง เนื่องจากในโลกแห่งความเป็นจริงนั้นเป็นโลกแห่งการเชื่อมโยงเป็นองค์รวม การจัดการเรียนรู้ ควรจะไปถึง ๓ ระดับ ได้แก่

๑. ระดับที่เกิดความรู้ หมายถึง การรู้ความจริง การที่บุคคลจะทำอะไรให้สำเร็จได้ บุคคลนั้นต้องรู้และใช้ความจริง ความรู้ต้องเป็นความจริง เพราะการใช้ความจริงทำให้ทำได้ถูกต้อง การให้ผู้เรียนสัมผัสความจริงเท่ากับเป็นการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ระดับเบื้องต้น

๒. ระดับที่เกิดปัญญา เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถบูรณาการหรือเชื่อมโยงความรู้ใน ๔ ด้านดังกล่าวข้างต้น และนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๓. ระดับที่เกิดจิตสำนึก คือเกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และเข้าใจตัวเองว่าสัมพันธ์กับสรรพสิ่งอย่างไร^{๒๙}

^{๒๗} อกุศลมูล หมายถึง รากเหง้าของอกุศล, ต้นเหตุของอกุศล, ต้นเหตุของความชั่ว มี ๓ อย่างคือ โลภะ โทสะ โมหะ ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๕, (กรุงเทพมหานคร: ผลิตธรรม ๒๕๕๖), หน้า ๘๔.

^{๒๘} สาโรช บัวศรี, อ่างใน ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, **พื้นฐานปรัชญาการศึกษา : ภูมิปัญญาของตะวันออก และตะวันตก**, หน้า ๕๕-๕๖.

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี ได้กล่าวว่าการศึกษาคควรจะมีมุ่งแก้ปัญหาพื้นฐาน ๗ ประการดังนี้

๑. แก่ความยากจน โดยการสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ การมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่เป็นรากฐานของความร่มเย็นเป็นสุข กิจกรรมทุกชนิดในประเทศ รวมทั้งการศึกษา ควรมุ่งสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่

๒. การรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยความอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ เมื่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้จนหมดสิ้น กลุ่มชนหรือเผ่าพันธุ์นั้นๆ ก็ดำรงอยู่ต่อไปไม่ได้ การมีสัมมาชีพและการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติต้องควบคู่กันไป

๓. การเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เป็นศีลธรรมพื้นฐานของสังคม เป็นรากฐานของสิ่งดีงามต่างๆ เช่น ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรม สังคมไทยเป็นสังคมชนชั้น จึงขาดศีลธรรมพื้นฐานนี้ การศึกษาคควรจะมีสร้างศีลธรรมพื้นฐานนี้ โดยให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรี คุณค่า ศักยภาพ และความรู้ในตัวคนของชาวบ้าน คนเล็กคนน้อย คนยากคนจน

๔. ปรับเปลี่ยนสังคมทางดิ่งเป็นสังคมทางราบ สังคมไทยเป็นสังคมทางดิ่ง คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างคนมีอำนาจข้างบนกับคนไม่มีอำนาจข้างล่าง ในสังคมทางดิ่ง ผู้คนจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปทางลบ มีการเรียนรู้น้อย ชอบใช้อำนาจมากกว่าความรู้ มีประสิทธิภาพต่ำ ขาดความเป็นธรรม ในสังคมนี้ เศรษฐกิจจะไม่ดี การเมืองจะไม่ดี และศีลธรรมจะไม่ดี และจะไม่มีวันดีตราบใดที่ยังเป็นสังคมทางดิ่ง จำเป็นต้องมีการปรับไปเป็นสังคมทางราบ นั่นคือ มีความเสมอภาค ภราดรภาพ และมีการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ เกิดเป็นสังคมเข้มแข็งหรือประชาสังคม การศึกษาคควรจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นประชาสังคม

๕. ปรับจากรัฐรวมศูนย์อำนาจไปสู่ความเข้มแข็งของประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่น ประเทศไทยปกครองด้วยระบบอำนาจรัฐรวมศูนย์ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประชาธิปไตยและความขัดแย้งกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้แก้ปัญหาต่างๆ ไม่ได้ และเกิดความรุนแรง ซึ่งรวมถึงการแก้ปัญหาความยากจน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

๖. สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมไทยเป็นสังคมอำนาจ มีการคิดเชิงอำนาจและทำเชิงอำนาจ มีการใช้ความรู้และเหตุผลน้อย ทำให้บ้านเมืองติดขัด ขัดแย้ง และรุนแรง จำเป็นต้องปรับจากสังคมอำนาจไปสู่สังคมเรียนรู้ ระบบการศึกษาต้องสามารถกระตุ้น และสนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชนทุกวิถีทาง ต้องมีการใช้การสื่อสารทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านเกิดขึ้นให้ได้ เพราะคนไทยอ่านน้อย การอ่านน้อยจะทำให้ไม่สามารถเข้าใจความซับซ้อนของสังคมปัจจุบัน การศึกษาคควรช่วยสร้างสังคมเรียนรู้และวัฒนธรรมการอ่าน

๗. สร้างจิตสำนึกใหม่ คนไทยติดอยู่ในจิตสำนึกเก่าที่เล็กและแคบ ทำให้ความรู้สึคนึกคิดคับแคบ ไม่เหมาะแก่การอยู่ร่วมกันในสังคมใหญ่และสร้างสันติสังคม มีความจำเป็นเร่งด่วนที่

^{๒๔} ดูรายละเอียดใน ประเวศ วะสี, ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิภูมิปัญญา ร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๐-๑๗.

จะต้องสร้างจิตสำนึกใหญ่ ให้สามารถมองไกลใฝ่สูง มีจิตสาธารณะ มีจิตสำนึกแห่งความเป็นพลเมือง อันเป็นรากฐานของชีวิตในระบบประชาธิปไตย และนำไปสู่สันติประชาธรรม^{๓๐}

สุมน อมรวิวัฒน์ ได้เสนอแนวความคิดการจัดการศึกษาไทย โดยเรียกว่า สมบัติทิพย์ ๓ ประการ คือ

๑. วัฒนธรรม คือ วิธีดำรงชีวิตของคนไทย คุณค่าแท้ของวัฒนธรรมไทย ได้แก่ วิธีชีวิตท่ามกลางธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้อันประมาณมิได้ วัฒนธรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว ความคิดและความเชื่อ ตลอดจนประเพณี ศิลปะในท้องถิ่น

๒. ปัญญาธรรม คือ ความรู้ ความคิด และความสามารถในวิทยาการต่างๆ ทุกสาขา เช่น การแพทย์ งานประดิษฐ์ งานช่าง ดนตรี นาฏศิลป์ วรรณคดี การรบ การเมือง การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนวิธีการสั่งสอนฝึกฝนกุลบุตรธิดา ซึ่งครูไทยได้ฝากผลงานและฝีมือไว้สืบต่อถึงชนรุ่นหลัง นอกจากนี้ การรู้จักนำกระบวนการพัฒนาปัญญา ซึ่งได้มีวิธีการชัดเจนตามหลักของพระพุทธศาสนา มาใช้ ย่อมทำให้การจัดการศึกษาในอนาคต สามารถสืบสายปรีชาญาณจากอดีตและปัจจุบันได้ต่อเนื่อง

๓. เมตตาธรรม นั้นเป็นจุดเริ่มของกระบวนการศึกษา แสดงถึงบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ เมื่อการสอนเริ่มต้นด้วยความเมตตา การเรียนเริ่มต้นด้วยการศรัทธา การศึกษาย่อมเป็นกระบวนการของความรักความเข้าใจ ความร่วมมือ และการเสียสละ

ดังนั้น การแสวงหาภูมิปัญญาของไทย จึงเป็นการสำรวจและวิเคราะห์คุณค่าของความเป็นไทยของเราเอง แล้วนำมาผสมผสานกลมกลืนกับหลักการสากลที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน^{๓๑}

นอกจากนี้ สุมน อมรวิวัฒน์ ยังได้เสนอยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาในอนาคตไว้ ๘ ประการดังนี้

๑. การจัดสาระและกระบวนการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ต้องมีส่วนที่เป็นแกนหลักและส่วนที่ยืดหยุ่นคล่องตัวเป็นพลวัต โดยคำนึงว่า เด็กทุกคนเกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่มีต้นทุนติดตัวมาแตกต่างกัน ทั้งทางด้านความสมบูรณ์ของร่างกาย สติปัญญา ความสามารถ และความถนัด ส่วนที่เป็นสาระและกระบวนการพัฒนาความเป็นมนุษย์ เด็กทุกคนต้องมีโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาไปจนสุดความสามารถที่เขามี และแน่นอนที่สุด ในส่วนที่เขาบกพร่องหรือส่อแวว เขาย่อมต้องได้รับการซ่อมเสริมเติมเต็มด้วยวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสม

๒. การจัดโครงสร้างของสาระและกระบวนการเรียนรู้ ต้องอาศัยวิศวกรการศึกษาที่มีความเข้าใจและมีความรู้ทางรากฐานชีวิตไทย เครือข่ายของวิทยาการ พัฒนาการของเด็กวัยเรียน บริบททางสังคม รวมทั้งหลักการและวิธีการทางการศึกษา สามารถร่วมกันออกแบบสาระและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. สาระความรู้สำหรับเด็กวัยเรียน ที่เป็นสาระหลักเพื่อความเป็นมนุษย์ คือ ๑) ทักษะและกระบวนการสื่อความหมาย ๒) ทักษะและกระบวนการแสวงหาความรู้ ๓) ทักษะและ

^{๓๐} ดูรายละเอียดใน ประเวศ วะสี, ระบบการศึกษา ที่แก้ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน, หน้า ๓๗-๓๘.

^{๓๑} ดูรายละเอียดใน สุมน อมรวิวัฒน์, สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย, หน้า ๔๐๘-๔๐๙.

กระบวนการคิด เช่น คิดคำนวณ คิดเหตุผล ๔) ทักษะและกระบวนการวิทยาศาสตร์ ๕) ทักษะและกระบวนการสังคม ๖) ทักษะและกระบวนการทำงาน ๗) สุขภาพและบุคลิกภาพ ๘) ศิลธรรมและสุนทรียภาพ ศิลปะวิทยาทั้ง ๘ ประการนี้ เป็นแก่นแท้ของศักยภาพมนุษย์ ถ้าการศึกษาเป็นการพัฒนาเด็กในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์แต่ละคน นักการศึกษาทั้งหลายต้องหันมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างศักยภาพดังกล่าวนี้ให้จงได้ การสอนด้วยการที่ครูยืนบอกและนักเรียนตอบคำถามตามที่ครูบอกเท่านั้นย่อมไม่เกิดผล และการนำศักยภาพเหล่านี้มาจัดแยกเป็นวิชาๆ ก็ไม่น่าจะบรรลุวัตถุประสงค์

๔. การจัดการศึกษาในอนาคต ครูจะลดบทบาทในการยืนบอกอธิบาย และครูจะใช้เครื่องมือต่างๆ ช่วยสอนมากขึ้น เช่น มีการใช้สื่อดิจิทัลอุปกรณ์ทางการสอน ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และใช้ระบบการสอนทางไกล เมื่อเป็นเช่นนี้ การเรียนรู้จะไม่จำกัดอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ หากจะเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเปิดกว้างเกี่ยวข้องกับบุคคลและแหล่งวิทยาการหลายประเภท

๕. เมื่อครูมีภาระในการบอกอธิบายน้อยลง นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีสื่อการเรียนการสอนช่วยมากขึ้น ครูย่อมมีเวลามากขึ้นเพื่อใช้พัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ ครูจะมีเวลาพอในการทำกิจกรรมต่อไปนี้

๕.๑ สร้างความสัมพันธ์ (หรือปฏิสัมพันธ์) อันดีระหว่างครูกับผู้บริหาร ครูกับเพื่อนครู ครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครอง โรงเรียนกับชุมชน

๕.๒ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติ (ฝึกหัด ฝึกปรือ และฝึกฝน) สร้างเจตคติ และปลูกฝังคุณธรรมได้อย่างต่อเนื่อง

๕.๓ แสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อพัฒนาตัวเอง ให้มีความรู้ความชำนาญในการสอน

๕.๔ จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่ช่วยให้นักเรียนได้ใกล้ชิดธรรมชาติ เข้าใจความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และมีสุนทรียภาพ

๕.๕ จัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ให้เด็กได้เห็นคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ศิลปะดนตรี กีฬา บันเทิง ตามวิถีชีวิตไทย

๖. ผู้บริหารและครูต้องมีความรู้ในเรื่อง “บูรณาการ” มากขึ้น เพราะคลื่นของสาระความรู้และวิธีการต่างๆ จะถาโถมเข้ามาสู่หลักสูตรและกระบวนการศึกษา การคิดแบ่งแยกรายวิชา แบ่งชั่วโมง แบ่งคะแนนในการวัดและประเมินผล อาจแยกย่อยลงไปไม่ได้ชัดเจน กระบวนการจัดหลักสูตรแบบ “ลดหลั่น” คือ จากแม่บทลงไปกลุ่มประสบการณ์ ต่อลงไปถึงรายวิชา หน่วยใหญ่ หน่วยย่อย และหัวข้อเรื่องนั้นจะสับสนมากขึ้น เพราะในอนาคต หัวใจเรื่องหนึ่งๆ จะไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์เป็นเหตุปัจจัยของอีกหลายๆ เรื่อง ทักษะอย่างหนึ่งจะไปมีผลกระทบต่อกิจกรรมอื่นๆ อีกหลายอย่าง ความหลากหลายและความแปรเปลี่ยนของข้อมูลข่าวสาร จะทำให้ครูวิ่งพล่านเป็นหนูดิจิทัล นักพัฒนาหลักสูตรและผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสามารถบูรณาการทั้งในด้านสาระความรู้และกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างฉลาด

๗. การจัดการประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อชีวิต เป็นการจัดการศึกษาสำหรับปวงชน ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนต้องครอบคลุมกระบวนการที่สำคัญ ๕ ประการ คือ

๗.๑ กระบวนการแสวงหา รวบรวม และพิสูจน์ความจริงให้ประจักษ์ เหตุและผล ด้วยตนเอง ที่ส่วนใหญ่เรียกว่า กระบวนการวิทยาศาสตร์

๗.๒ กระบวนการคิดวิเคราะห์หาค่าประกอบปัจจัยต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง หรืออีกนัยหนึ่งทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า การคิดโดยถูกต้องแบบกาย^{๓๒}

๗.๓ กระบวนการแก้ปัญหา ผู้เรียนได้มีโอกาสเผชิญสถานการณ์และฝึกฝนการแก้ปัญหาอยู่เสมอ จนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

๗.๔ กระบวนการทางมนุษยสัมพันธ์ การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องยาวนาน ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และการปรับตัวสามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

๗.๕ กระบวนการประชาธิปไตย ฝึกหัดการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่ การยอมรับซึ่งกันและกัน และความยุติธรรมในสังคม

๘. บรรยาการและกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องช่วยสร้างเสริมคุณสมบัติที่เน้นวัฒนธรรมไทยและคุณธรรมไทยที่เด่นชัด คือ ๑) การรู้จักผิดชอบชั่วดี หรือบาปบุญคุณโทษ ๒) ศรัทธาและการปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ๓) ความรักชาติ ๔) ความสำนึกในความเป็นไทย และธำรงวัฒนธรรมไทย ๕) ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์^{๓๓}

ศิลปพนธ์ เกตุทัต ได้กล่าวสรุปวิสัยทัศน์การศึกษาไทยในอนาคตไว้ ๕ ประเด็น คือ

๑. เป็นระบบการศึกษาที่เพิ่มศักยภาพ การเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัว และชุมชน ด้วยการส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสามารถพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถรับข่าวสารใหม่ๆ ด้วยการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนสามารถฉีกกำลังเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพปัญหาไปสู่สภาพที่พึงประสงค์

๒. ปรัชญาการศึกษาในอนาคต ถือว่า ชีวิตที่มีความสุข คือ ชีวิตที่มีการเรียนรู้ และพัฒนาคนให้เป็นผู้สร้าง มากกว่าผู้เสพ

๓. เป้าหมายของการจัดการศึกษา ๑) มุ่งสร้างให้คนมีความมั่นใจและเป็นตัวของตัวเอง ๒) มุ่งสนองปัญญามากกว่าตัณหา ๓) มุ่งพัฒนาภูมิปัญญาของความเป็นมนุษย์ที่วัดไม่ได้ด้วยภูมิมาตร ๔) ส่งเสริมอิสรภาพของปัจเจกบุคคล ๕) ส่งเสริมให้คนมีคุณธรรมต่อกัน ด้านกระแสวัฒนธรรมและบริโภคนิยม ปลุกฝังวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์

๔. เนื้อหาของการศึกษาจะเน้นการสอนวิชาสุนทรีย์ศึกษาและพลศึกษา ซึ่งจะไปช่วยเสริมสร้างการพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้สมดุล

๕. รูปแบบการจัดการศึกษาในอนาคต ได้แก่

๕.๑ ให้อิสระแก่ผู้เรียน

๕.๒ ให้ทางออกและทางเลือกแก่ทุกคน

๕.๓ ทำให้คนรักท้องถิ่นและสามารถดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างพึงพอใจ

๕.๔ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานมีเสรีภาพและความรับผิดชอบในหน้าที่

^{๓๒} เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๕, (กรุงเทพมหานคร: ผลิตธรรม ๒๕๕๖), หน้า ๕๗-๕๘.

^{๓๓} ดูรายละเอียดใน สุนน อมรวิวัฒน์, **สมบัติพิพจน์ของการศึกษาไทย**, หน้า ๔๑๐-๔๑๕.

๕.๕ รูปแบบการศึกษามีความหลากหลาย เพื่อสนองความต้องการและลักษณะแตกต่างกันของบุคคลและชุมชน

๕.๖ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีการประสานสัมพันธ์กัน

๕.๗ ใช้ความหลากหลายขององค์กรให้เป็นประโยชน์ ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สื่อมวลชน องค์กรศาสนา ภาคเอกชน องค์กรเอกชนสาธารณะประโยชน์ และองค์กรเฉพาะกิจ

๕.๘ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายข้อมูลทั่วโลก มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา

๕.๙ ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัยกับคุณค่าแบบไทยที่เน้นค่านิยมและจริยธรรมตามแนวทางของศาสนา

๕.๑๐ เป็นสื่อให้คนไทยเข้าถึงแก่นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติต่างๆ เพื่อสร้างความร่วมมือและการแข่งขันในเชิงสร้างสรรค์

๕.๑๑ สร้างดุลยภาพหรือความพอดีในการผสมผสานคุณลักษณะต่างข้าง ได้แก่ ๑) ความเป็นผู้นำกับผู้ตาม ๒) ความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะ กับความสามารถในการดำรงตนในฐานะปัจเจกบุคคล ๓) เสรีภาพกับความรับผิดชอบ ๔) ความสามารถในการแข่งขันกับสมถะ ๕) การเห็นความสำคัญและประโยชน์ในวิทยาการสมัยใหม่กับความชื่นชมในภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม ๖) การเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทย ๗) การเพิ่มพูนทักษะเฉพาะทางกับการเพิ่มพูนสุนทรียภาพและความรอบรู้ในภาพรวม ๘) การเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ กับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ มนุษย์สัมพันธ์มนุษย์ ๙) การจัดประมวลสาระความรู้ทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์^{๓๔}

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้เสนอแนวคิดการศึกษาไทยในทศวรรษที่ ๒๑ คือ การสร้างปัญญา การศึกษาที่สร้างปัญญาควรมีลักษณะ ๑๐ ประการดังนี้

๑. มีความสมดุลระหว่างการศึกษากับชีวิตจริง
๒. เป็นการศึกษาที่สอนให้คนคิดเป็น วิเคราะห์เป็น และประยุกต์ใช้เป็น
๓. มีหลักสูตรที่มีความสมดุลระหว่างความเป็นท้องถิ่นและความเป็นสากล
๔. เป็นการศึกษาที่ประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบ ๑) การศึกษาเพื่อความรู้ (Knowledge) ๒) การศึกษาเพื่อสร้างทักษะ (Skill) ๓) การศึกษาเพื่อสร้างคุณลักษณะชีวิต (Character)
๕. เป็นการศึกษาเพื่อทุกคน
๖. เป็นการศึกษาเพื่อสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตย
๗. เป็นการศึกษาที่เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
๘. เป็นการเรียนการสอนที่เน้นสิ่งที่ประเทศไทยมีอยู่เป็นเอกลักษณ์ และสอนโดยเป็นแบบอย่างให้ทำตาม (Role Modeling)
๙. เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย

^{๓๔} ดูรายละเอียดใน สิปปนนท์ เกตุทัต, การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์: เสริมสร้างสมรรถนะไทยในประชาคมโลกก้าวทันโลก, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗-๒๒.

๑๐. มีเครือข่ายการสร้างปัญญาที่ดี ๓ เครือข่าย คือ เครือข่ายของเด็กวัยเรียน เครือข่ายคนวัยทำงาน และเครือข่ายคนในชุมชน^{๓๕}

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ กล่าวถึงแนวคิดทางการศึกษาว่า การศึกษา อาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ด้าน คือ การศึกษาในทางโลก และ การศึกษาในทางธรรม แต่ในการจัดการศึกษาให้แก่สมาชิกของสังคมแล้ว การศึกษาทั้ง ๒ ด้านนี้ย่อมจะต้องประกอบกันตามที่กล่าวกันว่า “ความรู้คู่คุณธรรม” ซึ่งยอมรับว่าเป็นนโยบายสำคัญของการศึกษา สิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงในเรื่องของการศึกษา ๓ ประการ คือ ๑) การศึกษาต้องประกอบด้วย ครู นักเรียน และวิชาความรู้ที่ครูจะอบรมสั่งสอนนักเรียน ๒) การศึกษาจะต้องคำนึงถึงภารกิจที่ประกอบกันทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจะมองข้ามสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปไม่ได้ ๓) การศึกษามีทั้งในด้านทางโลก และในทางด้านทางธรรม ซึ่งประกอบเป็นสิ่งเดียวกันที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้^{๓๖}

วิชัย ตันศิริ ได้เสนอแนวคิดทางการศึกษาไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ทุกระดับ การศึกษา คือ หัวใจของการพัฒนาคน หากเราไม่สามารถสร้างความเป็นคนในความหมายของพระพุทธศาสนา ระบบการศึกษาของเราก็จะล้มเหลว การสร้างคนในความหมายที่แท้จริง คือ การสร้างให้บุคคลเป็นผู้มีจิตใจสูง ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ทุกระดับจึงต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนามนุษย์ทั้งกาย ใจ และปัญญา โดยเฉพาะปัญญานั้น สัมพันธ์กับใจ หรือใจสัมพันธ์กับปัญญา จิตใจที่สะอาดมีสมาธิจะนำไปสู่ปัญญา ปัญญาที่ฝึกไว้ดีแล้วจะนำไปสู่จิตที่สูงส่ง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การฝึกให้นักเรียนได้หัดคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เข้าใจหลักการมหภาค และเห็นความสัมพันธ์ระหว่างหลักแนวคิดมหภาคกับข้อเท็จจริงระดับจุลภาค^{๓๗}

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้กล่าวถึงปรัชญาการศึกษาของไทยไว้ว่า แม้ปรัชญาการศึกษาไทยจะมีหลายแบบ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การจัดการศึกษาของไทยเองหรือของประเทศอื่นๆ ก็ไม่ได้เน้นที่ปรัชญาใดปรัชญาหนึ่งแต่เพียงโดดๆ เพียงแต่จะปรัชญาใดเป็นตัวนำ แล้วปรัชญาอื่นๆ จะไปเสริมได้อย่างใดบ้าง ในทางปฏิบัติของการศึกษาไทยปัจจุบันเห็นได้ชัดเจนว่า เป้าหมายจะโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็ตาม การศึกษาไทยเน้นไปที่ปรัชญาปฏิบัตินิยมค่อนข้างมาก คือ เน้นย้ำให้การศึกษาเป็นไปเพื่อสนองตอบต่อตลาดเป็นหลักใหญ่ โดยเฉพาะถ้าผู้นำประเทศให้น้ำหนักของการพัฒนาไปในทางเศรษฐกิจสูง ก็จะกระตุ้น ผลักดัน และเรียกร้องให้การศึกษาสนองต่อความต้องการดังกล่าว โดยที่ปรัชญาแนวอื่นๆ ลดความสำคัญลงไป ดังนั้น การนำปรัชญาการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติ จึงควรจะต้องมองให้กว้างกว่าการใช้ประโยชน์จากปรัชญาใดปรัชญาหนึ่งเท่านั้น แต่ควรเป็นการมองภาพรวมของประเทศ ทิศทางที่ควรจะเน้นคนที่เหมาะสมสำหรับอนาคตแล้ว จึงกำหนดทิศทางหรือปรัชญาให้สอดคล้องและสมดุล^{๓๘}

^{๓๕} ดูรายละเอียดใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, **คลื่นลูกที่ ๕ ปราชญ์สังคม : สังคมไทยที่ไม่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ ๒๑**, (กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๔๑), หน้า ๓๒-๓๗.

^{๓๖} ดูรายละเอียดใน วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์, **ปฏิรูปการศึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ**, หน้า ๑๐-๑๓.

^{๓๗} ดูรายละเอียดใน วิชัย ตันศิริ, **โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดและบทวิเคราะห์**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒๓.

^{๓๘} ดูรายละเอียดใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, **ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, หน้า ๑๑๖.

UNESCO ได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ ๓ แนวคิด ได้แก่ ๑) การเปลี่ยนแปลงสู่คุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเริ่มต้นด้วยการศึกษา ๒) การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง มิใช่เป็นเพียงทางเลือก ๓) การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นภารกิจของทุกคน

นอกจากนี้ ยูเนสโกยังได้สรุปสิ่งท้าทายที่สำคัญมี ๔ เรื่อง ได้แก่

๑. ขยายการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาไปสู่การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
๒. สรุปบทเรียนและขยายผล โดยบูรณาการวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาแนวใหม่นี้เข้าไปในแผนระดับชาติ
๓. ระดมสื่อสารมวลชนในการเป็นภาคีหรือพันธมิตรในการสื่อสารสนเทศที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
๔. เสริมสร้างความร่วมมือของพันธมิตรและเครือข่ายเพื่อรวมพลังในการสร้างสรรค์โลกให้น่าอยู่สำหรับอนุชนรุ่นหลัง

ซึ่งลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามข้อเสนอของยูเนสโกมี ๖ ลักษณะ คือ ๑) เป็นการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาการและเป็นองค์รวม ๒) เป็นการผลักดันการเสริมสร้างค่านิยม ๓) เน้นการคิดเชิงวิพากษ์และการคิดแก้ปัญหา ๔) ใช้พหุวิธีวิทยา ๕) ใช้การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ๖) มีความสอดคล้องกับท้องถิ่น

และเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ยูเนสโกได้ระบุถึงสิ่งที่ควรจะทำอย่างเร่งด่วน ๔ เรื่อง ได้แก่

๑. เร่งส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเสริมสร้างวิถีชีวิตที่เป็นวิถีชีวิตที่ยั่งยืน
๒. เร่งปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาทุกระดับให้มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะ ค่านิยม และมุมมองที่จะเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
๓. เร่งเสริมสร้างความเข้าใจและความตระหนักของสาธารณชน ให้มีความตระหนักรู้ (Informed Awareness) และเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น (Active Citizen) ในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน
๔. เร่งรัดการจัดฝึกอบรมประชาชน รวมทั้งผู้ประกอบการและแรงงานทุกภาคส่วน ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการตัดสินใจและการปฏิบัติที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๓๙}

สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาเป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่ได้นำแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาของต่างประเทศมาประยุกต์กับการศึกษาในสังคมไทย และเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นไปสอดคล้องตามความทิศทางการพัฒนาของประเทศ และแนวคิดการจัดการศึกษาปัจจุบันอันเป็นระบบการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ที่เน้นสาระสำคัญ คือ ทักษะชีวิต ทักษะการคิด สังเคราะห์ และการรับรู้ข่าวสารในเครือข่ายออนไลน์ที่มีมากขึ้นทุกวัน สถานที่ศึกษาเรียนรู้จึงไม่จำเป็นจะต้องอยู่

^{๓๙} ยูเนสโก (UNESCO), อังโน พทธี ศิริบรรณพิทักษ์, การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : พื้นฐานการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม, หน้า ๘๑-๘๒.

ในโรงเรียนหรือในห้องแคบๆ อีกต่อไป เพราะเป็นการศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ จึงสามารถ
จะทำการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาได้ที่บ้านได้มากขึ้น

๒.๒ แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๓ มาตรา ๔๓^{๔๐} กำหนดว่า
บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้ อย่างทั่วถึง
และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาของรัฐบาลนั้นอยู่ภายใต้การบริหารงานของ
กระทรวงศึกษาธิการซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีบัญญัติว่าด้วยการที่
ให้รัฐต้องจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติไทยหรือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
๒๕๕๒ เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นเข็มทิศชี้ทางการพัฒนาสังคมไทยได้ อย่าง
ยั่งยืน

๒.๒.๑ การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒^{๔๑}

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัด
การศึกษาไว้หลายประการและได้เสนอประเด็นที่เน้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดการศึกษาแนวใหม่ที่
มีลักษณะเป็นการปฏิรูปการศึกษาโดยกล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการสิทธิและหน้าที่
ทำการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษามาตรฐานและการ
ประกันคุณภาพการศึกษา ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ
การศึกษารวมทั้งเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ประเด็นที่กฎหมายระบุไว้ได้ว่าครอบคลุมสาระเนื้อหาที่จำเป็นในการจัดการศึกษามาก
อยู่แล้วและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีภาระในการขยายความหรือลงรายละเอียดภาคปฏิบัติ
เพื่อนำไปดำเนินการให้เกิดผล

๒.๒.๒ การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยสังเขปดังนี้

๑. ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

มาตรา ๖ ของกฎหมายระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ
ดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ตามความข้างต้นเป้าหมายของการจัดการศึกษา
จึงอยู่ที่คนไทยโดยทั่วไปซึ่งต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดีมีประโยชน์มีความครบถ้วนทุกด้านคือ

^{๔๐}รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, หมวด ๓ ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา ๔๓,
เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ ก, (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐), หน้า ๑๐.

^{๔๑}วิจิตรศรีสอน, แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนว
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานครสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
๒๕๕๓), (เอกสารอัดสำเนา).

(๑) ทางกายคือมีสุขภาพดีสมบูรณ์แข็งแรงหมายความว่า การจัดการศึกษาต้องครอบคลุมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยเช่นส่งเสริมการออกกำลังกายส่งเสริมกีฬาส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการรวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อสุขลักษณะปลอดจากภะมลพิษปลอดจากยาเสพติดและปลอดจากภัยทั้งหลายที่อาจกระทบกระเทือนต่อสุขภาพอนามัยของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นภัยจากมนุษย์ (อุบัติเหตุการประทุษร้าย) หรือธรรมชาติ (น้ำท่วมไฟไหม้พายุโรคภัยไข้เจ็บ) นอกเหนือจากหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพแล้วผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องคาดการณ์และเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อผ่อนคลายหรือแก้ไขปัญหาคิดทันการณ์

(๒) ทางจิตใจคือมีจิตใจที่อดทนเข้มแข็งสามารถเผชิญกับปัญหาหลากหลายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสติมีความรับผิดชอบมีระเบียบวินัยในตัวเองสามารถอดทนอดกลั้นต่อแรงกดดันต่างๆ

(๓) ทางสติปัญญาคือการใช้ความคิดและเหตุผล

(๔) ความรู้คือการมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันได้แก่ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมความรู้และทักษะด้านภาษาคณิตศาสตร์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่อง การจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ความรู้เกี่ยวกับศาสนาศิลปะวัฒนธรรมการกีฬาภูมิปัญญาไทยการประยุกต์ภูมิปัญญาไทยความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

(๕) คุณธรรมและจริยธรรมแสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่พึงประสงค์รักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์มีความละเอียดอ่อนต่อการประพฤติตนในทางเสื่อมเสียหรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่นและสังคม

(๖) มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่วัฒนธรรมไทยมีเอกลักษณ์ไทยมีมรรยาทและการวางตนในสังคมรู้จักประมาณตนเอง

(๗) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขผู้ได้รับการศึกษาจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นประนีประนอมมีความเมตตากรุณามีสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นและดำเนินบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสมคุณลักษณะที่กล่าวข้างต้นอันเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษานี้เริ่มต้นที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งจะเป็นผู้ปลูกฝังถ่ายทอดอบรมหมายความว่าครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นตัวอย่างที่ดีคือรักษาหรือพัฒนาคุณลักษณะที่ดีไว้เป็นแบบอย่างคุณลักษณะที่ดีอันเป็นที่พึงประสงค์นี้ถือเป็นมาตรฐานหรือดัชนีชี้วัดครูผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาโดยผู้นำชุมชนและประชาชนต้องช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนยกย่องและตั้งความคาดหวังให้แม่แบบสำหรับลูกหลานตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะดังกล่าวเพราะหากแม่แบบไม่ดีเยาวชนก็จะยึดถือเป็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติของพวกเขาตามไปด้วย

๒. หลักการในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดหลักการศึกษาไว้และใช้หลักการดังกล่าวเป็นตัวกำหนดสาระเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาหลักสำคัญในการจัดการศึกษา (ตามมาตรา๘) กำหนดไว้๓ประการคือการศึกษาลดชีวิตการมีส่วนร่วมและการพัฒนาต่อเนื่องดังนี้

(๑) การศึกษาลดชีวิตถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาลดชีวิตสำหรับประชาชนหลักการคือทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตการศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้านมิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้นเพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการประกอบอาชีพของตนคนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศโดยส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจชีวิตความเป็นอยู่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมด้วยทั้งนี้เพราะสังคมเศรษฐกิจสภาพแวดล้อมและพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

(๒) การมีส่วนร่วมสังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะเช่นร่วมเป็นกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาร่วมสนับสนุนทรัพยากรร่วมติดตามประเมินส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวมหลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยเป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษาดังนั้นจึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหายุ่งยากของการจัดการศึกษาช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามทวนองคลองธรรม

(๓) การพัฒนาต่อเนื่องการศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้งดังนั้นการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการพัฒนานี้มีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้วผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครูผู้บริหารบุคลากรทางการศึกษาต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลกและทันสมัยแต่ขณะเดียวกันก็ต้องหาความเข้าใจสภาพแวดล้อมเพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสมทั้งนี้การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิดจึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ๆเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วย (มาตรา๙) ได้แก่

(๑) หลักเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติหมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบายหลักการและเป้าประสงค์ร่วมกันแต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของตน

(๒) หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้อำนาจสถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง (School-based management) ตามหลักการนี้จำเป็นต้องแยกภาระงานด้านนโยบายเกณฑ์และมาตรฐาน

ออกจางานด้านปฏิบัติหรืองานบริการทั้งนี้หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายเกณฑ์และมาตรฐานส่วนเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติจึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจให้หน่วยปฏิบัติดูแลและรับผิดชอบการตัดสินใจด้วยตนเองโดยหน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่ติดตามประเมินตรวจสอบส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติที่ได้รับมอบอำนาจสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาตามหลักการนี้ในเมื่อหน่วยปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวพอควรแล้วก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติรับผิดชอบเพราะการมอบอำนาจโดยไม่มีกติกาก็เท่ากับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมายซึ่งไม่สามารถประเมินได้ในเมื่อรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทรัพยากรสนับสนุนแก่สถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาซึ่งอาจเปรียบเสมือนการซื้อสินค้าหรือบริการก็ต้องมีสิทธิกำหนดคุณค่าและลักษณะของสิ่งที่ต้องการซื้อโดยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลักได้แก่มาตรฐานการศึกษารวมทั้งหน่วยปฏิบัติเองก็ต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ซื้อสินค้าและบริการของตนจากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายอย่างน้อยผลการประเมินจะส่งเสริมให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับได้ตระหนักว่าผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของระบบประกันคุณภาพและต้องหาทางปรับปรุงผลการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและรักษาระดับการประกันคุณภาพของตนให้คงได้รวมทั้งยกระดับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

(๔) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาต่อเนื่องโดยกำหนดมาตรการต่างๆเช่นการกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพการส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตรการอบรมมาตรฐานต่างๆทั้งนี้โดยมีเจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์และกระตุ้นส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลาอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับการศึกษาโดยตรง

(๕) การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษาทรัพยากรต่างๆที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาได้แก่ทรัพยากรการเงินวัสดุอุปกรณ์ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นสื่อและเทคโนโลยีต่างๆล้วนเป็นทรัพยากรจำเป็นแต่รัฐไม่สามารถจัดหาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอจึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในการจัดการศึกษาจะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาในแต่ละท้องถิ่นตัวอย่างเช่นครูอาจเชิญผู้เฒ่าในหมู่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาช่วยสาธิตหรือสอนวิชาที่เกี่ยวข้องได้

(๖) การมีส่วนร่วมการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาโดยบุคคลกลุ่มบุคคลหรือองค์กรต่างๆจะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมเสนอแนะกำกับติดตามและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

๓. สิทธิและหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษา

(๑) การประกันสิทธิการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาคือสิ่งจำเป็นยิ่งยวดสำหรับการยกระดับคุณภาพประชากรถือเป็นการลงทุนสำคัญอย่างน้อยรัฐต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันโดยการรองรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเหตุผลสำคัญก็คือมนุษย์แต่ละคนมิได้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสังคมยังมีความแตกต่างหลายประการ (เช่นฐานะทางเศรษฐกิจข้อจำกัดทางสุขภาพร่างกาย) ที่ทำให้ไม่สามารถรับการศึกษาที่มีคุณภาพได้ทั่วถึงกฎหมายจึงกำหนดให้รัฐต้องประกันความเสมอภาคเท่าเทียมกันของบุคคลในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปีการประกาศสิทธิเช่นนี้จึงเป็นการรับรองความเสมอภาคพื้นฐานของบุคคลในการเตรียมตัวเพื่อการใช้สิทธิสำหรับอนาคตและหากประเทศไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นรัฐบาลก็อาจประกันโอกาสในการศึกษาโดยไม่ให้เป็นภาระของผู้ปกครองได้สูงขึ้นต่อไป

(๒) การจัดแหล่งเรียนรู้้นอกจากการประกันสิทธิรับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วรัฐยังมีหน้าที่ต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชนพิพิธภัณฑ์หอศิลป์สวนสัตว์สวนสาธารณะสวนพฤกษศาสตร์อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (มาตรา ๒๕) ทั้งนี้เป็นไปตามหลักที่ว่าการศึกษาต้องครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มในฐานะที่เป็นประชาชนคนไทยและการศึกษาต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคนไทยสามารถแสวงหาได้โดยสะดวกการจัดแหล่งเรียนรู้เช่นนี้ถือเป็นภาระจำเป็นที่ประเทศอารยะทั้งหลายต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดผล

(๓) การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อกล่าวถึงคำว่า “รัฐ” แล้วต้องคำนึงถึงองค์กรของรัฐอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนดูแลกันเองภายใต้การกำกับของรัฐนั่นคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เองมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นที่เป็นอยู่ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดการศึกษาอยู่แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระบบขั้นพื้นฐานต่อไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขยายบริการด้านอื่นมากขึ้นเช่นศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (เช่นการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ลักษณะต่างๆการจัดการศึกษาปฐมวัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น) ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย

๔. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการศึกษา

กฎหมายกำหนดทั้งสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการศึกษาไว้กว้างขวางกว่าที่เคยเป็นมาในอดีตมากดังนี้

(๑) สิทธิที่ได้รับจากการจัดการศึกษาของรัฐบุคคลต้องมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีรัฐต้องจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายสิทธิส่วนนี้ได้รับการประกันไว้ไม่เพียงในกฎหมายการศึกษาเท่านั้นแต่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายจิตใจสติปัญญาอารมณ์สังคมการสื่อสารและการเรียนรู้หรือร่างกายพิการหรือทุพพลภาพรวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่ มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสรัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษเช่นอาจจัดสถานศึกษาพิเศษจัดระบบการศึกษาพิเศษให้ทุนหรืองบประมาณพิเศษเพื่อดูแลเป็นต้น

นอกจากนี้บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษรัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมโดยคำนึงความสามารถของบุคคลนั้นด้วย (มาตรา๑๐) เหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศหากจัดการศึกษาปกติอาจทำให้ไม่สามารถพัฒนาบุคคลดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเขาได้รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษาซึ่งเหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน

(๒) หน้าที่ในการจัดการศึกษากฎหมายกำหนดหน้าที่ในการจัดการศึกษาของบุคคลกลุ่มต่างๆดังนี้บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุคคลในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตลอดจนต้องจัดให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว (มาตรา๑๑) ตามความข้อนี้ประชาชนทุกคนซึ่งมีบุตรหลานหรือผู้อุปการะต้องมีภาระตามกำลังความสามารถสองระดับ

ภาระขั้นแรกคือการส่งบุตรหลานหรือผู้ใต้ปกครองของตนเข้ารับการศึกษภาคบังคับ (เทียบได้ตั้งแต่ชั้นประถมไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม) ภาระส่วนนี้เป็นภาระบังคับซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองที่ละเลยอาจได้รับโทษได้หากละเลยหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเมื่อเยาวชนได้รับการศึกษภาคบังคับซึ่งเป็นพื้นฐานต่ำสุดแล้วหากครอบครัวมีความพร้อมก็พึงรับภาระขั้นที่สองได้แก่การส่งเสียให้ได้เล่าเรียนสูงขึ้นไปตามกำลังความสามารถเช่นเรียนจนถึงชั้นอุดมศึกษาเป็นต้นหน้าที่ในการสนับสนุนการศึกษาส่วนนี้ถือเป็นการเข้าร่วมจัดการศึกษาทั้งโดยบังคับและโดยกำลังความสามารถของประชาชน

(๓) สิทธิในการจัดการศึกษาบุคคลครอบครัวองค์กรชุมชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง (มาตรา๑๒)

ด้วยเหตุผลที่ว่าการศึกษาเป็นเรื่องของประชาชนทุกหมู่เหล่าเริ่มตั้งแต่ครอบครัวเป็นต้นไปดังนั้นไม่เพียงประชาชนจะต้องมีหน้าที่สนับสนุนการศึกษาแก่บุตรหลานของตนเท่านั้นแต่ยังมีสิทธิจัดการศึกษาได้ด้วยคือต้องถือว่ารัฐไม่มีอำนาจผูกขาดในการจัดการศึกษาหากประชาชนสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานก็ต้องยอมให้ประชาชนมีสิทธิจัดการศึกษา

ดังนั้นตามกฎหมายฉบับนี้ประชาชนอาจจัดการศึกษาได้หลากหลายเช่นครอบครัวอาจจัดการศึกษาได้เองคือพ่อแม่เป็นผู้สอนเองหรือหลายครอบครัวอาจร่วมกันจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตนในทานองเดียวกันองค์กรประชาชนระดับต่างๆก็อาจจัดการศึกษาได้เองเช่นสถานประกอบการที่มีพนักงานจำนวนมากอาจตั้งสถานศึกษาได้เองหรือสถาบันศาสนาและสถาบันสังคมอื่นก็มีสิทธิจัดการศึกษาได้ทั้งนี้เพื่อประกันว่าประชาชนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานรัฐก็

ย่อมมีส่วนกำหนดกฎเกณฑ์ในการประเมินและเทียบโอนระดับการศึกษาของเยาวชนเพื่อให้สามารถเข้าศึกษาต่อได้โดยไม่เสียโอกาส

(๔) สิทธิประโยชน์จากการจัดการศึกษาเมื่อจัดการศึกษาแล้วประชาชนก็ย่อมมีสิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากรัฐดังนี้ (มาตรา๑๓และ๑๔)

๔.๑การสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานรัฐต้องเข้ามามีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนด้วยวิธีการต่างๆเพื่อให้ประชาชนหรือผู้จัดการศึกษาภาคประชาชนมีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบเช่นอาจช่วยเหลือทางวิชาการการแนะนำให้คาปรึกษาการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์การสนับสนุนให้ใช้เวลาบางส่วนเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนปกติของรัฐ เป็นต้น

๔.๒เงินอุดหนุนจากรัฐเนื่องจากการจัดการศึกษาต้องมีค่าใช้จ่ายเพราะเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งดังนั้นเมื่อรัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายอยู่แล้วรัฐก็พึงจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ครอบครัวหรือกลุ่มประชาชนด้วยส่วนจะมากน้อยเพียงใดและจัดสรรอย่างไรก็เป็นเรื่องที่รัฐจะกำหนดโดยให้ออกเป็นกฎหมาย

๔.๓การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาสิ่งที่รัฐจะสนับสนุนนอกจากเงินอุดหนุนแล้วก็คือการสนับสนุนด้านภาษีคือลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีในกรณีที่ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายการศึกษาแต่ทั้งนี้ต้องให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

การจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช๒๕๕๐^{๔๒}

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช๒๕๕๐มาตรา๒๘๘วรรคสองกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๔๒และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๔๕มาตรา๔๑กำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นและในมาตรา๔๒กำหนดให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษารวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. ๒๕๔๒และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๔๙มาตรา๑๖และมาตรา๑๘กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยาองค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน

^{๔๒}รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, หมวด๑๔ว่าด้วยเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา๒๘๘วรรคสอง, เล่มที่๑๒๔ตอนที่๔๗ก, (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา, ๑๑ตุลาคม๒๕๔๐), หน้า๑๑๖.

๒.๒.๔ สารสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังนี้

๑. แนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายการศึกษาแห่งชาติที่เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้วางแนวทางที่สำคัญดังนี้^{๔๓}

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของสังคมและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญเช่นจะต้องทั่วถึงประชาชนมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่ายตลอดจนบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

(๒) ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๓) กระจายอำนาจให้สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาจะต้องกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการการบริหารบุคคลการบริหารงบประมาณและการบริหารงานทั่วไปเพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ทั้งนี้เพราะผลการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผลผลิตและผลลัพธ์ก็ตามล้วนแต่เป็นผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติของสถานศึกษานั้นสถานศึกษาควรมีความคล่องตัวในการตัดสินใจอย่างมีอิสระทางการจัดการศึกษาจึงควรเป็นอำนาจของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา๓๙แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.๒๕๔๒และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พ.ศ.๒๕๔๕อย่างไรก็ตามขณะนี้วิธีการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีได้กำหนดไว้เหมือนกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งในอนาคตอาจมีการออกข้อบัญญัติระเบียบการบังคับคำสั่งกำหนดอำนาจการสั่งการอนุญาตปฏิบัติการหรือดำเนินการอื่นใดไปยังสถานศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจดังกล่าวหรือมอบอำนาจในการสั่งการอนุญาตอนุมัติปฏิบัติการหรือดำเนินการอื่นใดซึ่งเป็นอำนาจตามกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับคำสั่งของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการกองผู้อำนวยการสำนักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติแทน

(๔) การจัดโครงสร้างองค์กรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เตรียมรองรับการถ่ายโอนสถานศึกษาจะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามความจำเป็นและเหมาะสมเช่นระบบบริหารจัดการอย่างครบถ้วนจำนวนบุคลากรโดยการจัดตั้งฝ่ายส่วนกองหรือสำนักการศึกษาตลอดจนส่วนราชการภายในที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับขององค์กรการบริหารงานบุคคลคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

^{๔๓} กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓), (เอกสารอัดสำเนา).

(๕) วิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ ๒ วิธี คือ จัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเองและรับถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ

(๖) สวัสดิการและความก้าวหน้าของพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีสิทธิสวัสดิการและความก้าวหน้าเท่าเทียมกับข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและในบางรายการจะดีกว่าข้าราชการครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

๒. การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนกระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน^{๔๔} โดยมีรายละเอียดดังนี้

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ ๒-๕ ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

๑. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา)

๒. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์กรรวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

๔. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

๕. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔ และมาตรา ๑๘ จึงต้องใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ มาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการ จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

๑. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๕ ปี (๕ ปี หมายถึง อายุ ๕ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อ ธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัย อยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็ก พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

^{๔๔} กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, มาตรฐานการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙, (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๙), หน้า ๓๗-๔๙.

๒. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๒.๑ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

๒.๒ ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

๒.๓ พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

๒.๔ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

๓. การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำขึ้น โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๔๖ เป็นแนวทางโดยการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขึ้นมาโดยการศึกษาจากภูมิสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน

๔. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ ๒ ปี

๑) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

๒) ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

๓) มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

๔) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

๕) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

๖) ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

๗) สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

๕. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ ๓- ๕ ปี

๑) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

๒) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

๓) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

๔) มีคุณธรรม จริยธรรม

๕) ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

๖) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

๗) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย

๘) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

๙) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

๑๐) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

๑๑) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

๑๒) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

๖. คุณลักษณะตามวัย

๖.๑ คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ ๒ ปี

๑) พัฒนาการด้านร่างกาย

- วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที
- เดินถอยหลังได้
- เดินขึ้นลงบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้ง ๒ ข้างบนบันไดขั้นเดียว
- สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุย่าง ๓ ปี
- หยิบของชิ้นเล็กๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย
- จับดินสอแท่งใหญ่ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ

๒) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ด้วยคำพูด
- มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย
- มีความเป็นตัวของตัวเอง

๓) พัฒนาการด้านสังคม

- เล่นรวมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น
- เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กอื่น
- พยายามช่วยตัวเองในเรื่องการแต่งตัว
- รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้
- เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- มีช่วงความสนใจกับของบางอย่างได้นาน ๓-๕ นาที
- ชอบดูหนังสือภาพ
- ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง
- สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่างๆ
- เริ่มประโยคคำถาม อะไร
- สนใจสิ่งรอบตัว
- วางของซ้อนกันได้ ๔ - ๖ ชั้น

๖.๒ คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ ๓ ปี

๑) พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว

- เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้

- เขียนรูปวงกลมตามแบบได้

๒) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก

- ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม

- กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

๓) พัฒนาการด้านสังคม

- รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง

- ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)

- เล่นสมมติได้

- รู้จักรอคอย

๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้

- บอกชื่อของตนเองได้

- ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา

- สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้

- สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ

- ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้

- รู้จักใช้คำถาม อะไร

- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ

- อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

๖.๓ คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ ๔ ปี

๑) พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้

- รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง

- เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้

- เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้

- กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

๒) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์

- เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น

- ชอบท้าทายผู้ใหญ่

- ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

๓) พัฒนาการด้านสังคม

- แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง

- เล่นร่วมกับคนอื่นได้

- รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง

- แบ่งของให้คนอื่น

- เก็บของเล่นเข้าที่ใด

๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้

- บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้

- พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ

- สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง

- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

๖.๔ คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ ๕ ปี

๑) พัฒนาการด้านร่างกาย

สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง

๒) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม

- ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

- ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

๓) พัฒนาการด้านสังคม

- ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

- เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้

- มีมารยาทในสังคมที่งดงามมีจิตอาสา

๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา

สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

๗. การจัดประสบการณ์

๗.๑ การจัดประสบการณ์เด็กอายุ ๒ ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ ๒ ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

๑) หลักการจัดประสบการณ์ ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

(๑) เลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย

(๒) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตร

(๓) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการและ

พัฒนาการของเด็ก

(๔) จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก

(๕) ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

- เด็ก
- (๖) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนา
- ๒) แนวทางการจัดประสบการณ์เด็กอายุ ๒ ปี ดังนี้
- ของเด็ก
- (๑) ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ
- อารมณ์
- (๒) สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทาง
- ทั้ง ๕ และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น
- (๓) จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัส
- หลากหลาย
- (๔) เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กอย่าง
- เด็ก
- (๕) จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมกับ
- เรียนรู้ให้กับเด็ก
- (๖) ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- (๗) ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การ
- ๗.๒ การจัดประสบการณ์เด็กอายุ ๓ - ๕ ปี
- การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ ๓-๕ ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของ
- กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ ๖ กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์
- ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม
- และสติปัญญา
- ๑) หลักการจัดประสบการณ์
- (๑) จัดประสบการณ์ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์
- รวมและอย่างต่อเนื่อง
- (๒) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล
- และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- (๓) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- (๔) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง
- ของการจัดประสบการณ์
- (๕) ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก
- ๒) แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้
- (๑) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิ
- ภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- (๒) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕
- (๓) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ
- (๔) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง

(๕) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขเอื้อต่อการเรียนรู้

(๖) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในบริบทของชุมชนนั้นๆ

(๗) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(๘) จัดประสบการณ์ให้เด็กทั้งที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง

(๙) นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์

(๑๐) ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรแบ่งออกเป็น ๑๐ ด้าน^{๔๕} โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ด้านหลักสูตร

หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับอายุ ๒ ปี และระดับอายุ ๓ – ๕ ปี โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็ก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

๑) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๔๖ และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน บริบทของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

๒) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนด ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

๓) การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรองค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้

^{๔๕} กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, มาตรฐานการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙, (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๙), หน้า ๕๐-๖๔.

หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลักจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น อย่างไร

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน บริบทของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) กำหนด ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือ จุดมุ่งหมาย(มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

๒) โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย(๑) สารการเรียนรู้รายปี(๒) ระยะเวลาเรียน (๓) ประสพการณ์สำคัญ(๔) การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก

๒. ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ ๒ – ๕ ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร โดยมี หลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวันดังนี้

๒.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๑) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก และยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

วัย ๒ ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ ๕ นาที

วัย ๓ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๘ นาที

วัย ๔ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๑๒ นาที

วัย ๕ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๑๕ นาที

๒) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน ๒๐ นาที

๓) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ ๔๐ – ๖๐ นาที

๔) กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๒.๒ ขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวัน

ก. สำหรับเด็กอายุ ๒ ปี

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ ๒ ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็กตามวัย โดย

บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันและการเล่นของเด็กตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

๑) การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมรรยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

๒) การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการรับรู้ผู้เรียนประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ในการมองเห็น การได้ยินเสียง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัสจับต้องสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกันในด้านขนาด รูปร่าง ความยาว สี น้ำหนัก และผิวสัมผัส เช่น การเล่นเกมที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน เป็นต้น

๓) การฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ-ตา เป็นกิจกรรมที่ฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ นิ้วมือให้พร้อมที่จะหยิบจับ ฝึกการทำงานอย่างสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา เช่น ร้อยลูกปัดเล่นพลาสติกสร้างสรรค์เล่นหยอดบล็อกกรูปรองลงกล่อง ตอกหมุด โยนรับลูกบอล ตักน้ำหรือทรายใส่ภาชนะ เป็นต้น

๔) การเคลื่อนไหวและการทรงตัว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อแขนกับขา มือกับนิ้วมือ และส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายทุกส่วนโดยการจัดให้เด็กเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก ตามความสามารถของวัย เช่น คืบ คลาน ยืน เดิน เล่นนิ้วมือ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี วิ่งไล่จับ ปีนป่ายเครื่องเล่นสนาม เล่นชิงช้า ม้าโยก ลากจูงของเล่นมีล้อขี้อักรยานสามล้อ เป็นต้น

๕) การส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเลี้ยงดูในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข เช่น อุ้ม โอบกอด ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออก เป็นต้น

๖) การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปัน รู้จักรอคอย เป็นต้น

๗) การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้เปล่งเสียงเลียนเสียงพูดของผู้คน เสียงสัตว์ต่างๆ รู้จักชื่อเรียกของตนเอง ชื่อพ่อแม่หรือผู้คนใกล้ชิดและชื่อสิ่งต่างๆ รอบตัว ตลอดจนรู้จักสื่อความหมายด้วยคำพูดและท่าทาง เช่น ชี้ชวนและสอนให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่างๆ จากของจริง เล่นิทานหรือร้องเพลงง่ายๆ ให้ฟัง เป็นต้น

๘) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น ชีตเขียนวาดรูป เล่นบทบาทสมมติ ทำกิจกรรมศิลปะเล่นของเล่นสร้างสรรค์ เป็นต้น

สำหรับเด็กอายุ ๓- ๕ ปี

๑) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้งเล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

๒) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส้อมใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๓) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

๔) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๕) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

๖) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๗) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

๓. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการ

ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑ จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

๑) เพื่อให้ครูผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรม การใช้สื่อ อุปกรณ์ และการวัดผล ประเมินผล ร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

๒) เพื่อให้ครูผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

๓.๒ การทำแผนการจัดประสบการณ์

การทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๒) วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดมุ่งหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ของเด็กอายุ ๒ – ๕ ปี ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ ๒ – ๕ ปีเพื่อนำไปพิจารณาสาระการเรียนรู้

๓) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้ โดยครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

๔) กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมการสอนแบบโครงงาน/โครงการ ที่ผู้สอนต้องใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยคือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ครูผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษาตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประกอบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

๕) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบการบูรณาการร่วมกับสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วย ครูผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ ๓ วิธี

(๕.๑) เด็กเป็นผู้กำหนด โดยครูสังเกตความสนใจของเด็ก และนำไปกำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์

(๕.๒) ครูผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด โดยครูพิจารณาหัวเรื่องร่วมกันกับเด็กโดยเนื้อหาที่ครูพิจารณาแล้วว่าเป็นสาระที่เด็กควรเรียนรู้ แล้วนำไปกำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์

(๕.๓) ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนด โดยครูพิจารณาเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่เหมาะสม เพื่อกำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เช่น ความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประเพณีศาสนา วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวันสำคัญของชาติ เป็นต้น

๖) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ครูผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

(๖.๑) นำหน่วยการจัดประสบการณ์มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ครูผู้สอนกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรนั้นเป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดในเนื้อหาให้ ทั้งนี้เพื่อประสงค์ให้สามารถยืดหยุ่นได้โดยง่ายสะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเด็ก

(๖.๒) สังเกตหรือระดมความคิดจากเด็ก ครูผู้สอนจะสนทนากับเด็ก เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไรเพิ่มเติม และครูผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตรเพื่อเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ในหน่วยหรือหัวเรื่องนั้นๆ

(๖.๓) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ เมื่อได้ข้อบ่งชี้สาระที่เด็กต้องการรู้และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มแล้ว ครูผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอนรับผิดชอบ ประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรม และการประเมิน

๔. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียน การสอน

สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็วพลัดเพลิน เกิดการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตนเอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามแนวทางการจัดหาและคัดเลือกสื่อ ตามแนวปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๙๓.๒/ว ๘๐๑ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๑ เรื่อง การจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอน

แนวทางการดำเนินการใช้สื่อ

- ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ใช้สื่อจากแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่อย่างหลากหลาย ทั้งที่บ้าน ศูนย์ฯ ชุมชน
- ใช้สื่อที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวเด็ก
- ใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์

จิตใจสังคม และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

- ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์

- บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ซีดีรอม วีดีทัศน์
- เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยร่วมจัดหาสื่อ

๕. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ในหลักสูตรหรือสังคมาคตหวัง ซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ภาคเรียนละ ๑ เรื่อง และวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิจัย ๕ บท) ปีละ ๑ เรื่อง

๖. ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา

ทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ต้องปฏิบัติสม่ำเสมอและเป็นระบบโดยยึดหลักดังนี้

๑. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน
๒. มีแผนปฏิบัติการและปฏิทินการนิเทศเพื่อรองรับการนิเทศทั้งภายในและภายนอก

๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

๔. มีการกำหนดประเด็นและเครื่องมือการนิเทศ

๕. มีการรายงานผลการนิเทศ

๖. นำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา

หมายเหตุ รูปแบบการนิเทศใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลายเช่นแบบกัลยาณมิตรฯ

๗. ด้านการวัดและประเมินผล

ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคอยดูแลควบคุมการดำเนินการวัดผลและประเมินผลเป็นระยะๆรวมทั้งการตรวจสอบการจัดทำสมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียนให้ถูกต้องเรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๒-๕ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

- ๑) ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
- ๒) ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- ๓) สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
- ๔) ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

๕) ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้วิธีการทดสอบ

๖) ประเมินตามสมรรถนะ ดังนี้

๖.๑) ส่วนหลัก ๑ การเคลื่อนไหวและสุขภาวะทางกาย

๖.๒) ส่วนหลัก ๒ พัฒนาการด้านสังคม

๖.๓) ส่วนหลัก ๓ พัฒนาการด้านอารมณ์

๖.๔) ส่วนหลัก ๔ พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา

๖.๕) ส่วนหลัก ๕ พัฒนาการด้านภาษา

๖.๖) ส่วนหลัก ๖ พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม

๖.๗) ส่วนหลัก ๗ พัฒนาการสร้างสรรค์

หมายเหตุ แบบประเมินตามสมรรถนะ

๗) ประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)ของ สถาบันพัฒนาการเด็กราชชนครินทร์

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ ๒-๕ ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

๘. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนอย่างหลากหลาย)

๑. กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ

๒. โครงการต่างๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๓. เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น ค่านิยมหลัก

๑๒ ประการ ความรู้ทักษะอาชีพ/ทักษะชีวิตความรู้ทักษะการสื่อสาร ความรู้ทักษะกระบวนการคิด ความรู้ทักษะเทคโนโลยีความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

๓.๔ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

๙. ด้านการประเมินและใช้หลักสูตร

การประเมินและการใช้หลักสูตร มีแนวปฏิบัติดังนี้

๑. จัดให้มีการประเมิน วิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปีละ ๑ ครั้ง

๒. นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนา

๑๐. ด้านโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพ

การดำเนินงานโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี ๒ ส่วนคือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ ๕ หมู่ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาด และสารอาหารที่จำเป็นดังนี้

๑๐.๑ อาหารหลัก ๕ หมู่

ประเทศไทย แบ่งอาหารชนิดต่างๆ ที่รับประทานเป็น ๕ หมู่ เพื่อเป็นแนวทางง่ายๆ ที่ใช้แนะนำการรับประทานอาหารว่าควรกินให้ครบ ๕ หมู่ โดยอาหารในหมู่เดียวกันสามารถกินทดแทนกันได้ เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่างๆ ครบถ้วนและเพียงพอ เพื่อการมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหาร ๕ หมู่ ประกอบด้วย

หมู่ที่ ๑ เนื้อสัตว์ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารโปรตีนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้ง วิตามิน และแร่ธาตุซึ่งมีหน้าที่หลักในการสร้างเซลล์กล้ามเนื้อ เนื้อเยื่อ กระดูก ภูมิต้านทานโรค ฮอร์โมน เอนไซม์ และใช้เป็นแหล่งพลังงานของร่างกาย เมื่อร่างกายได้รับสารอาหารคาร์โบไฮเดรตและไขมันไม่เพียงพอ

หมู่ที่ ๒ ข้าว แป้ง เผือก มัน และน้ำตาล

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานแก่ร่างกาย เช่น ทำให้เดินไปไหนมาไหนได้ ทำงานได้ ถ้ารับประทานอาหารพวกนี้ในปริมาณมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย สารอาหารคาร์โบไฮเดรตก็จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในรูปไขมันและสะสมในร่างกาย

หมู่ที่ ๓ ผักต่างๆ เช่น ผักบุ้ง ตำลึง คื่นช่าย ฟักทอง ถั่วฝักยาว ฯลฯ

หมู่ที่ ๔ ผลไม้ต่างๆ เช่น กล้วย ส้ม มะละกอ มะม่วง สับปะรด ขนุนฝรั่ง ฝรั่ง ฯลฯ

ผักและผลไม้ เป็นแหล่งของสารอาหารจำพวกวิตามิน และแร่ธาตุ เช่น วิตามินบี ๒ วิตามินบี ๖ กรดโฟลิก วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินอี โปแตสเซียม แมกนีเซียม ทองแดง และแคลเซียม มีหน้าที่หลักในการช่วยให้อวัยวะต่างๆ ในร่างกายทำงานได้ตามปกติ และชะลอความเสื่อมของร่างกาย นอกจากนี้ ผักและผลไม้ยังอุดมไปด้วยเส้นใยอาหาร และสารพฤกษเคมี ซึ่งอาจช่วยป้องกันโรคมะเร็งบางชนิดได้

หมู่ที่ ๕ ไขมันต่างๆ เช่น ไขมันจากสัตว์และไขมันจากพืช

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารไขมัน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานที่ใช้ประจำวันและยังเป็นพลังงานสะสมที่ร่างกายสามารถนำมาใช้เมื่อจำเป็น ถ้าเรากินอาหารที่มีสารอาหารไขมันมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย จะถูกเก็บสะสมในรูปไขมันตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งเป็นบริเวณหน้าท้องและสะโพก

๑๐.๒ เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก ๔๕ นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

๑๐.๓ การปรุงอาหารต้องใช้เครื่องปรุงที่มีส่วนผสมของไอโอดีนด้วยทุกครั้ง เช่น เกลือไอโอดีน น้ำปลาไอโอดีน

๑๐.๔ ใน ๑ สัปดาห์ควรจัดอาหารให้มีธาตุเหล็กประมาณ ๑- ๒ มื้อ

๑๐.๕ สารอาหารที่จำเป็นสำหรับเด็ก

สารอาหารหลักที่เด็กต้องการ คือ คาร์โบไฮเดรตและไขมันซึ่งเป็นสารอาหารที่ให้พลังงานและโปรตีนเป็นสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ เราจะได้โปรตีนจากเนื้อสัตว์ต่างๆ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง เด็กเล็กมีความต้องการพลังงานและสารอาหารต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่หากได้รับพลังงานไม่เพียงพอ ร่างกายจะนำโปรตีนไปใช้เป็นพลังงาน ทำให้โปรตีนไม่ถูกนำไปใช้ในเรื่องการเจริญเติบโต ทำให้เด็กเตี้ย แคระแกร็น และอาหารสำหรับเด็กควรมีไขมันเป็นส่วนประกอบในปริมาณที่พอเหมาะเพื่อให้ได้รับกรดไขมันที่จำเป็น นอกจากนั้นยังมีสารอาหารอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็กได้แก่

๑) แคลเซียม เป็นแร่ธาตุที่สำคัญที่ช่วยในการสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรงและยังมีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานของระบบประสาท กล้ามเนื้อรวมทั้งกล้ามเนื้อหัวใจ การแข็งตัวของเลือด เมื่อมีบาดแผล วัยเด็กเป็นวัยที่ร่างกายต้องการแคลเซียมมาก เนื่องจากมีภาวะสร้างกระดูกมาก ช่วยให้มีการสะสม แคลเซียมในกระดูกมากขึ้น แหล่งอาหารที่มีแคลเซียมมาก ได้แก่ นม เนยแข็ง ปลาเล็กปลาน้อย ปลากระป๋อง กุ้งฝอย เต้าหู้ ผักใบเขียว

๒) ไอโอดีน เป็นแร่ธาตุที่สำคัญ เพราะถ้ามีการขาดในหญิงตั้งครรภ์จะทำให้เด็กที่เกิดมามีสติปัญญาด้อย โดยอาหารที่เป็นแหล่งของไอโอดีน ได้แก่ อาหารทะเล คือ ปลา ปู กุ้ง หอย ปลาหมึก และเกลือเสริมไอโอดีน โดยใช้ในการปรุงอาหาร

๓) วิตามินเอ มีหน้าที่ในการเสริมสร้างเนื้อเยื่อและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย แหล่งอาหารของวิตามินเอ ได้แก่ ตับ ผักใบเขียว และผักที่มีสีเหลือง เช่น ผักบุ้ง ตำลึง ฟักทอง แครอท ส่วนในผลไม้ได้แก่ มะละกอสุก มะม่วงสุก

นอกจากสารอาหารต่างๆ ที่จำเป็นตามข้างต้นแล้ว ยังได้รับสารอาหารอื่นๆ เช่น วิตามินบี ๑ วิตามินบี ๒ วิตามิน บี ๖ วิตามิน บี ๑๒ กรดโฟเลต รวมทั้งแร่ธาตุ ฟอสฟอรัส โซเดียม โพแทสเซียม สังกะสี

๑๐.๖ การติดตามผลการดำเนินงานโภชนาการ

หลังจากที่ให้คำแนะนำกับพ่อแม่/ผู้ปกครองเด็ก และดำเนินการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหาลแล้ว จะต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานนั้น เพื่อดูว่าวิธีการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหานั้นได้ผลเป็นอย่างไร

๑) ในกรณีที่เด็กมีการเจริญเติบโตดี ติดตามโดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุก ๓ เดือน

๒) ในกรณีที่เด็กอยู่ในระดับเสี่ยงต่อการขาดอาหาร (น้ำหนักค่อนข้างน้อยค่อนข้างเตี้ย ค่อนข้างผอม หรือเสี่ยงต่อภาวะอ้วน (ท้วม) และเด็กที่ขาดอาหาร (น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์เตี้ยหรือผอม) หรือมีภาวะอ้วน (เริ่มอ้วนหรืออ้วน) ให้ติดตามโดยการชั่งน้ำหนักทุกเดือน และวัดส่วนสูงทุก ๓ เดือน เมื่อชั่งน้ำหนัก - วัดส่วนสูงแล้ว นำน้ำหนักส่วนสูงมาจุดลงในกราฟของ WHO ทั้ง ๓ ตัวชี้วัด เพื่อดูว่า

- เด็กมีแนวโน้มการเจริญเติบโตเป็นอย่างไร
- ภาวะโภชนาการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

เด็กอาจมีภาวะโภชนาการเหมือนเดิม แต่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงให้ดูด้วยว่า เปลี่ยนไปในทิศทางดีขึ้น เท่าเดิม หรือแย่ลง (รายละเอียดดูในหัวข้อแปลผล และแจ้งผล) ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงดีขึ้น แสดงว่า การกินอาหารดีแล้ว หรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นดีแล้วให้ทำต่อไป ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กไม่เปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนแปลงไปในทางแย่ลง แสดงว่าการกินอาหารของเด็กยังไม่เพียงพอ หรือวิธีการแก้ไขนั้น ยังไม่ดี ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ไขใหม่ โดยให้ความรู้กับผู้ใกล้ชิดกับเด็ก

๑๐.๗ การตรวจสอบสุขภาพและการป้องกันโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กทุกคนได้รับการตรวจสอบสุขภาพ คัดกรองอาการป่วย และลงบันทึกทุกวัน พร้อมทั้งตรวจสอบประวัติการได้รับวัคซีนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง สามารถให้คำแนะนำกับผู้ปกครองเพื่อนำเด็กไปรับวัคซีนตามเกณฑ์อายุ รวมทั้งจัดทำแผนกิจกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๑. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และเกณฑ์ประเมินในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยมีขั้นตอน การดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังนี้

- ๑) กำหนดมาตรฐานการศึกษา
- ๒) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- ๓) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- ๔) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- ๕) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- ๖) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- ๗) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
- ๘) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๓.๑ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้หลากหลายในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษาดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลหมายถึงราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากแรงผลักดันของประชาชนและรัฐบาลที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์การบริหารและองค์กรปกครองตนเองในระดับตำบลเพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและบริหารตามหลักการปกครองตนเององค์การบริหารส่วนตำบลจึงถูกก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ. ๒๕๓๗^{๔๖}

อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลหมายถึงหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ. ๒๕๓๗ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่๒มีนาคม๒๕๓๘^{๔๗} นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลหมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่๕) พ.ศ. ๒๕๔๖) ซึ่งได้บัญญัติให้ยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ๑๕๐,๐๐๐ บาทโดยไม่รวมเงินอุดหนุนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษามีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลก็เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้นพัฒนาไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลที่จะยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา^{๔๘} รวมไปถึงองค์การบริหารส่วนตำบลหมายถึงรูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริงอันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด^{๔๙} นอกจากนี้แล้วองค์การบริหารส่วนตำบลหมายถึงองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอนมีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดมีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๕๐}

๒.๓.๑ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

^{๔๖} กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๕) พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, ๒๕๔๖), หน้า๓.

^{๔๗} โกวิทพวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต, ปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐), หน้า๒๕๔.

^{๔๘} สนิทจรณ์นันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : สุขุมและบุตร, ๒๕๔๘), หน้า๖๓.

^{๔๙} อุดมเชยกิจวงศ์, หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษาอบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า๓๓-๓๔.

^{๕๐} Holloway, อ้างในสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกากับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา :มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗), หน้า๓-๔.

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา๔๔แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ. ๒๕๓๗ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล

๑) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ๒คนซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง๑หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน๖คนและในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง๒หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน หมู่บ้านละ๓คนอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ๔ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภา๑คนซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ๒ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือกเป็นประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล๑คนซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ๔ปีนับแต่วันเลือกตั้งแต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน๒วาระไม่ได้ในกรณีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งไม่ครบวาระเวลา๔ปีก็ให้ถือว่าเป็นวาระและเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง๒วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา๔ปีนับแต่วันที่พ้นตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน๒คนและอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล๑คนซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

๓) พนักงานส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลและอาจจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น (๑) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (๒) ส่วนต่างๆที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้นให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล๑คนเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

๔) อำนาจหน้าที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้^{๕๑}

^{๕๑} ภิวัตน์พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า๒๔๔-๒๔๕.

(๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบลร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (๑) และกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

๕) อำนาจหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลข้อบัญญัติระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

(๒) ส่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(๔) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือปฏิบัติราชการของรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งไว้เป็นผู้รักษาราชการแทนถ้าไม่มีรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รักษาราชการแทน

๖) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมและภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้^{๕๒}

๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

๒) รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

^{๕๒} สุรพลสุขะพรหม, ผศ.ดร. การเมืองกับการปกครองของไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓๓-๒๓๔.

- ๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- ๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๕) ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
- ๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็กเยาวชนผู้สูงอายุและผู้พิการ
- ๗) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๘) บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- ๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ (มาตรา ๖๘)

- ๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร
- ๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุมการกีฬาการพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- ๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- ๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- ๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑๐) ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- ๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- ๑๒) การท่องเที่ยว
- ๑๓) การผังเมือง

๗) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากแหล่งต่างๆดังต่อไปนี้^{๕๓}

- ๑. รายได้จากอากรและค่าธรรมเนียมดังนี้
 - ๑) ภาษีบำรุงท้องที่
 - ๒) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 - ๓) ภาษีป้าย
 - ๔) อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
 - ๕) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
 - ๖) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
 - ๗) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา

^{๕๓} วิทยาลัยพวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๒๔๖-๒๔๙.

- ๘) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
 ๙) อากرنกนางแอ่น
 ๑๐) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
 ๑๑) เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการ
 ประมง

- ๑๒) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
 ๑๓) ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
 ๑๔) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
 ๑๕) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
 ๑๖) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
 ๑๗) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
 ๑๘) ค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาตและค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด

๒. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

๓. รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่นๆดังต่อไปนี้

- ๑) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ๒) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ๓) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ๔) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
 ๕) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
 ๖) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

๘) รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่าย

ดังต่อไปนี้

- ๑) เงินเดือน
 ๒) ค่าจ้าง
 ๓) เงินค่าตอบแทนอื่นๆ
 ๔) ค่าใช้สอย
 ๕) ค่าวัสดุ
 ๖) ค่าครุภัณฑ์
 ๗) ค่าที่ดินสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่นๆ
 ๘) ค่าสาธารณูปโภค
 ๙) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น
 ๑๐) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของ

กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. ๒๕๔๐และพระราชบัญญัติระเบียบ
 บริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นพ.ศ. ๒๕๔๒ได้มีการประกาศใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการ

บริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลตั้งแต่วันที่๒๔ตุลาคม๒๕๕๕ซึ่งเป็นการประกาศใช้
พร้อมกันทั่วประเทศกำหนดให้หมวดที่๑ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน

ข้อ๒๒๕ให้กำหนดขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น๓ขนาดดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น๑กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น๒และชั้น๓กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาด

กลาง

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น๔และชั้น๕กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาด

เล็ก

๒.๔สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษา
เพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ผลการศึกษาพบว่า

แนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก มีดังนี้

๑. การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

ก. ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

มาตรา ๖ ของกฎหมายระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ
ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ตามความข้างต้น เป้าหมายของการจัด
การศึกษาจึงอยู่ที่คนไทยโดยทั่วไป ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี มีประโยชน์มีความครบถ้วนทุก
ด้าน คือ

(๑) ทางกาย คือมีสุขภาพดี สมบูรณ์แข็งแรง หมายความว่า การจัดการศึกษาต้อง
ครอบคลุมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น ส่งเสริมการออกกำลังกาย ส่งเสริมกีฬา ส่งเสริม
ความรู้ด้านโภชนาการ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อสุขลักษณะ ปลอดภัยจากภาวะ
มลพิษ ปลอดภัยจากยาเสพติด และปลอดภัยภัยทั้งหลายที่อาจกระทบกระเทือนต่อสุขภาพอนามัย
ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นภัยจากมนุษย์ (อุบัติเหตุ การประทุษร้าย) หรือธรรมชาติ (น้ำท่วม ไฟไหม้
พายุ โรคภัยไข้เจ็บ) นอกเหนือจากหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแล้ว ผู้รับผิดชอบในการจัด
การศึกษาต้องคาดการณ์และเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อผ่อนคลายหรือแก้ไขปัญหาคิดทันการณ์

(๒) ทางจิตใจ คือมีจิตใจที่อดทนเข้มแข็ง สามารถเผชิญกับปัญหาหลากหลายที่เกิดขึ้นได้
อย่างมีสติ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตัวเอง สามารถอดทนอดกลั้นต่อแรงกดดันต่างๆ

(๓) ทางสติปัญญา คือการใช้ความคิดและเหตุผล

(๔) ความรู้ คือการมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคม
ปัจจุบัน ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้และทักษะด้าน
ภาษา คณิตศาสตร์ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์
เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง

สมดุล ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

(๕) คุณธรรมและจริยธรรม แสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความละเอียดต่อการประพฤตินในทางเสื่อมเสียหรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่น และสังคม

(๖) มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต รักวัฒนธรรมไทย มีเอกลักษณ์ไทย มีมรรยาทและการวางตนในสังคม รู้จักประมาณตนเอง

(๗) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้ได้รับการศึกษาจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ประณีประนอม มีความเมตตากรุณา มีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่น และดำเนินบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสมคุณลักษณะที่กล่าวข้างต้น อันเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา นี้ เริ่มต้นที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งจะเป็นผู้ปลูกฝังถ่ายทอดอบรม หมายความว่าครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นตัวอย่างที่ดี คือรักษาหรือพัฒนาคุณลักษณะที่ดีไว้เป็นแบบอย่างคุณลักษณะที่ดีอันเป็นที่พึงประสงค์นี้ถือเป็นมาตรฐานหรือดัชนีชี้วัดครู ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้นำชุมชน และประชาชนต้องช่วยกันส่งเสริมสนับสนุน ยกย่องและตั้งความคาดหวังให้แม่แบบสำหรับลูกหลานตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะดังกล่าว เพราะหากแม่แบบไม่ดี เยาวชนก็จะยึดถือเป็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติของพวกเขาตามไปด้วย

ข. หลักการในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ได้กำหนดหลักการการศึกษาไว้ และใช้หลักการดังกล่าวเป็นตัวกำหนดสาระเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษา หลักสำคัญในการจัดการศึกษา (ตามมาตรา ๘) กำหนดไว้ ๓ ประการ คือการศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

(๑) การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้น เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน หลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศ โดยส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

(๒) การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทย เป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามีส่วนร่วม

อย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามทวนองคลองธรรม

(๓) การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญ ในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลก และทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องหาความเข้าใจสภาพแวดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วย (มาตรา ๙) ได้แก่

(๑) หลักเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ หมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบาย หลักการ และเป้าประสงค์ร่วมกัน แต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของตน

(๒) หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้อำนาจสถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง (School-based management) ตามหลักการนี้ จำเป็นต้องแยกภาระงานด้านนโยบายเกณฑ์และมาตรฐานออกจากงานด้านปฏิบัติหรืองานบริการ ทั้งนี้ หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เกณฑ์ และมาตรฐาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจให้หน่วยปฏิบัติดูแลและรับผิดชอบการตัดสินใจด้วยตนเองโดยหน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่ติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติที่ได้รับมอบอำนาจสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ตามหลักการนี้ ในเมื่อหน่วยปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวพอควรแล้ว ก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติรับผิดชอบ เพราะการมอบอำนาจโดยไม่มียกติกาก็เท่ากับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมาย ซึ่งไม่สามารถประเมินได้ ในเมื่อรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทรัพยากรสนับสนุนแก่สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษา ซึ่งอาจเปรียบเทียบการซื้อสินค้าหรือบริการ ก็ต้องมีสิทธิกำหนดคุณค่าและลักษณะของสิ่งที่ต้องการซื้อโดยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งหน่วยปฏิบัติเองก็ต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ซื้อสินค้าและบริการของตน จากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย อย่างน้อยผลการประเมินจะส่งเสริมให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับได้ตระหนักว่าผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของระบบ

ประกันคุณภาพ และต้องหาทางปรับปรุงผลการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและรักษาระดับการประกันคุณภาพของตนให้คงได้ รวมทั้งยกระดับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

(๔) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาต่อเนื่อง โดยกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น การกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตรการอบรมมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยมีเจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ และกระตุ้นส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับการศึกษาโดยตรง

(๕) การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา ทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญในการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนเป็นทรัพยากรจำเป็นแต่รัฐไม่สามารถจัดหาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ จึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในการจัดการศึกษาจะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ครูอาจเชิญผู้เฒ่าในหมู่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาช่วยสาธิตหรือสอนวิชาที่เกี่ยวข้องได้

(๖) การมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่างๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมเสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

ค. สิทธิและหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อกล่าวถึงคำว่า “รัฐ” แล้ว ต้องคำนึงถึงองค์กรของรัฐอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนดูแลกันเอง ภายใต้การกำกับของรัฐ นั่นคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เองมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นที่เป็นอยู่ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดการศึกษาอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระบบขั้นพื้นฐาน ต่อไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขยายบริการด้านอื่นมากขึ้น เช่น การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (เช่น การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ลักษณะต่างๆ การจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น) ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย

๒. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายการศึกษาแห่งชาติที่เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้วางแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของสังคมและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ เช่น จะต้องทั่วถึงประชาชน มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่ายตลอดจนบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

(๒) ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๓) กระจายอำนาจให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาจะต้องกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปเพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ทั้งนี้เพราะผลการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผลผลิต และผลลัพธ์ก็ตาม ล้วนแต่เป็นผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษา ควรมีความคล่องตัวในการตัดสินใจอย่างมีอิสระทางการจัดการศึกษา จึงควรเป็นอำนาจของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ อย่างไรก็ตาม ขณะนี้วิธีการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมิได้กำหนดไว้ เหมือนกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในอนาคตอาจมีการออกข้อบัญญัติ ระเบียบ การบังคับ คำสั่ง กำหนดอำนาจการสั่งการ อนุญาต ปฏิบัติการ หรือ ดำเนินการอื่นใดไปยังสถานศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจดังกล่าวหรือมอบอำนาจในการสั่งการ อนุญาต อนุมัติ ปฏิบัติการ หรือดำเนินการอื่นใดซึ่งเป็นอำนาจตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับคำสั่งของผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสำนักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติแทน

(๔) การจัดโครงสร้างองค์กรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เตรียมรองรับการถ่ายโอนสถานศึกษา จะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น ระบบบริหารจัดการอย่างครบถ้วน จำนวนบุคลากรโดยการจัดตั้ง ฝ่าย ส่วน กอง หรือสำนักการศึกษา ตลอดจนส่วนราชการภายในที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับขององค์กรการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(๕) วิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ ๒ วิธี คือ จัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเอง และรับถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ

(๖) สวัสดิการและความก้าวหน้าของพนักงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีสิทธิสวัสดิการ และความก้าวหน้าเท่าเทียมกับข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และในบางรายการจะดีกว่าข้าราชการครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

๓. การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ ๒-๕ ปีเป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้

เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

๑. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา)

๒. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

๔. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็ก ตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

๕. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔ และมาตรา ๑๘ จึงต้องใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ มาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการ จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

๑. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๕ ปี (๕ ปี หมายถึง อายุ ๕ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วย ความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

๒. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๒.๑ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

๒.๒ ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

๒.๓ พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

๒.๔ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

๓. การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ให้สอดคล้องกับบริบท ของสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำขึ้น โดยหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ เป็นแนวทางโดยการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของ

สังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขึ้นมาโดยการศึกษาจากภูมิสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน

๔. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ ๒ ปี

- ๑) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- ๒) ใช้วัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน
- ๓) มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
- ๔) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- ๕) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- ๖) ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
- ๗) สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

๕. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ ๓- ๕ ปี

- ๑) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- ๒) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์

กัน

๓) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

๔) มีคุณธรรม จริยธรรม

๕) ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการ ออกกำลังกาย

๖) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

๗) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย

๘) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

๙) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

๑๐) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

๑๑) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

๑๒) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

๖. คุณลักษณะตามวัย

๖.๑ คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ ๒ ปี

๑) พัฒนาการด้านร่างกาย

- วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที

- เดินถอยหลังได้

- เดินขึ้นลงบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้ง ๒ ข้างบนบันไดขั้นเดียว

- สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุย่าง ๓ ปี

- หยิบของชิ้นเล็กๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย

- จับดินสอแท่งใหญ่ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ

๒) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ด้วยคำพูด

- มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย
- ความเป็นตัวของตัวเอง

๓) พัฒนาการด้านสังคม

- เล่นรวมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น
- เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กอื่น
- พยายามช่วยตัวเองในเรื่องการแต่งตัว
- รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้
- เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- มีช่วงความสนใจกับของบางอย่างได้นาน ๓-๕ นาที
- ชอบดูหนังสือภาพ
- ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง
- สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่างๆ
- เริ่มประโยคคำถาม อะไร
- สนใจสิ่งรอบตัว
- วางของซ้อนกันได้ ๔ - ๖ ชั้น

๖.๒ คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ ๓ ปี

๑) พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้

๒) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

๓) พัฒนาการด้านสังคม

- รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- เล่นสมมติได้
- รู้จักรอคอย

๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- บอกชื่อของตนเองได้
- ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้

- สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ
- ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้
- รู้จักใช้คำถาม อะไร
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ

- อยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

๖.๓ คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ ๔ ปี

๑) พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่นิ่ง

๒) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ชอบท้าทายผู้ใหญ่
- ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

๓) พัฒนาการด้านสังคม

- แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- เล่นร่วมกับคนอื่นได้
- รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
- แบ่งของให้คนอื่น
- เก็บของเล่นเข้าที่ใด

๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้
- บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
- พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
- สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

๖.๔ คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ ๕ ปี

๑) พัฒนาการด้านร่างกาย

สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง

๒) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

- ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

๓) พัฒนาการด้านสังคม

- ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

- เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้

- มีมารยาทในสังคมที่งดงามมีจิตอาสา

๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา

สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

๗. การจัดประสบการณ์

๗.๑ การจัดประสบการณ์เด็กอายุ ๒ ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ ๒ ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

๑) หลักการจัดประสบการณ์ ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

(๑) เลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย

(๒) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตร

(๓) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการและการพัฒนาการ

ของเด็ก

(๔) จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก

(๕) ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(๖) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

๒) แนวทางการจัดประสบการณ์เด็กอายุ ๒ ปี ดังนี้

(๑) ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจของ

เด็ก

(๒) สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทางอารมณ์

(๓) จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง ๕

และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น

(๔) เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กอย่าง

หลากหลาย

(๕) จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก

(๖) ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(๗) ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ให้กับเด็ก

๗.๒ การจัดประสบการณ์เด็กอายุ ๓ - ๕ ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ ๓-๕ ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ ๖ กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิด

ความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

๑) หลักการจัดประสบการณ์

(๑) จัดประสบการณ์ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง

(๒) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

(๓) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

(๔) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

(๕) ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒) แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

(๑) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

(๒) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕

(๓) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ

(๔) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง

(๕) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขเอื้อต่อการเรียนรู้

(๖) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในบริบทของชุมชนนั้นๆ

(๗) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(๘) จัดประสบการณ์ให้เด็กทั้งที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง

(๙) นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์

(๑๐) ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ด้านหลักสูตร

หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับอายุ ๒ ปี และระดับอายุ ๓ - ๕ ปี โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็ก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

๑) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๕๖ และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน บริบทของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

๒) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนด ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

๓) การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรองค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลักจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น อย่างไร

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖ และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน บริบทของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) กำหนด ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

๒) โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย (๑) สารการเรียนรู้รายปี (๒) ระยะเวลาเรียน(๓) ประสบการณ์สำคัญ (๔) การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก

๒. ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ ๒ – ๕ ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร โดยมี หลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวันดังนี้

๒.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๑) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

วัย ๒ ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ ๕ นาที

วัย ๓ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๘ นาที

วัย ๔ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๑๒ นาที

วัย ๕ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๑๕ นาที

๒) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน ๒๐ นาที

๓) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ ๔๐ – ๖๐ นาที

๔) กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๒.๒ ขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวัน

ก. สำหรับเด็กอายุ ๒ ปี

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ ๒ ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็กตามวัย โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันและการเล่นของเด็กตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

๑) การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมารยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

๒) การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการรับรู้ผู้เรียนประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ในการมองเห็น การได้ยินเสียง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัสจับต้องสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกันในด้านขนาด รูปร่าง ความยาว สี น้ำหนัก และผิวสัมผัส เช่น การเล่นของเล่นที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน เป็นต้น

๓) การฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ-ตา เป็นกิจกรรมที่ฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือให้พร้อมที่จะหยิบจับ ฝึกการทำงานอย่างสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา เช่น ร้อยลูกปัด เล่นพลาสติกสร้างสรรค์เล่นหยอดบล็อก รูปทรงลงกล่อง ตอกหมุด โยนรับลูกบอล ตักน้ำหรือทรายใส่ภาชนะ เป็นต้น

๔) การเคลื่อนไหวและการทรงตัว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อแขนกับขา มือกับนิ้วมือ และส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายทุกส่วนโดยการจัดให้เด็กเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก ตามความสามารถของวัย เช่น คืบ คลาน ยืน เดิน เล่นนิ้วมือ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี วิ่งไล่จับ ปีนป่ายเครื่องเล่นสนาม เล่นชิงช้า ม้าโยก ลากจูงของเล่นมีล้อขีจี้จักรยานสามล้อ เป็นต้น

๕) การส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเลี้ยงดูในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข เช่น อุ้ม โอบกอด ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออก เป็นต้น

๖) การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปัน รู้จักรอคอย เป็นต้น

๗) การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้เปล่งเสียงเลียนเสียงพูดของ ผู้คน เสียงสัตว์ต่างๆ รู้จักชื่อเรียกของตนเอง ชื่อพ่อแม่หรือผู้คนใกล้ชิดและชื่อสิ่งต่างๆรอบตัว ตลอดจนรู้จักสื่อความหมายด้วยคำพูดและท่าทาง เช่น ชี้ชวนและสอนให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่างๆจากของจริง เล่นิทานหรือร้องเพลงง่ายๆ ให้ฟัง เป็นต้น

๘) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น ชีตเขียนวาดรูป เล่นบทบาทสมมุติ ทำกิจกรรมศิลปะ เล่นของเล่นสร้างสรรค์ เป็นต้น

สำหรับเด็กอายุ ๓- ๕ ปี

๑) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

๒) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๓) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

๔) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๕) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

๖) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็น

แบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๗) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆอย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

๓. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการ

ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านบรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑ จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

๑) เพื่อให้ครูผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรม การใช้สื่อ อุปกรณ์ และการวัดผลประเมินผล ร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

๒) เพื่อให้ครูผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

๓.๒ การทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๒) วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดมุ่งหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ของเด็กอายุ ๒ – ๕ ปี ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ ๒ – ๕ ปีเพื่อนำไปพิจารณาสาระการเรียนรู้

๓) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้ โดยครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

๔) กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมการสอนแบบโครงงาน/โครงการ ที่ผู้สอนต้องใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัด

ประสบการณ์ในระดับปฐมวัยคือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ครูผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษาตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประกอบ ทั้งนี้ สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

๕) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบการบูรณาการร่วมกับสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วย ครูผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ ๓ วิธี

(๕.๑) เด็กเป็นผู้กำหนด โดยครูสังเกตความสนใจของเด็ก และนำไปกำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์

(๕.๒) ครูผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด โดยครูพิจารณาหัวเรื่องร่วมกันกับเด็กโดยเนื้อหาที่ครูพิจารณาแล้วว่าเป็นสาระที่เด็กควรเรียนรู้ แล้วนำไปกำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์

(๕.๓) ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนด โดยครูพิจารณาเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่เหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เช่น ความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประเพณีศาสนา วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวันสำคัญของชาติ เป็นต้น

๖) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ครูผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

(๖.๑) นำหน่วยการจัดประสบการณ์มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ครูผู้สอนกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรนั้นเป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดในเนื้อหาให้ ทั้งนี้เพื่อประสงค์ให้สามารถยืดหยุ่นได้โดยง่ายสะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเด็ก

(๖.๒) สังเกตหรือระดมความคิดจากเด็ก ครูผู้สอนจะสนทนากับเด็ก เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไรเพิ่มเติม และครูผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตรเพื่อเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ในหน่วยหรือหัวเรื่องนั้นๆ

(๖.๓) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ เมื่อได้ขอบข่ายสาระที่เด็กต้องการรู้และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มแล้ว ครูผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอนรับผิดชอบ ประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรม และการประเมิน

๔. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับใน การเรียน การสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่ป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็วเพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตนเอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามแนวทางการจัดหาและคัดเลือกสื่อ ตามแนวปฏิบัติตามหนังสือ

กระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๙๓.๒/ว ๘๐๑ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๑ เรื่อง การจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอน

แนวทางการดำเนินการใช้สื่อ

- ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ใช้สื่อจากแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่อย่างหลากหลาย ทั้งที่บ้าน ศูนย์ฯ ชุมชน
- ใช้สื่อที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวเด็ก
- ใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ

สังคม และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

- ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์

- บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ซีดีรอม วีดิทัศน์
- เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยร่วมจัดหาสื่อ

๕. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ในหลักสูตรหรือสังคมนาควหวัง ซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ภาคเรียนละ ๑ เรื่อง และวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิจัย ๕ บท) ปีละ ๑ เรื่อง

๖. ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ต้องปฏิบัติสม่ำเสมอและเป็นระบบ โดยยึดหลักดังนี้

๑. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน
 ๒. มีแผนปฏิบัติการและปฏิทินการนิเทศเพื่อรองรับการนิเทศทั้งภายในและภายนอก
 ๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
 ๔. มีการกำหนดประเด็นและเครื่องมือการนิเทศ
 ๕. มีการรายงานผลการนิเทศ
 ๖. นำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา
- หมายเหตุ รูปแบบการนิเทศใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลายเช่นแบบกัลยาณมิตรฯ
๗. ด้านการวัดและประเมินผล

ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคอยดูแลควบคุมการดำเนินการวัดผลและ

ประเมินผลเป็นระยะๆรวมทั้งการตรวจสอบการจัดทำสมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียนให้ถูกต้องเรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๒-๕ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของ กิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

- ๑) ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
- ๒) ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- ๓) สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
- ๔) ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
- ๕) ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล

หลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้วิธีการทดสอบ

- ๖) ประเมินตามสมรรถนะ ดังนี้
 - ๖.๑) ส่วนหลัก ๑ การเคลื่อนไหวและสภาวะทางกาย
 - ๖.๒) ส่วนหลัก ๒ พัฒนาการด้านสังคม
 - ๖.๓) ส่วนหลัก ๓ พัฒนาการด้านอารมณ์
 - ๖.๔) ส่วนหลัก ๔ พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา
 - ๖.๕) ส่วนหลัก ๕ พัฒนาการด้านภาษา
 - ๖.๖) ส่วนหลัก ๖ พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - ๖.๗) ส่วนหลัก ๗ พัฒนาการสร้างสรรค์

หมายเหตุ แบบประเมินตามสมรรถนะ

๗) ประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)ของ สถาบันพัฒนาการเด็กราชชนครินทร์

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ ๒-๕ ปี ได้แก่ การสังเกตการ บันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

๘. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนอย่างหลากหลาย)

๑. กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ
๒. โครงการต่างๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
๓. เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น ค่านิยมหลัก ๑๒

ประการ ความรู้ทักษะอาชีพ/ทักษะชีวิต ความรู้ทักษะการสื่อสาร ความรู้ทักษะกระบวนการคิด ความรู้ทักษะเทคโนโลยี ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

- ๓.๔ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

๙. ด้านการประเมินและใช้หลักสูตร

การประเมินและการใช้หลักสูตร มีแนวปฏิบัติดังนี้

๑. จัดให้มีการประเมิน วิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปีละ ๑ ครั้ง

๒. นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนา

๑๐. ด้านโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพ

การดำเนินงานโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี ๒ ส่วนคือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ ๕ หมู่ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาด และสารอาหารที่จำเป็น ดังนี้

๑๐.๑ อาหารหลัก ๕ หมู่

ประเทศไทย แบ่งอาหารชนิดต่างๆ ที่รับประทานเป็น ๕ หมู่ เพื่อเป็นแนวทางง่ายๆ ที่ใช้แนะนำการรับประทานอาหารว่าควรกินให้ครบ ๕ หมู่ โดยอาหารในหมู่เดียวกันสามารถกินทดแทนกันได้ เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่างๆ ครบถ้วนและเพียงพอ เพื่อการมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหาร ๕ หมู่ ประกอบด้วย

หมู่ที่ ๑ เนื้อสัตว์ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารโปรตีนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้ง วิตามิน และแร่ธาตุซึ่งมีหน้าที่หลักในการสร้างเซลล์กล้ามเนื้อ เนื้อเยื่อ กระดูก ภูมิต้านทานโรค ฮอโมน เอนไซม์ และใช้เป็นแหล่งพลังงานของร่างกาย เมื่อร่างกายได้รับสารอาหารคาร์โบไฮเดรตและไขมันไม่เพียงพอ

หมู่ที่ ๒ ข้าว แป้ง เผือก มัน และน้ำตาล

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานแก่ร่างกาย เช่น ทำให้เดินไปไหนมาไหนได้ ทำงานได้ ถ้ารับประทานอาหารพวกนี้ในปริมาณมากเกินไป ความต้องการของร่างกาย สารอาหารคาร์โบไฮเดรตก็จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในรูปไขมันและสะสมในร่างกาย

หมู่ที่ ๓ ผักต่างๆ เช่น ผักบุ้ง ตำลึง คื่นช่าย ฟักทอง ถั่วฝักยาว ฯลฯ

หมู่ที่ ๔ ผลไม้ต่างๆ เช่น กล้วย ส้ม มะละกอ มะม่วง สับปะรด ขนุนฝรั่ง ลำไย ฯลฯ

ผักและผลไม้ เป็นแหล่งของสารอาหารจำพวกวิตามิน และแร่ธาตุ เช่น วิตามินบี ๒ วิตามินบี ๖ กรดโฟลิก วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินอี โปแตสเซียม แมกนีเซียม ทองแดง และแคลเซียม มีหน้าที่หลักในการช่วยให้อวัยวะต่างๆ ในร่างกายทำงานได้ตามปกติ และชะลอความเสื่อมของร่างกาย นอกจากนี้ ผักและผลไม้ยังอุดมไปด้วยเส้นใยอาหาร และสารพฤกษเคมี ซึ่งอาจช่วยป้องกันโรคมะเร็งบางชนิดได้

หมู่ที่ ๕ ไขมันต่างๆ เช่น ไขมันจากสัตว์และไขมันจากพืช

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารไขมัน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานที่ใช้ประจำวันและยังเป็นพลังงานสะสมที่ร่างกายสามารถนำมาใช้เมื่อจำเป็น ถ้าเรากินอาหารที่มีสารอาหารไขมันมากเกินไป ความต้องการของร่างกาย จะถูกเก็บสะสมในรูปไขมันตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งเป็นบริเวณหน้าท้องและสะโพก

๑๐.๒ เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก ๔๕ นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

๑๐.๓ การปรุงอาหารต้องใช้เครื่องปรุงที่มีส่วนประกอบของไอโอดีนด้วยทุกครั้ง เช่น เกลือไอโอดีน น้ำปลาไอโอดีน

๑๐.๔ ใน ๑ สัปดาห์ควรจัดอาหารให้มีธาตุเหล็กประมาณ ๑- ๒ มื้อ

๑๐.๕ สารอาหารที่จำเป็นสำหรับเด็ก

สารอาหารหลักที่เด็กต้องการ คือ คาร์โบไฮเดรตและไขมันซึ่งเป็นสารอาหารที่ให้พลังงาน และโปรตีนเป็นสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ เราจะได้โปรตีนจากเนื้อสัตว์ต่างๆ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง เด็กเล็กมีความต้องการพลังงานและสารอาหารต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่หากได้รับพลังงานไม่เพียงพอ ร่างกายจะนำโปรตีนไปใช้เป็นพลังงาน ทำให้โปรตีนไม่ถูกนำไปใช้ในเรื่องการเจริญเติบโต ทำให้เด็กเตี้ย แคระแกร็น และอาหารสำหรับเด็กควรมีไขมันเป็นส่วนประกอบในปริมาณที่พอเหมาะเพื่อให้ได้รับกรดไขมันที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีสารอาหารอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็กได้แก่

๑) แคลเซียม เป็นแร่ธาตุที่สำคัญที่ช่วยในการสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรงและยังมีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานของระบบประสาท กล้ามเนื้อรวมทั้งกล้ามเนื้อหัวใจ การแข็งตัวของเลือด เมื่อมีบาดแผล วัยเด็กเป็นวัยที่ร่างกายต้องการแคลเซียมมาก เนื่องจากมีภาวะสร้างกระดูกมาก ช่วยให้มีการสะสม แคลเซียมในกระดูกมากขึ้น แหล่งอาหารที่มีแคลเซียมมาก ได้แก่ นม เนยแข็ง ปลาเล็กปลาน้อย ปลากระป๋อง กุ้งฝอย เต้าหู้ ผักใบเขียว

๒) ไอโอดีน เป็นแร่ธาตุที่สำคัญ เพราะถ้ามีการขาดในหญิงตั้งครรภ์จะทำให้เด็กที่เกิดมามีสติปัญญาด้อย โดยอาหารที่เป็นแหล่งของไอโอดีน ได้แก่ อาหารทะเล คือ ปลา ปู กุ้ง หอย ปลาหมึก และเกลือเสริมไอโอดีน โดยใช้ในการปรุงอาหาร

๓) วิตามินเอ มีหน้าที่ในการเสริมสร้างเนื้อเยื่อและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย แหล่งอาหารของวิตามินเอ ได้แก่ ตับ ผักใบเขียว และผักที่มีสีเหลือง เช่น ผักบุ้ง ตำลึง ฟักทอง แครอท ส่วนในผลไม้ได้แก่ มะละกอสุก มะม่วงสุก

นอกจากสารอาหารต่างๆ ที่จำเป็นตามข้างต้นแล้ว ยังได้รับสารอาหารอื่นๆ เช่น วิตามินบี ๑ วิตามินบี ๒ วิตามิน บี ๖ วิตามิน บี ๑๒ กรดโฟเลต รวมทั้งแร่ธาตุ ฟอสฟอรัส โซเดียม โพแทสเซียม สังกะสี

๑๐.๖ การติดตามผลการดำเนินงานโภชนาการ

หลังจากที่ให้คำแนะนำกับพ่อแม่/ผู้ปกครองเด็ก และดำเนินการส่งเสริมภาวะโภชนาการ หรือแก้ไขปัญหาลแล้ว จะต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานนั้น เพื่อดูว่าวิธีการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหานั้นได้ผลเป็นอย่างไร

๑) ในกรณีที่เด็กมีการเจริญเติบโตดี ติดตามโดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุก ๓ เดือน

๒) ในกรณีที่เด็กอยู่ในระดับเสี่ยงต่อการขาดอาหาร (น้ำหนักค่อนข้างน้อยค่อนข้างเตี้ย ค่อนข้างผอม หรือเสี่ยงต่อภาวะอ้วน (ท้วม) และเด็กที่ขาดอาหาร (น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์เตี้ยหรือผอม) หรือมีภาวะอ้วน (เริ่มอ้วนหรืออ้วน) ให้ติดตามโดยการชั่งน้ำหนักทุกเดือน และวัดส่วนสูง ทุก ๓

เดือน เมื่อซังน้ำหนัก - วัดส่วนสูงแล้ว น้ำหนักส่วนสูงมาจุดลงในกราฟของ WHO ทั้ง ๓ ตัวชี้วัด เพื่อดูว่า

- เด็กมีแนวโน้มการเจริญเติบโตเป็นอย่างไร
- ภาวะโภชนาการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

เด็กอาจมีภาวะโภชนาการเหมือนเดิม แต่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงให้ดูด้วยว่า เปลี่ยนไปในทิศทางดีขึ้น เท่าเดิม หรือแย่ลง (รายละเอียดดูในหัวข้อแปลผล และแจ้งผล) ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงดีขึ้น แสดงว่า การกินอาหารดีแล้ว หรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นดีแล้วให้ทำต่อไป ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กไม่เปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนแปลงไปในทางแย่ลง แสดงว่าการกินอาหารของเด็กยังไม่เพียงพอ หรือวิธีการแก้ไขนั้น ยังไม่ดีต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ไขใหม่ โดยให้ความรู้กับผู้ใกล้ชิดกับเด็ก

๑๐.๗ การตรวจสุขภาพและการป้องกันโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพ คัดกรองอาการป่วย และลงบันทึกทุกวัน พร้อมทั้งตรวจสอบประวัติการได้รับวัคซีนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง สามารถให้คำแนะนำกับผู้ปกครองเพื่อนำเด็กไปรับวัคซีนตามเกณฑ์อายุ รวมทั้งจัดทำแผนกิจกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๑. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และเกณฑ์ประเมินในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยมีขั้นตอน การดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังนี้

๑) กำหนดมาตรฐานการศึกษา

๒) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๓) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ

๔) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๕) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

๖) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๗) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

๘) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๔. นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

นโยบายด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังต่อไปนี้

ก. วิสัยทัศน์

"บริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ควบคู่คุณธรรม นำสังคมแห่งการเรียนรู้ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมกีฬาพัฒนาแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง "

ข. พันธกิจ

การจัดการศึกษาของท้องถิ่น มีขอบเขตภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ รวมทั้งการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และภารกิจด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ได้นำมากำหนดเป็นพันธกิจ จำนวน ๕ ด้าน ดังนี้

พันธกิจที่ ๑ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา

- ส่งเสริม และสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

พันธกิจที่ ๒ ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย
- ครู ผู้ดูแลเด็กมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ

พันธกิจที่ ๓ ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

- ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้แหล่งเรียนรู้ในตำบล

พันธกิจที่ ๔ ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ส่งเสริมการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ทำนุบำรุงศาสนา
- ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

พันธกิจที่ ๕ ด้านส่งเสริมการกีฬานันทนาการ

- สนับสนุนการกีฬาและนันทนาการ

บทที่ ๓

สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก และได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ คน โดยจะนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ประวัติและนโยบายการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๓.๒ บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๓.๓ ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๓.๔ สรุปผลการวิจัย

๓.๑ ประวัติและนโยบายการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๓.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป

เดิมตำบลคลองเจ็ด เดิมมีชื่อเรียกว่า “ตำบลตะเคียน” ขึ้นอยู่กับอำเภอบางหวาย อำเภอคลองหลวงปี ๒๔๔๘ เมืองธัญบุรี (จังหวัดปทุมธานี ปี ๒๔๗๕) สภาพพื้นที่เดิมเป็นที่ราบลุ่ม บางแห่งเป็น ป่าทึบประกอบด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด มีสัตว์ป่าชุกชุม อยู่ตอนใต้ของทิศตะวันออกของอำเภอ การกระจายตัวของประชาชนอยู่เป็นแห่งๆ ประกอบอาชีพล่าสัตว์ ทำไร่เลื่อนลอย การเดินทางลำบาก ยากยิ่งประชาชน จึงเดินทางด้วยการใช้ช้าง ม้า เป็นพาหนะ ต่อมาเมื่อมีคนเข้ามาอาศัยมากขึ้น สภาพพื้นที่เดิมก็ได้ แปรสภาพเป็นพื้นที่ราบทั้งหมด และบางแห่งเป็นป่าละเมาะ ประชาชนเริ่มรู้จักเพาะปลูก เป็นที่เป็นทางมีการเลี้ยงสัตว์ต่อเนื่องไปจรดเขตพื้นที่ทุ่งหลวง (อำเภอธัญบุรีในปัจจุบัน) จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริว่า ควรจะทำประโยชน์แก่ประชาราษฎร์ ในด้านการเกษตรให้มากที่สุดจึงโปรดเกล้าให้ “บริษัทหุตคลองและคุนสายม” ริเริ่มการขุดคลองส่งน้ำชลประทานขึ้นมาในบริเวณ ท้องทุ่งนี้ คลองแรก “คลองรังสิตประยูรศักดิ์” และคลองขอยจากคลองรังสิตประยูรศักดิ์ในทางทิศเหนือ และทิศใต้ข้างละ ๒๐ คลอง รวมเป็น ๔๐ คลอง มีขนาดกว้างตั้งแต่ ๓ - ๕ วาลึกตั้งแต่ ๓ - ๕ ศอก สำหรับตำบลบึงตะเคียน (ตำบลคลองหกในปัจจุบัน) มีพื้นที่อยู่ระหว่างคลองขอยที่ ๖ ฝั่งตะวันตก คลองแอนด์ ๗ ระยะทาง ๑,๒๐๐ เมตร และ

ถึงคลองระบายน้ำที่ ๗ ฝั่งตะวันตก ทำให้พื้นที่เดิมซึ่งเป็น ป่าดงรกชัฏ ดินดีแต่ขาดน้ำเพราะไม่มีคลองไหลผ่าน เริ่มมีน้ำมากเพียงพอต่อการเพาะปลูก ประชาชนก็เริ่มเข้ามาทำกินและอยู่อาศัยมากขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๘๖ ทางราชการเห็นว่าสภาพพื้นที่มีคลองซอยต่างๆ แบ่งแยกออกเป็นแต่ละตำบล จึงเห็นควรให้มีการเปลี่ยนชื่อตำบลใหม่ จึงได้ประกาศเปลี่ยนชื่อตำบลใหม่เป็น “ตำบลคลองหก” และต่อมาพื้นที่ตำบลคลองหกมีประชากรและบ้านเรือนมากขึ้น ทางราชการจึงได้ประกาศแบ่งแยกพื้นที่ส่วนหนึ่งของตำบลคลองหกตั้งแต่คลองแอนด์เจ็ด ซึ่งห่างจากคลองซอยที่ ประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร เป็น “ตำบลคลองเจ็ด” ใน ปี พ.ศ. ๒๕๒๗

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ตั้งอยู่เลขที่ ๙๙ หมู่ ๕ ตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๒๑ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๓,๓๑๖ ไร่ จำนวน ๙ หมู่บ้านมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ ต.วังจุฬา อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อ ต.บึงขำอ้อ และ ต.บึงบอน อ.หนองเสือ จ.ปทุมธานี
ทิศใต้	ติดต่อ ต.ลำผักกูด อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อ ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

๓.๑.๒ จำนวนประชากร

ตำบลคลองเจ็ด มีประชากร มีจำนวน ๗,๒๔๑ คน

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ แยกเป็น

- ชาย ๓,๕๒๒ คน

- หญิง ๓,๗๑๙ คน

อายุน้อยกว่า ๒๐ ปีจำนวน ๗๕๕ คน

อายุตั้งแต่ ๒๐ - ๖๐ ปีจำนวน ๔,๑๕๒ คน

อายุตั้งแต่ ๖๑ ปีขึ้นไปจำนวน ๒,๓๓๐ คน

๓.๑.๒ การศึกษา

๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด จำนวน ๒ แห่ง

(๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ๑ หมู่ที่ ๕ มีเด็กนักเรียน จำนวน ๓๗ คน

(๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ๒ หมู่ที่ ๕ มีเด็กนักเรียน จำนวน ๓๙ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐)

๒) โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน ๒ แห่ง

๑) โรงเรียนวัดอู่ข้าว เป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดทำการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘

๒) โรงเรียนอินทรวารีราษฎร์อุปถัมภ์ เปิดสอนระดับประถมศึกษา ตั้งหมู่ที่ ๑

๓.๑.๓ ด้านศาสนา

มีวัด/สำนักสงฆ์ จำนวน ๑ แห่ง คือ วัดอุซ่าว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘

๓.๑.๔ ด้านการเมือง-การบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๘ เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่

๑. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล พิจารณา และให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวน ๑๘ คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

๒. ผู้บริหาร ทำหน้าที่บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมาย โดยมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๒ คน และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการแต่งตั้งจาก นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบงานประจำทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

๓. ส่วนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด แบ่งออกเป็น

๓.๑ สำนักปลัด อบต. มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานนโยบายและแผนงาน กฎหมาย และมีหน้าที่เกี่ยวกับงานแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน งานส่งเสริมสวัสดิการ ผู้สูงอายุ งานส่งเสริมสวัสดิการผู้พิการ การจดทะเบียนชุมชน งานพัฒนาองค์กรเครือข่ายด้านสวัสดิการ สังคม งานสำรวจและจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนดี และราชการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ที่ไม่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของส่วนราชการใด หรืองานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

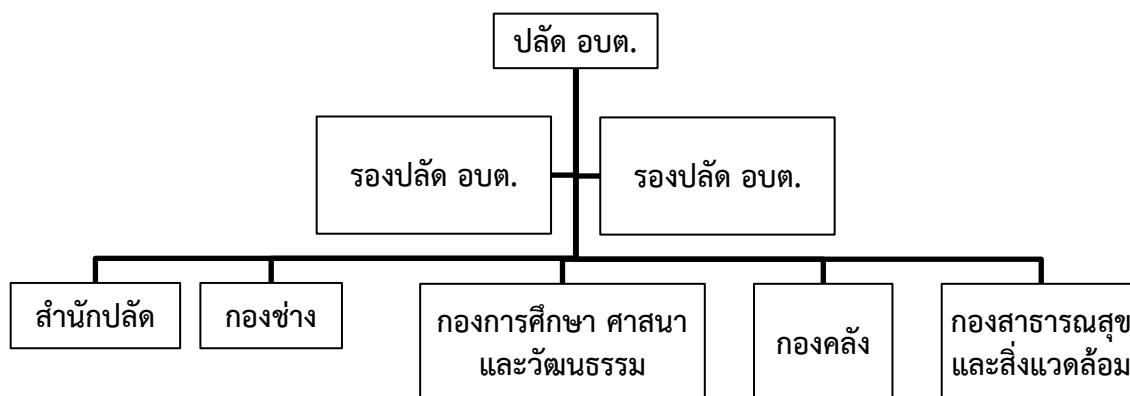
๓.๒ กองคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับ งานการเงิน งานบัญชี งานพัฒนาและจัดเก็บรายได้ และงานทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ

๓.๓ กองช่าง มีหน้าที่เกี่ยวกับงานก่อสร้างออกแบบและควบคุมอาคาร และงานประสานสาธารณูปโภคและงานผังเมือง

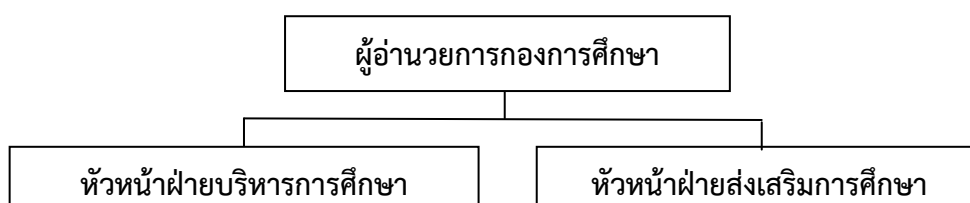
๓.๔ กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม งานกีฬา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและงานประสานงานโรงเรียนในพื้นที่

๓.๕ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารงานสาธารณสุข และงานบริการและส่งเสริมอนามัย

โดยมีโครงสร้างส่วนราชการของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด และโครงสร้างกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังแสดงในภาพ

ภาพที่ ๒.๑ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

ภาพที่ ๒.๒ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลลำคลองเจ็ด กองการศึกษาฯ

๓.๑.๕ นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น

นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นจำนวน ๑๒ ข้อดังนี้

๑. นโยบายด้านการบริหารจัดการ

- ดำเนินนโยบายและบริหารงานด้วยคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน

- ส่งเสริมศักยภาพของท้องถิ่นในทุกๆด้านตามหลักบริหารจัดการที่ดี

- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และติดตามการทำงานขององค์กร

- ส่งเสริมสนับสนุนความคิดเห็นของประชาชนไปประกอบการบริหารงานเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

๒. นโยบายด้านการสาธารณสุข

- ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในด้านสาธารณสุขและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการร่วมกับหน่วยงานในชุมชน

- ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านสาธารณสุขตลอดจนโครงการต่างๆที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนสู่การมีสุขภาพที่ดี

- สนับสนุนจัดหาให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นด้านสาธารณสุขไว้บริการประชาชน

๓. นโยบายด้านการศึกษา

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการจัดการศึกษา
- สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่ม
- ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาโดยประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา
- สนับสนุนอาหารกลางวันและนมให้กับเด็กนักเรียนอย่างทั่วถึง

๔. นโยบายด้านสวัสดิการสังคม

- พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผู้พิการโดยสนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผู้พิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

- ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็กเยาวชนและผู้พิการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี
- ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน

๕. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- บูรณาการแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

- ส่งเสริมพัฒนาแหล่งน้ำอย่างทั่วถึง

- สนับสนุนการแก้ไขและป้องกันภัยจากน้ำท่วมในการเกษตร

- สนับสนุนการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งเพื่อใช้ในการเกษตร

- สนับสนุนการพัฒนาเส้นทางคมนาคมภายในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน

- สนับสนุนการขยายเขตไฟฟ้าแสงสว่างอย่างทั่วถึง

- สนับสนุนแก้ไขและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

- จัดให้มีและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานทางบกทางน้ำทางระบายน้ำและการบำรุงรักษาในเขตชุมชนและท้องถิ่น

- สนับสนุนให้ประชาชนมีน้ำสะอาดที่เพียงพอสำหรับการอุปโภคและบริโภค

๖. นโยบายด้านการกีฬาและนันทนาการ

- ส่งเสริมสนับสนุนจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อสร้างความสมานฉันท์ภายในตำบลและระหว่างองค์กรต่างๆ

- ส่งเสริมสนับสนุนกีฬาและนันทนาการระดับเยาวชนและประชาชนเพื่อสุขภาพแก้ไขปัญหาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

- สนับสนุนอุปกรณ์กีฬาสถานที่ออกกำลังกายและสถานที่พักผ่อนให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

๗. นโยบายด้านการเกษตร

- ส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตรโดยให้ความรู้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง

- พัฒนาความรู้ด้านวิชาการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร สนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

- สนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนให้ประชาชนใช้ปุ๋ยและสารสกัดชีวภาพในการเพิ่มผลผลิตและการกำจัดศัตรูพืช

๘. นโยบายด้านเศรษฐกิจ

-ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนากลุ่มอาชีพตามความต้องการของชุมชนและการตลาดเพื่อลดปัญหาการว่างงานและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

-ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น

๙. นโยบายด้านศาสนาและวัฒนธรรม

-ส่งเสริมสนับสนุนบำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพื่อสืบสานต่อไป

-ส่งเสริมและบำรุงพระพุทธศาสนา

๑๐. นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

-ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรักษาความสะอาดของถนนทางน้ำทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

-ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปลูกป่าสร้างพื้นที่สีเขียวเพื่อความสมดุลของธรรมชาติ

๑๑. นโยบายด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

-เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในด้านความมั่นคงและความปลอดภัยโดยส่งเสริมและสนับสนุนตำรวจบ้าน / อปพร.ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

-การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับชุมชน

๑๒. นโยบายด้านการท่องเที่ยว

-สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในตำบล

สรุปองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งหมด๙หมู่บ้านมีประชากร ๗,๒๔๑ คนอาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตรและทำอาชีพทั่วไปมีนายเสถียร ศรีสุข เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อบริหารงานในท้องถิ่นของตนให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายและแผนงานที่ได้กำหนดไว้และเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นจะเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจเป็นการเน้นให้ประชาชนมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดกิจกรรมและพัฒนาตำบลอย่างเต็มรูปแบบทุกด้าน

๓.๒ บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวงจังหวัดปทุมธานีประกอบด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๒ แห่ง

(๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด หมู่ที่ ๕ มีเด็กนักเรียน จำนวน ๓๗ คน

(๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ๒ หมู่ที่ ๕ มีเด็กนักเรียน จำนวน ๓๙ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา รวมทั้งมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษาของชาติ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ๑ จึงเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแผนภายใต้กรอบนโยบายการจัดการศึกษาของคณะผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ๑ ให้สอดคล้องกับปัญหาและแนวโน้มความต้องการท้องถิ่น โดยยึดหลักในการจัดทำแผนตามนโยบายของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

นโยบายด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังต่อไปนี้

ก. นโยบายด้านการศึกษา

๑. ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

๒. ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

๓. ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

๔. ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

๕. ด้านส่งเสริมกีฬา และนันทนาการ

ข. แผนพัฒนาการศึกษาสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔) ของกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหนังสือสั่งการที่ มท.๐๘๑๖๒/ว ๖๐๕๒ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สั่งการให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสี่ปี โดยการทำแผนพัฒนาการศึกษาสี่ปีของสถานศึกษามานำบูรณาการในการจัดทำร่างแผนของกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยได้รวบรวมแนวทางพัฒนาและปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไข ความต้องการ

ของประชาชนในท้องถิ่นและเยาวชนเด็กนักเรียน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แล้วได้จัดกลุ่มข้อมูล ปัญหา/ความต้องการพัฒนา และได้กำหนดประเด็นการพัฒนาขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนา ทั้งด้านการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ในตำบล การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี กีฬา และนันทนาการ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๑.๑ วิสัยทัศน์

"บริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ควบคู่คุณธรรม นำสังคมแห่งการเรียนรู้ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมกีฬาพัฒนาแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง "

๑.๒ พันธกิจ

การจัดการศึกษาของท้องถิ่น มีขอบเขตภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ รวมทั้งการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และภารกิจด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต

และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ได้นำมากำหนดเป็นพันธกิจ จำนวน ๕ ด้าน ดังนี้

พันธกิจที่ ๑ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา

- ส่งเสริม และสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

พันธกิจที่ ๒ ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย

- ครู ผู้ดูแลเด็กมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ

พันธกิจที่ ๓ ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

- ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้แหล่งเรียนรู้ในตำบล

พันธกิจที่ ๔ ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ส่งเสริมการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ทำนุบำรุงศาสนา

- ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

พันธกิจที่ ๕ ด้านส่งเสริมการกีฬานันทนาการ

- สนับสนุนการกีฬาและนันทนาการ

การสรุปสถานการณ์การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ๑ ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ ดังนี้

“พัฒนาการตามวัย บุคลากรเอาใจใส่ บรรยากาศสดใส ชุมชนอุ่นใจ ปลอดภัยในบริการ ” โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาบริหารจัดการสถานศึกษา

๑.๑ แนวทางพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล

๑.๒ แนวทางส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นทักษะกระบวนการคิดและกล้าแสดงออก

๑.๓ แนวทางส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการผลิตสื่อและใช้เทคโนโลยีประกอบการแผนการสอนอย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๒.๑ แนวทางพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๒ แนวทางส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้หลากหลายใฝ่เรียนรู้

๒.๓ แนวทางส่งเสริมสุขภาพอนามัยผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาผู้เรียน

๓.๑ แนวทางส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๓.๒ แนวทางพัฒนาส่งเสริมพัฒนาบุคคลากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อธรรมชาติและสื่อ
ที่อยู่ใกล้ตัว

๓.๓ แนวทางพัฒนาเร่งจัดหาพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้จัดบรรยากาศ
สิ่งแวดล้อมให้สะอาด สวยงาม ปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๔.๑ แนวทางพัฒนาส่งเสริมช่วยเหลือผู้เรียนให้มีการพัฒนาศักยภาพเป็นรายบุคคล

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๕.๑ แนวทางพัฒนา ส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างครู ผู้ปกครอง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกองค้งการบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
มีกิจกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาและกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดังต่อไปนี้

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

นางสาวศนิตรา คล้ายทิม
หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษารักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

นางสาวพัชรนันท์ ยอดสิน
เจ้าพนักงานธุรการ

นางสาวชญานุช อินอ่ำ
ครู

นางสาวเนตรนภา สร้อยสุข
ครู

นางสาวพวรรณ ทองย้อย
ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา

นางสาวสมพร เงินประเสริฐ
ผู้ดูแลเด็ก

นางสาวพิศมัย จันทรเลื่อน
ผู้ดูแลเด็ก

นางโนรี เงินกระแซง
ผู้ดูแลเด็ก

ภาพที่ ๒.๓ โครงสร้างของกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด ๑

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด ๑

ภาพที่ ๒.๔ สถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

ภาพที่ ๒.๕ โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา

ภาพที่ ๒.๖ โครงการประชุมผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด

ภาพที่ ๒.๗ โครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่

ภาพที่ ๒.๘ โครงการหนูน้อยรักการปลูกผักสวนครัวศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ภาพที่๒.๑๐โครงการพัฒนาสู่อาเซียน

ภาพที่๒.๑๑โครงการบัณฑิตน้อย

ภาพที่๒.๑๒โครงการกีฬาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด

ภาพที่๒.๑๓โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ภาพที่๒.๑๔ โครงการหนูน้อยวิทยาศาสตร์

ภาพที่๒.๑๕ กิจกรรมมารยาทไทย

ภาพที่ ๒.๑๖ กิจกรรมการละเล่นอย่างไทย

ภาพที่ ๒.๑๗ โครงการไหว้ครู

ภาพที่๒.๑๘ วันวิชาการ

ภาพที่๒.๑๙ กิจกรรมกลางแจ้ง

ภาพที่ ๒.๒๐ กิจกรรมเสรี

ภาพที่ ๒.๒๑ กิจกรรมวันพระ

ภาพที่๒.๒๒กิจกรรมหนูน้อยเข้าวัด

ภาพที่๒.๒๓กิจกรรมวันลอยกระทง

๓.๓ ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ๑๐ คน เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สรุปผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๑) สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๑) สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๒) แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และ ๓) หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานีโดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

- ๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล
 - ก. สภาพปัญหา
 - บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมกับนักเรียน
 - ด้านสถานศึกษาสถานที่เครื่องเล่นสนามไม่ได้มาตรฐานยังขาดห้องพยาบาล มุมพักผ่อน
 - งบประมาณมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการภายใต้ข้อระเบียบกฎหมาย ที่เข้มงวดและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด
 - มีการส่งเสริมและสนับสนุนทั้ง ๕ ด้าน ตามแผนพัฒนาแต่มีปัญหา คือ ด้านอาคารสถานที่ ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน
 - ข. แนวทางแก้ไข
 - ในด้านบุคลากรมีการปรับแผนอัตรากำลังครู ให้เหมาะสมกับจัดหาครูผู้ดูแลเด็กเพิ่มให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กนักเรียน
 - จัดหาเครื่องเล่นสนามที่ได้มาตรฐานให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการเข้าแผนพัฒนาสี่ปีไว้ก่อน
 - ทำงานภายใต้ระเบียบศึกษาระเบียบกฎหมายให้รัดกุมในการทำงาน
 - ผู้บริหารศูนย์ได้นำปัญหานี้เข้าสู่ที่ประชุมสภา อบต. คลองเจ็ด เพื่อดำเนินการแก้ไขด่วน โดยการจัดแผนพัฒนาในระยะ ๔ ปีนี้ ต้องแก้ไขให้บรรลุจุดประสงค์ ตามความต้องการของชุมชน เช่น เพิ่มห้องเรียนให้เพียงพอ และเพิ่มอัตราครูบุคลากรทางการศึกษา
- ๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากล
 - ก. สภาพปัญหา
 - มาตรฐานที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีทั้งหมด ๒๓มาตรฐาน ๙๔ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินงานมากทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดจากอาจจะมีบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึงทุกตัวบ่งชี้

-องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องอย่างมีระบบตามหลักวิชาการเพื่อให้เด็กสมบูรณ์ครบตามวัยทั้ง ๔ ด้าน แต่บางปียังขาดงบประมาณที่สนับสนุนลงมานั้นเป็นไปอย่างจำกัด

ข. แนวทางแก้ไข

-จัดระบบการทำงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในเรื่องของวิชาการและการส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กพัฒนาสมบูรณ์ครบทั้ง ๔ ด้าน ซึ่งในการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำได้ค่อนข้างดีอยู่แล้ว

-ผู้บริหารศูนย์และผู้รับผิดชอบควรเขียนโครงการเสนอไปยังผู้บริหารหน่วยงาน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเข้าสู่สภาตามขั้นตอน

๓)การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

ก. สภาพปัญหา

-แหล่งเรียนรู้ในตำบลมีน้อยไม่ค่อยน่าสนใจ

-แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญบางแหล่งอยู่นอกพื้นที่ตำบลต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น จึงจะนำเด็กนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ได้ และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในตำบลจากชุมชนรอบๆใกล้สถานศึกษาให้เต็มศักยภาพเสียก่อนทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้รับผิดชอบ

ข. แนวทางแก้ไข

-จัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ในตำบลซึ่งปัจจุบันได้จัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นและโครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่

-ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น กศน. จัดการศึกษาการสอนตามอัธยาศัยให้กับชุมชน

-ครูหรือผู้รับผิดชอบต้องเสนอโครงการศึกษานอกสถานที่ต่อผู้บริหารและจัดทำแผนพัฒนาเข้าสู่สภาท้องถิ่นเพื่อจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป แต่ความใช้ดุลยพินิจให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งชุมชนในตำบลให้เหมาะสมกับเด็กนักเรียนตามสภาพโอกาส

๔)การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก. สภาพปัญหา

-ในพื้นที่ตำบลคลองเจ็ดไม่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นหรือสืบทอดกันมาแต่โบราณ

-มีปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ตรงกับแผนและโครงการที่วางไว้ เช่น การแห่เทียนพรรษา ประเพณีการลอยกระทงการเข้าวัดเพื่อปฏิบัติธรรมในวันสำคัญ

ข. แนวทางแก้ไข

-จัดกิจกรรมโครงการโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เด็กๆได้ทำกิจกรรมและสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เด็กๆได้รู้จักและทำความเข้าใจกับผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนในเรื่องของการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี อบต. ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๕) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

ก. สภาพปัญหา

- มีข้อจำกัดของกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงาน จึงไม่สามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ทุกอย่าง

- มีปัญหาไม่มาก เพราะครูผู้สอนได้ดำเนินการตามแผนการเรียนรู้ถ่ายทอดได้อย่างดี

- มีปัญหาด้านงบประมาณ เพราะการจัดกีฬาเด็กต้องใช้งบประมาณในการจัดบางปีมีจำกัดไม่เต็มศักยภาพของเด็ก

ข. แนวทางแก้ไข

- พยายามใช้แนวทางในการที่ไม่ผิดต่อระเบียบและส่งเสริมให้มีการจัดแข่งขันกีฬาขึ้นทุกปีเป็นการแข่งขันกีฬายาวชนประชาชนทั่วไป เพื่อจะได้ถูกระเบียบสำหรับเด็กนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็จัดให้มีการออกกำลังกายกิจกรรมนันทนาการทุกวันมีโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยกัน

- ผู้บริหารควรวางแผนทำโครงการเพื่อให้มีการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพของเด็ก

๒. แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

- ส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยส่งเสริมบุคลากรด้านการศึกษาให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

- ต้องส่งเสริมจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๕ ด้าน ครอบคลุมการบริหารบุคคล งานวิชาการและงบประมาณอย่างพอเพียงในปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๕ ด้าน ได้ดีพอสมควรจากการประเมินของ สมศ.

๒) ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

- ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากลตรงนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด อบต. คลองเจ็ดมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองในละแวกตำบลคลองเจ็ดและใกล้เคียงได้ส่งลูกเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มาตรฐาน ๒๓มาตรฐาน

- ต้องมีมาตรฐานมีคุณภาพตามหลักวิชาการ ส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาสมบูรณ์ตามวัยครบ ๔ ด้าน ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และดำรงตนในสังคมได้ มีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

- แหล่งเรียนรู้ในตำบล เป็นที่ยอมรับของคนตำบล ได้ใช้เป็นที่พักศึกษาหาความรู้โดยเรียนรู้ผ่านการจัดการโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษาหาความรู้โดยเรียนรู้ผ่านการจัดโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้เด็กๆได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรม

- มีการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้นอกสถานศึกษาในตำบล

- เพื่อเพิ่มประสบการณ์สังคมรอบๆ ตัว

- เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

- ชุมชนมีการพัฒนาและเห็นความสำคัญของเด็ก

๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ด้านประเพณี วัฒนธรรม อบต. คลองเจ็ด โดยกองการศึกษาฯ ได้จัดกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา โครงการวันสำคัญต่างๆเพื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- มีการส่งเสริมจริง เช่น ประเพณีแห่เทียนจำนำพรรษา ประเพณีลอยกระทง

- นำเด็กเข้าวัดปฏิบัติธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา

๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

- จัดทำโครงการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาหมู่บ้านโครงการกีฬาสัมพันธ์ อบต.คลองเจ็ด เพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬาของประชาชนตำบลท้องถิ่นตลอดจนส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

- มีการจัดการแข่งกีฬาของศูนย์ทุกปี

- มีการจัดนันทนาการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทุกโอกาสที่อำนวยเสมอ

๓. หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑) หลักพุทธธรรม คือพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เพราะครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการบริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ควรได้รับการยกย่องสำหรับผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเมื่อให้ทำงานนั้นๆ ดำเนินแล้วเสร็จได้อย่างร่วมควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรการดำเนินงานของศูนย์ด้วยการนอกจากนี้ควรมีการแจ้งการประเมินปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และโปร่งใสและความเป็นจริง

๒) หลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท ๔ เป็นการยึดหลักคำสอนขอพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้ทุกหน่วยงานหลักธรรมที่ยึดคือ อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เพราะการทำงานทุกสิ่งอย่างต้องประกอบไปด้วยอิทธิบาท ๔ ประการนี้ จะทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะสำเร็จทุกประการตามหลักพุทธธรรม

๓.๔สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดังต่อไปนี้

๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

ก. สภาพปัญหา คือ บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมกับนักเรียน สถานศึกษาสถานที่เครื่องเล่นสนามไม่ได้มาตรฐานยังขาดห้องพยาบาล มุมพักผู้ปกครอง งบประมาณมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการภายใต้ข้อระเบียบกฎหมาย ที่เข้มงวดและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด และมีการส่งเสริมและสนับสนุนทั้ง ๕ ด้าน ตามแผนพัฒนาแต่มีปัญหา คือ ด้านอาคารสถานที่ ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

ข.แนวทางแก้ไข คือ ในด้านบุคลากรมีการปรับแผนอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับจัดหาครูผู้ดูแลเด็กเพิ่มให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กนักเรียน จัดหาเครื่องเล่นสนามที่ได้มาตรฐานให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการเข้าแผนพัฒนาสี่ปีไว้ก่อน ทำงานภายใต้ระเบียบศึกษาระเบียบกฎหมายให้รัดกุมในการทำงาน และการจัดแผนพัฒนาในระยะ ๔ปี เพื่อแก้ไขให้บรรลุจุดประสงค์และความต้องการของชุมชน เช่น เพิ่มห้องเรียนให้เพียงพอ และเพิ่มอัตราครูบุคลากรทางการศึกษา

๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากล

ก. สภาพปัญหา คือ มาตรฐานที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีทั้งหมด ๒๓มาตรฐาน ๙๔ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินงานมากทำให้การบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึงทุกตัวบ่งชี้ และปัญหาการขาดงบประมาณที่สนับสนุนลงมานั้นเป็นไปอย่างจำกัด

ข. แนวทางแก้ไข คือ จัดระบบการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในเรื่องของวิชาการและการส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กพัฒนาสมบูรณ์ตามวัยครบทั้ง ๔ด้าน และผู้รับผิดชอบควรเขียนโครงการเสนอไปยังผู้บริหารหน่วยงานเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเข้าสู่สภาตามขั้นตอน

๓) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

ก. สภาพปัญหา คือ แหล่งเรียนรู้ในตำบลมีน้อยไม่ค่อยน่าสนใจ และแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญบางแหล่งอยู่นอกพื้นที่ตำบลต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น จึงจะนำเด็กนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ได้ และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในตำบลจากชุมชนรอบๆ ใกล้สถานศึกษาให้เต็มศักยภาพเสียก่อนทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้รับผิดชอบ

ข. แนวทางแก้ไข คือ จัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ในตำบลซึ่งปัจจุบันได้จัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นและโครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในตำบลนอกสถานที่ คือ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น กศน. จัดการศึกษาการสอนตามอัธยาศัยให้กับชุมชน และผู้รับผิดชอบต้องเสนอโครงการศึกษานอกสถานที่ต่อผู้บริหารและจัดทำแผนพัฒนาเข้าสู่สภาท้องถิ่นเพื่อจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป แต่ความใช้ดุลยพินิจให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งชุมชนในตำบลให้เหมาะสมกับเด็กนักเรียนตามสภาพโอกาส

๔) การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก. สภาพปัญหา คือ ปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ตรงกับแผนและโครงการที่วางไว้ เช่น การแห่เทียนพรรษา ประเพณีการลอยกระทงการเข้าวัดเพื่อปฏิบัติธรรมในวันสำคัญ

ข. แนวทางแก้ไข คือ ควรจัดกิจกรรมโครงการโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมและสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เด็กๆ ได้รู้จักและทำความเข้าใจกับผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนในเรื่องของการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี อบต. ได้ดำเนินการทำอย่างต่อเนื่อง

๕)การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

ก. สภาพปัญหา คือ ข้อจำกัดของกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงาน จึงไม่สามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ทุกอย่าง และปัญหาด้านงบประมาณ เพราะการจัดกีฬาเด็กต้องใช้งบประมาณในการจัดบางปีมีจำกัดไม่เต็มศักยภาพของเด็ก

ข. แนวทางแก้ไข คือ ใช้แนวทางในการที่ไม่ผิดต่อระเบียบและส่งเสริมให้มีการจัดแข่งขันกีฬาขึ้นทุกปีเป็นการแข่งขันกีฬาเยาวชนประชาชนทั่วไป เพื่อจะได้ถูกระเบียบสำหรับเด็กนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็จัดให้มีการออกกำลังกายกิจกรรมนันทนาการทุกวันมีโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยกัน และผู้บริหารควรวางแผนทำโครงการเพื่อให้มีการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพของเด็ก

๒. แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑)ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

-ส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยส่งเสริมบุคลากรด้านการศึกษาให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

-ต้องส่งเสริมจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๕ ด้าน ครอบคลุมการบริหารบุคคล งานวิชาการและงบประมาณอย่างพอเพียงในปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๕ ด้าน ได้ดีพอสมควรจากการประเมินของ สมศ.

๒)ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

-ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากลตรงนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด อบต.คลองเจ็ดมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองในละแวกตำบลคลองเจ็ดและใกล้เคียงได้ส่งลูกเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มาตรฐาน ๒๓มาตรฐาน

-ต้องมีมาตรฐานมีคุณภาพตามหลักวิชาการ ส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาสมบูรณ์ตามวัยครบ ๔ ด้าน ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และดำรงตนในสังคมได้ มีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

-แหล่งเรียนรู้ในตำบล เป็นที่ยอมรับของคนตำบล ได้ใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้โดยเรียนรู้ผ่านการจัดการโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษาหาความรู้โดยเรียนรู้ผ่านการจัดโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้เด็กๆได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรม

- มีการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้นอกสถานศึกษาในตำบล

- เพื่อเพิ่มประสบการณ์สังคมรอบๆ ตัว

- เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

- ชุมชนมีการพัฒนาและเห็นความสำคัญของเด็ก

๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ด้านประเพณี วัฒนธรรม อบต.คลองเจ็ด โดยกองการศึกษาฯ ได้จัดกิจกรรมรดน้ำเข้าพรรษา โครงการวันสำคัญต่างๆเพื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- มีการส่งเสริมจริง เช่น ประเพณีแห่เทียนจำนำพรรษา ประเพณีลอยกระทง
- นำเด็กเข้าวัดปฏิบัติธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา

๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

- จัดทำโครงการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาหมู่บ้านโครงการกีฬาสัมพันธ์ อบต.คลองเจ็ด เพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬาของประชาชนตำบลท้องถิ่นตลอดจนส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

- มีการจัดการแข่งกีฬาของศูนย์ทุกปี
- มีการจัดนันทนาการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทุกโอกาสที่อำนวยเสมอ

๓. หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑) หลักพุทธธรรม คือพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เพราะครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการบริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ควรได้รับการยกย่องสำหรับผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเมื่อให้ทำงานนั้นๆ ดำเนินแล้วเสร็จได้อย่างร่วมควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรการดำเนินงานของศูนย์ด้วยการนอกจากนี้ควรมีการแจ้งการประเมินปฏิบัติงานด้วยความซัดจั้งและโปร่งใสและความเป็นจริง

๒) หลักพุทธธรรม คือ อธิติบาท ๔ เป็นการยึดหลักคำสอนขอพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้ทุกหน่วยงานหลักธรรมที่ยึดคือ อธิติบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เพราะการทำงานทุกสิ่งอย่างต้องประกอบไปด้วยอธิติบาท ๔ ประการนี้ จะทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะสำเร็จทุกประการตามหลักพุทธธรรม

บทที่ ๔

แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การวิจัยบทนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารและวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในขั้นตอนที่ ๑ และ ๒ จากนั้นจึงได้ร่างแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่สร้างขึ้นภายใต้คำปรึกษาข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้เสนอในการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๑ รูป/คนสรุปผลการเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานีโดยจะนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๔.๑ การยกร่างแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๔.๒ ผลเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๔.๓ ผลการปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ การยกร่างแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ๑) การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ๒) การสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สรุปเป็นร่างแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับ

การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานี โดยกระบวนการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคคลครอบครัวองค์กรชุมชนองค์กรเอกชนองค์กรรัฐสถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนาสามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์ ๒) หลักการ ๓) ระบบการดำเนินการ ๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีรายละเอียดดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจสังคม และสติปัญญา

๒. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

๔. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

๕. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

๒. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาด้านเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพโดยกำหนดหลักการดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชนสังคมและวัฒนธรรมไทย

๓. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

๓. ระบบการดำเนินการ

ระบบการดำเนินการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

๑. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. พิจารณาสั่งเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๔. พิจารณาสั่งเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๖. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กด้านการจัดการศึกษาและระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประกอบด้วย ๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล๒) ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการดังนี้

๑. ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

-การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

-การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่นรับประทานอาหารเช้า พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

-การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง

ศึกษานอกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

-การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆอย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่างๆ

-การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

-การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการและกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ตามแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมปฐมวัย เทศ ประชุมผู้ปกครอง และเยี่ยมบ้าน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่างๆ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

-สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการของทางราชการ

-พัฒนาแหล่งการเรียนรู้จัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียนบรรยากาศ

-ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักวิธีการดูแลสุขภาพความสะอาดปราศจากโรคภัย

๒. ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

- พัฒนาการจัดการศึกษาตามสมรรถนะ ๗ หลักการ คือ ๑) การเคลื่อนไหวและสุขภาวะทางกาย ๒) ส่วนหลัก ๒ พัฒนาการด้านสังคม ๓) ส่วนหลัก ๓ พัฒนาการด้านอารมณ์

๔) ส่วนหลัก ๔ พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา ๕) ส่วนหลัก ๕ พัฒนาการด้านภาษา

๖) ส่วนหลัก ๖ พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม ๗) ส่วนหลัก ๗ พัฒนาการสร้างสรรค์

-เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ความรู้ทักษะอาชีพ/ทักษะชีวิตความรู้ทักษะการสื่อสาร ความรู้ทักษะกระบวนการคิด ความรู้ทักษะเทคโนโลยีความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

-ร่วมระดมทรัพยากรและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกระบบที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์ฯตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรมสัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ

-ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือสังคมคาดหวัง โดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ภาคเรียนละ ๑ เรื่อง และวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิจัย ๕ บท) ปีละ ๑ เรื่อง

-จัดการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๓. ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

-สามารถให้บริการแก่ครอบครัว ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

-ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเด็กปฐมวัย ให้กับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้าศึกษาต่างๆ

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดทำป้ายนิเทศและมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง จัดทำสารสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง และจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

-สนับสนุนการจัดประสบการณ์เรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และภาคส่วนต่างๆ

-การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคสังคมรับทราบอย่างทั่วถึง

๔. ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็ก ให้กับผู้ปกครองและชุมชน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ประเพณี และโอกาสต่างๆ ของท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ

-สนับสนุนให้ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรและเด็กเล็ก หรือร่วมเป็นครูท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๕. ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

-การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การ เคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้งเล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

-การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การ ประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อ ภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

-การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการ รับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมารยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

-ใช้สื่อสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้น ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความ ปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชน หรือประชาชน ได้ ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

-สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ครอบครัวชุมชน หรือประชาชนภายใน ท้องถิ่น ในวันสำคัญต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

-สนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาครู และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

๕. หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๒ หลักธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ และอิทธิบาท ๔

๑) พรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการบริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ควรได้รับการยกย่องสำหรับผู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเมื่อให้ทำงานนั้นๆดำเนินแล้วเสร็จได้อย่างร่วมควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรการดำเนินงานของศูนย์ด้วยการนอกจากนี้ควรมีการแจ้งการประเมินปฏิบัติงานด้วยความซัดจั้งและโปร่งใสและความเป็นจริง

๒) อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

เป็นหลักธรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยการน้อมนำหลักคำสอนขอพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้ทุกหน่วยงาน หลักธรรมที่ยึด จะทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะสำเร็จทุกประการตามหลักพุทธธรรม

๔.๒ ผลการเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผลการเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๑ รูป/คน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิมีรายละเอียดในภาคผนวก) เมื่อวันจันทร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีผลสรุปได้ดังนี้

๑. ในภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

๒. มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๒) หลักการ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๓) ระบบการดำเนินการมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ควรตรวจสอบคำผิด คำตกหล่น การเว้นวรรค คำที่เหมาะสม และรูปแบบการพิมพ์ให้ชัดเจน

๕) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเพิ่มหลักพุทธธรรมเข้ามามีส่งเสริมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ และควรตรวจสอบคำผิด คำที่เหมาะสม ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา และใช้คำที่เหมาะสม

๔.๓ ผลการปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีการปรับปรุงเฉพาะ หัวข้อที่ ๕ คือ “หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” โดยเพิ่มหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากเดิมมี ๒ หลักธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ และอิทธิบาท ๔ เพิ่มสังคหวัตถุ ๔ รวมเป็น ๓ หลักธรรม และมีรายละเอียดดังนี้

หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๓ หลักธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ และสังคหวัตถุ ๔

๑. สังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน ผู้ที่จะมีสัมพันธภาพได้นั้น ต้องยึดถือและปฏิบัติตามสังคหวัตถุ ๔ ประการ มีความสำคัญในการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แก่

๑) ทาน (การให้) หมายถึง การให้ปันสิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น ถือเป็นหลักสำคัญเบื้องต้น เพราะการผูกใจนั้น ต้องอาศัยหรือใช้การให้เป็นเบื้องต้น การให้เป็นการแสดงออกของไมตรีจิตของผู้ให้ ผู้รับย่อมพอใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นความอบอุ่นของชีวิต

๒) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) หมายถึง การเจรจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวาน เป็นหลักสำคัญรองลงมา เพราะการให้แต่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการยึดเหนี่ยวน้ำใจ จึงต้องใช้คำพูดที่ไพเราะช่วยเหนี่ยวรั้งอีกด้วย ไม่ใช้คำพูดหยาบ ให้ใช้คำพูดที่จริงใจต่อกัน ทักทายปราศรัยกับเพื่อนบ้าน มิตรสหาย ผู้ที่มาติดต่อสอบถาม ต้องใช้คำพูดสุภาพและไพเราะ

๓) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม จะทำให้เป็นคนน่ารัก น่านับถือ

๔) สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ) หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน โดยประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย เป็นต้น

สรุปผลแนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานีดังต่อไปนี้

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอกลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับ

การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานี โดยกระบวนการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็กเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคคลครอบครัวองค์กรชุมชนองค์กรเอกชนองค์กรรัฐสถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนาสามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์๒) หลักการ๓) ระบบการดำเนินการ๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก๕) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีรายละเอียดดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจสังคม และสติปัญญา

๒. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

๔. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

๕. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

๒. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพโดยกำหนดหลักการดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชนสังคมและวัฒนธรรมไทย

๓. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

๓. ระบบการดำเนินการ

ระบบการดำเนินการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

๑. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. พิจารณาสั่งให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๔. พิจารณาสั่งแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๖. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กด้านการจัดการศึกษาและระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประกอบด้วย ๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล ๒) ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล ๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล ๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการดังนี้

๑. ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

-การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

-การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่นรับประทานอาหารเช้า พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

-การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

-การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆอย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่างๆ

-การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

-การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการและกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ตามแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมปฐมวัย เทศ ประชุมผู้ปกครอง และเยี่ยมบ้าน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่างๆ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

-สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการของทางราชการ

-พัฒนาแหล่งการเรียนรู้จัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียนบรรยากาศ

-ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักวิธีการดูแลสุขภาพความสะอาดปราศจากโรคภัย

๒. ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

- พัฒนาการจัดการศึกษาตามสมรรถนะ ๗ หลักการ คือ ๑) การเคลื่อนไหวและสุขภาวะทางกาย ๒) ส่วนหลัก ๒ พัฒนาการด้านสังคม ๓) ส่วนหลัก ๓ พัฒนาการด้านอารมณ์

๔) ส่วนหลัก ๔ พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา ๕) ส่วนหลัก ๕ พัฒนาการด้านภาษา
๖) ส่วนหลัก ๖ พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม ๗) ส่วนหลัก ๗ พัฒนาการสร้างสรรค์

-เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ความรู้ทักษะอาชีพ/ทักษะชีวิตความรู้ทักษะการสื่อสาร ความรู้ทักษะกระบวนการคิด ความรู้ทักษะเทคโนโลยีความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

-ร่วมระดมทรัพยากรและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์ฯตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรมสัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือ ในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ

-ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือสังคมคาดหวัง โดย ครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้น เรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ภาคเรียนละ ๑ เรื่อง และวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิจัย ๕ บท) ปีละ ๑ เรื่อง

-จัดการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๓. ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

-สามารถให้บริการแก่ครอบครัว ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

-ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทุกภาคส่วนมี ส่วนร่วมในการจัด การศึกษาการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเด็กปฐมวัย ให้กับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้าศึกษาต่างๆ

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กในการจัดทำป้ายนิเทศและมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง จัดทำสารสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับ ผู้ปกครอง และจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

-สนับสนุนการจัดประสบการณ์เรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กได้โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และภาคส่วนต่างๆ

-การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคสังคมรับทราบอย่างทั่วถึง

๔. ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

-การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กให้กับผู้ปกครองและชุมชน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ประเพณี และโอกาสต่างๆ ของท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ

-สนับสนุนให้ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรและเด็กเล็ก หรือร่วมเป็นครูท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๕. ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

-การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

-การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

-การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมารยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

-ใช้สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชน หรือประชาชนได้ ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

-สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ครอบครัวชุมชน หรือประชาชนภายในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

-สนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาครู และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

๕. หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๒ หลักธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ และอิทธิบาท ๔

๑) พรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการบริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ควรได้รับการยกย่องสำหรับผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเมื่อให้ทำงานนั้นๆ เสร็จแล้วเสร็จได้อย่างร่วมควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรการดำเนินงานของศูนย์ด้วยการนอกจากนี้ควรมีการแจ้งการประเมินปฏิบัติงานด้วยความซัดจั้งและโปร่งใสและความเป็นจริง

๒) อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

เป็นหลักธรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยการน้อมนำหลักคำสอนขอพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้ทุกหน่วยงาน หลักธรรมที่ยึด จะทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะสำเร็จทุกประการตามหลักพุทธธรรม

๓) สังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน ผู้ที่จะมีสัมพันธภาพได้นั้น ต้องยึดถือและปฏิบัติตามสังคหวัตถุ ๔ ประการ มีความสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แก่

(๑) ทาน (การให้) หมายถึง การให้ปันสิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น ถือเป็นหลักสำคัญเบื้องต้น เพราะการผูกใจนั้น ต้องอาศัยหรือใช้การให้เป็นเบื้องต้น การให้เป็นการแสดงออกของไมตรีจิตของผู้ให้ ผู้รับย่อมพอใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นความอบอุ่นของชีวิต

(๒) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) หมายถึง การเจรจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวาน เป็นหลักสำคัญรองลงมา เพราะการให้แต่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการยึดเหนี่ยวน้ำใจ จึงต้องใช้คำพูดที่ไพเราะช่วยเหนี่ยวรั้งอีกด้วย ไม่ใช่คำพูดหยาบ ให้ใช้คำพูดที่จริงใจต่อกัน ทักทายปราศรัยกับเพื่อนบ้าน มิตรสหาย ผู้ที่มาติดต่อสอบถาม ต้องใช้คำพูดสุภาพและไพเราะ

(๓) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม จะทำให้เป็นคนน่ารัก น่าคบถือ

(๔) สมานัตตตา (วางตนสม่าเสมอ) หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน โดยประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย เป็นต้น

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือเป็นผลจาก ๑) การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ๒) การสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และ ๓) การสนทนากลุ่ม เพื่อแนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล ๒) ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล ๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล ๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ ที่ต้องการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้ง ทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น ด้วยการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมเป็น การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก โดยบูรณาการหลักพุทธธรรมในการส่งเสริม การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๓ หลักธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ และสังคหวัตถุ ๔ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและประเทศชาติต่อไป

ภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ คน ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยการสนทนากลุ่ม ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แนวคำถามในการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๑ รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๓ ประการ ดังนี้

๕.๑.๑ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก
สรุปผลการวิจัยพบว่า แนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก มีดังนี้

๑. การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

ก. ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

มาตรา ๖ ของกฎหมายระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ตามความข้างต้น เป้าหมายของการจัดการศึกษาจึงอยู่ที่คนไทยโดยทั่วไป ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี มีประโยชน์มีความครบถ้วนทุกด้าน คือ

(๑) ทางกาย คือมีสุขภาพดี สมบูรณ์แข็งแรง หมายความว่า การจัดการศึกษาต้องครอบคลุมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น ส่งเสริมการออกกำลังกาย ส่งเสริมกีฬา ส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อสุขภาพลักษณะ ปลอดภัยจากภาวะมลพิษ ปลอดภัยจากยาเสพติด และปลอดภัยภัยทั้งหลายที่อาจกระทบกระเทือนต่อสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นภัยจากมนุษย์ (อุบัติเหตุ การประทุษร้าย) หรือธรรมชาติ (น้ำท่วม ไฟไหม้ พายุ โรคภัยไข้เจ็บ) นอกเหนือจากหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแล้ว ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องคาดการณ์และเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อผ่อนคลายหรือแก้ไขปัญหาได้ทันการณ์

(๒) ทางจิตใจ คือมีจิตใจที่อดทนเข้มแข็ง สามารถเผชิญกับปัญหาหลากหลายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสติ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตัวเอง สามารถอดทนอดกลั้นต่อแรงกดดันต่างๆ

(๓) ทางสติปัญญา คือการใช้ความคิดและเหตุผล

(๔) ความรู้ คือการมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้และทักษะด้านภาษา คณิตศาสตร์ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

(๕) คุณธรรมและจริยธรรม แสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รักษาดี ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความละเอียดต่อการประพฤติตนในทางเสื่อมเสียหรือก่อให้เกิดผลเสียหายนต่อผู้อื่นและสังคม

(๖) มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต รักวัฒนธรรมไทย มีเอกลักษณ์ไทย มีมรรยาทและการวางตนในสังคม รู้จักประมาณตนเอง

(๗) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้ได้รับการศึกษาจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ประนีประนอม มีความเมตตากรุณา มีสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น และดำเนินบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสมคุณลักษณะที่กล่าวข้างต้น อันเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา นี้ เริ่มต้นที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งจะเป็นผู้ปลูกฝังถ่ายทอดอบรม หมายความว่าครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นตัวอย่างที่ดี คือรักษาหรือพัฒนาคุณลักษณะที่ดีไว้เป็นแบบอย่างคุณลักษณะที่ดีอันเป็นที่พึงประสงค์นี้ถือเป็นมาตรฐานหรือดัชนีชี้วัดครู ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้นำชุมชน และประชาชนต้องช่วยกันส่งเสริมสนับสนุน ยกย่องและตั้งความคาดหวังให้แม่แบบสำหรับลูกหลานตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะดังกล่าว เพราะหากแม่แบบไม่ดี เยาวชนก็จะยึดถือเป็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติของพวกเขาตามไปด้วย

ข. หลักการในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ได้กำหนดหลักการศึกษาไว้ และใช้หลักการดังกล่าวเป็นตัวกำหนดสาระเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษา หลักสำคัญในการจัดการศึกษา (ตามมาตรา ๘) กำหนดไว้ ๓ ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

(๑) การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้น เป็นการศึกษาลดชีวิตสำหรับประชาชน หลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศ โดยส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

(๒) การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนี้แสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยเป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามทวนองคลองธรรม

(๓) การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญ ในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลก และทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องหาความเข้าใจสภาพแวดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วย (มาตรา ๙) ได้แก่

(๑) หลักเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ หมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบาย หลักการ และเป้าประสงค์ร่วมกัน แต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของตน

(๒) หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง (School-based management) ตามหลักการนี้ จำเป็นต้องแยกภาระงานด้านนโยบายเกณฑ์และมาตรฐานออกจากงานด้านปฏิบัติหรืองานบริการ ทั้งนี้ หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เกณฑ์และมาตรฐาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจให้หน่วยปฏิบัติดูแลและรับผิดชอบ การตัดสินใจด้วยตนเองโดยหน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่ติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติที่ได้รับมอบอำนาจสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ตามหลักการนี้ ในเมื่อหน่วยปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวพอควรแล้ว ก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติรับผิดชอบ เพราะการมอบอำนาจโดยไม่มีกติกาก็เท่ากับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมาย ซึ่งไม่สามารถประเมินได้ ในเมื่อรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทรัพยากรสนับสนุนแก่สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษา ซึ่งอาจเปรียบเสมือนการซื้อสินค้าหรือบริการ ก็ต้องมีสิทธิกำหนดคุณค่าและลักษณะของสิ่งที่ต้องการซื้อโดยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งหน่วยปฏิบัติเองก็ต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ซื้อสินค้าและบริการของตน จากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย อย่างน้อยผลการประเมินจะส่งเสริมให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับได้ตระหนักว่า ผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของระบบประกันคุณภาพ และต้องหาทางปรับปรุงผลการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและรักษาระดับการประกันคุณภาพของตนให้คงได้ รวมทั้งยกระดับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

(๔) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาต่อเนื่อง โดยกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น การกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตรการอบรม มาตรฐานต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยมีเจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ และกระตุ้นส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับการศึกษาโดยตรง

(๕) การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา ทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญในการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนเป็นทรัพยากร จำเป็นแต่รัฐไม่สามารถจัดหาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ จึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในการจัดการศึกษาจะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของ หน่วยงานการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ครูอาจเชิญผู้มีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้านมาช่วยสาธิตหรือสอนวิชาที่เกี่ยวข้องได้

(๖) การมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน

ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่างๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมเสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

ค. สิทธิและหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อกล่าวถึงคำว่า “รัฐ” แล้ว ต้องคำนึงถึงองค์กรของรัฐอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนดูแลกันเอง ภายใต้การกำกับของรัฐ นั่นคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เองมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นที่เป็นอยู่ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดการศึกษาอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระบบขั้นพื้นฐาน ต่อไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขยายบริการด้านอื่นมากขึ้น เช่น การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (เช่น การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ลักษณะต่างๆ การจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น) ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย

๒. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายการศึกษาแห่งชาติที่เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้วางแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของสังคมและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ เช่น จะต้องทั่วถึงประชาชน มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่ายตลอดจนบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

(๒) ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๓) กระจายอำนาจให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาจะต้องกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปเพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ทั้งนี้เพราะผลการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผลผลิต และผลลัพธ์ก็ตามล้วนแต่เป็นผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษา ควรมีความคล่องตัวในการตัดสินใจอย่างมีอิสระทางการจัดการศึกษา จึงควรเป็นอำนาจของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ อย่างไรก็ตาม ขณะนี้วิธีการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมิได้กำหนดไว้เหมือนกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในอนาคตอาจมีการออกข้อบัญญัติ ระเบียบการบังคับ คำสั่ง กำหนดอำนาจการสั่งการ อนุญาต ปฏิบัติการ หรือ ดำเนินการอื่นใดไปยังสถานศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจดังกล่าวหรือมอบอำนาจในการสั่งการ อนุญาต อนุมัติ ปฏิบัติการ หรือดำเนินการอื่นใดซึ่งเป็นอำนาจตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

คำสั่งของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสำนักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติแทน

(๔) การจัดโครงสร้างองค์กรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เตรียมรองรับการถ่ายโอนสถานศึกษา จะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น ระบบบริหารจัดการอย่างครบถ้วน จำนวนบุคลากรโดยการจัดตั้ง ฝ่าย ส่วน กอง หรือสำนักการศึกษา ตลอดจนส่วนราชการภายในที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับขององค์กรการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(๕) วิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ ๒ วิธี คือ จัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเอง และรับถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ

(๖) สวัสดิการและความก้าวหน้าของพนักงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีสิทธิสวัสดิการ และความก้าวหน้าเท่าเทียมกับข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และในบางรายการจะดีกว่าข้าราชการครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

๓. การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน กระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ ๒-๕ ปีเป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

๑. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา)

๒. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

๔. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

๕. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔ และมาตรา ๑๘ จึงต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ มาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

๑. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๕ ปี (๕ ปี หมายถึง อายุ ๕ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อ

ธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

๒. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๒.๑ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

๒.๒ ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

๒.๓ พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

๒.๔ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

๓. การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

๑. ด้านหลักสูตร

๒. ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน

๓. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

๔. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

๕. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

๖. ด้านการนิเทศการศึกษา

๗. ด้านการวัดและประเมินผล

๘. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนอย่างหลากหลาย)

๙. ด้านการประเมินและใช้หลักสูตร

๑๐. ด้านโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพ

๑๑. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๕. นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การจัดการศึกษาของท้องถิ่น มีขอบเขตภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ รวมทั้งการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และภารกิจด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต

และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ได้นำมากำหนดเป็นพันธกิจ จำนวน ๕ ด้าน ดังนี้

พันธกิจที่ ๑ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา คือ ๑) ส่งเสริม และสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

พันธกิจที่ ๒ ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ๑) เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ๒) ครู ผู้ดูแลเด็กมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ๓) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ

พันธกิจที่ ๓ ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ คือ ๑) ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ให้เด็กเยาวชน และประชาชนใช้แหล่งเรียนรู้ในตำบล

พันธกิจที่ ๔ ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ๑) ส่งเสริมการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ทำนุบำรุงศาสนา ๒) ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

พันธกิจที่ ๕ ด้านส่งเสริมการกีฬานันทนาการ คือ ๑) สนับสนุนการกีฬาและนันทนาการ

๕.๑.๒ เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สรุปผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

ก. สภาพปัญหา คือ บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมกับนักเรียน สถานศึกษาสถานที่เครื่องเล่นสนามไม่ได้มาตรฐานยังขาดห้องพยาบาล มุมพักผู้ปกครองงบประมาณมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการภายใต้ข้อระเบียบกฎหมาย ที่เข้มงวดและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด และมีการส่งเสริมและสนับสนุนทั้ง ๕ ด้าน ตามแผนพัฒนาแต่มีปัญหา คือ ด้านอาคารสถานที่ ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

ข. แนวทางแก้ไข คือ ในด้านบุคลากรมีการปรับแผนอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับจัดหาครูผู้ดูแลเด็กเพิ่มให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กนักเรียน จัดหาเครื่องเล่นสนามที่ได้มาตรฐานให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการเข้าแผนพัฒนาสี่ปีไว้ก่อน ทำงานภายใต้ระเบียบศึกษาระเบียบกฎหมายให้รัดกุมในการทำงาน และการจัดแผนพัฒนาในระยะ ๔ ปี เพื่อแก้ไขให้บรรลุจุดประสงค์และความต้องการของชุมชน เช่น เพิ่มห้องเรียนให้เพียงพอ และเพิ่มอัตราครูบุคลากรทางการศึกษา

๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากล

ก. สภาพปัญหา คือ มาตรฐานที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีทั้งหมด ๒๓ มาตรฐาน ๙๔ ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินงานมากทำให้การบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึงทุกตัวบ่งชี้ และปัญหาการขาดงบประมาณที่สนับสนุนลงมานั้นเป็นไปอย่างจำกัด

ข. แนวทางแก้ไข คือ จัดระบบการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในเรื่องของวิชาการและการส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กพัฒนาสมบูรณ์ตามวัยครบทั้ง ๔ ด้าน และผู้รับผิดชอบควรเขียนโครงการเสนอไปยังผู้บริหารหน่วยงาน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเข้าสู่สภาตามขั้นตอน

๓) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

ก. สภาพปัญหา คือ แหล่งเรียนรู้ในตำบลมีน้อยไม่ค่อยน่าสนใจ และแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญบางแหล่งอยู่นอกพื้นที่ตำบลต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น จึงจะนำเด็กนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ได้ และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในตำบลจากชุมชนรอบๆ ใกล้สถานศึกษาให้เต็มศักยภาพเสียก่อนทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้รับผิดชอบ

ข. แนวทางแก้ไข คือ จัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ในตำบลซึ่งปัจจุบันได้จัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นและโครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ คือ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น กศน. จัดการศึกษาการสอนตามอัธยาศัยให้กับชุมชน และผู้รับผิดชอบต้องเสนอโครงการศึกษานอกสถานที่ต่อผู้บริหารและจัดทำแผนพัฒนาเข้าสู่สภาท้องถิ่นเพื่อจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป แต่ความใช้ดุลยพินิจให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งชุมชนในตำบลให้เหมาะสมกับเด็กนักเรียนตามสภาพโอกาส

๔) การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก. สภาพปัญหา คือ ปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ตรงกับแผนและโครงการที่วางไว้ เช่น การแห่เทียนพรรษา ประเพณีการลอยกระทงการเข้าวัดเพื่อปฏิบัติธรรมในวันสำคัญ

ข. แนวทางแก้ไข คือ ควรจัดกิจกรรมโครงการโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมและสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เด็กๆ ได้รู้จักและทำความเข้าใจกับผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนในเรื่องของการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี อบต. ได้ดำเนินการทำอย่างต่อเนื่อง

๕) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

ก. สภาพปัญหา คือ ข้อจำกัดของกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงาน จึงไม่สามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ทุกอย่าง และปัญหาด้านงบประมาณ เพราะการจัดกีฬาเด็กต้องใช้งบประมาณในการจัดบางปีมีจำกัดไม่เต็มศักยภาพของเด็ก

ข. แนวทางแก้ไข คือ ใช้แนวทางในการที่ไม่ผิดต่อระเบียบและส่งเสริมให้มีการจัดแข่งขันกีฬาขึ้นทุกปีเป็นการแข่งขันกีฬายาวชนประชาชนทั่วไป เพื่อจะได้ถูกระเบียบสำหรับเด็กนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็จัดให้มีการออกกำลังกายกิจกรรมนันทนาการทุกวันมีโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยกัน และผู้บริหารควรวางแผนทำโครงการเพื่อให้มีการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพของเด็ก

๒. แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

-ส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยส่งเสริมบุคลากรด้านการศึกษาให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

-ต้องส่งเสริมจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๕ ด้าน ครอบคลุมการบริหารบุคคล งานวิชาการและงบประมาณอย่างพอเพียงในปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๕ ด้าน ได้ดีพอสมควรจากการประเมินของ สมศ.

๒) ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

-ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากลตรงนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด อบต. คลองเจ็ด มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองในละแวกตำบลคลองเจ็ด และใกล้เคียงได้ส่งลูกเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มาตรฐาน ๒๓ มาตรฐาน

-ต้องมีมาตรฐานมีคุณภาพตามหลักวิชาการ ส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาสมบูรณ์ตามวัยครบ ๔ ด้าน ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และดำรงตนในสังคมได้ มีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

-แหล่งเรียนรู้ในตำบล เป็นที่ยอมรับของคนตำบล ได้ใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้โดยเรียนรู้ผ่านการจัดการโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษาหาความรู้ โดยเรียนรู้ผ่านการจัดโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้เด็กๆได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรม

- มีการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้นอกสถานศึกษาในตำบล

- เพื่อเพิ่มประสบการณ์สังคมรอบๆ ตัว

- เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

- ชุมชนมีการพัฒนาและเห็นความสำคัญของเด็ก

๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ด้านประเพณี วัฒนธรรม อบต. คลองเจ็ด โดยกองการศึกษาฯ ได้จัดกิจกรรมรดน้ำขอพรพระสงฆ์ โครงการวันสำคัญต่างๆเพื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- มีการส่งเสริมจริง เช่น ประเพณีแห่เทียนจำนำพรรษา ประเพณีลอยกระทง

- นำเด็กเข้าวัดปฏิบัติธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา

๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

-จัดทำโครงการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาหมู่บ้านโครงการกีฬาสัมพันธ์ อบต.คลองเจ็ด เพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬาของประชาชนตำบลท้องถิ่นตลอดจนส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

- มีการจัดการแข่งกีฬาของศูนย์ทุกปี

- มีการจัดนันทนาการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทุกโอกาสที่อำนวย

๓. หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑) หลักพุทธธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เพราะครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการบริหารที่

จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ควรได้รับการยกย่องสำหรับผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเมื่อให้ทำงานนั้นๆ ดำเนินแล้วเสร็จได้อย่างร่วมควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรการดำเนินงานของศูนย์ด้วยการนอกจากนี้ ควรมีการแจ้งการประเมินปฏิบัติงานด้วยความซัดจั้งและโปร่งใสและความเป็นจริง

๒) หลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท ๔ เป็นการยึดหลักคำสอนขอพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้ทุกหน่วยงานหลักธรรมที่ยึดคือ อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เพราะการทำงานทุกสิ่งอย่างต้องประกอบไปด้วยอิทธิบาท ๔ ประการนี้ จะทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะสำเร็จทุกประการตามหลักพุทธธรรม

๕.๑.๓ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สรุปผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับ การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและ ชุมชนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหาร จัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดย กระบวนการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหาร และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และสถาบัน ศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วน ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์ ๒) หลักการ ๓) ระบบการดำเนินการ ๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕) หลัก พุทธธรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรายละเอียดดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจสังคม และสติปัญญา

๒. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

๔. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

๕. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

๒. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

๓. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

๓. ระบบการดำเนินการ

ระบบการดำเนินการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ดังนี้

๑. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. พิจารณาสั่งเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๔. พิจารณาสั่งเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๖. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กด้านการจัดการศึกษาและระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประกอบด้วย ๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล ๒) ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล ๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล ๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ ดังนี้

๑. ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

-การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

-การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่นรับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

-การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

-การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรม ศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆอย่างอิสระ ตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้าง สิ่งต่างๆ เช่นแต่งไม้รูปทรงต่างๆ

-การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

-การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการและกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ตามแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมปฐมวัย ประชุมผู้ปกครอง และเยี่ยมบ้าน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่างๆ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

-สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการของทางราชการ

-พัฒนาแหล่งการเรียนรู้จัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียนบรรยากาศ

-ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักวิธีการดูแลสุขภาพความสะอาดปราศจากโรคภัย

๒. ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

- พัฒนาการจัดการศึกษาตามสมรรถนะ ๗ หลักการ คือ ๑) การเคลื่อนไหวและสุขภาวะทางกาย ๒) ส่วนหลัก ๒ พัฒนาการด้านสังคม ๓) ส่วนหลัก ๓ พัฒนาการด้านอารมณ์ ๔) ส่วนหลัก ๔ พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา ๕) ส่วนหลัก ๕ พัฒนาการด้านภาษา ๖) ส่วนหลัก ๖ พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม ๗) ส่วนหลัก ๗ พัฒนาการสร้างสรรค์

-เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ความรู้ทักษะอาชีพ/ทักษะชีวิต ความรู้ทักษะการสื่อสาร ความรู้ทักษะกระบวนการคิด ความรู้ทักษะเทคโนโลยี ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

-ร่วมระดมทรัพยากรและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์ฯตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรมสัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ

-ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือสังคมคาดหวัง โดย

ครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ภาคเรียนละ ๑ เรื่อง และวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิจัย ๕ บท) ปีละ ๑ เรื่อง

-จัดการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๓. ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

-สามารถให้บริการแก่ครอบครัว ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

-ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเด็กปฐมวัยให้กับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้าศึกษาต่างๆ

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดทำป้ายนิเทศและมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง จัดทำสารสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง และจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

-สนับสนุนการจัดประสบการณ์เรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และภาคส่วนต่างๆ

-การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคสังคมรับทราบอย่างทั่วถึง

๔. ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

-การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กให้กับผู้ปกครองและชุมชน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ประเพณี และโอกาสต่างๆ ของท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ

-สนับสนุนให้ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรและเด็กเล็ก หรือร่วมเป็นครูท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๕. ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

-การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

-การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส้อมใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

-การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมารยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

-ใช้สื่อสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชน หรือประชาชนได้ ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

-สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ครอบครัวชุมชน หรือประชาชนภายในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

-สนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาครู และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

๕. หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๒ หลักธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ และอิทธิบาท ๔

๑) พรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการบริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ควรได้รับการยกย่องสำหรับผู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเมื่อให้ทำงานนั้นๆ ดำเนินแล้วเสร็จได้อย่างร่วมควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรการดำเนินงานของศูนย์ด้วยการนอกจากนี้ควรมีการแจ้งการประเมินปฏิบัติงานด้วยความซัดจั้งและโปร่งใสและความเป็นจริง

๒) อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

เป็นหลักธรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยการน้อมนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้ทุกหน่วยงาน หลักธรรมที่ยึด จะทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะสำเร็จทุกประการตามหลักพุทธธรรม

๓) สังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน ผู้ที่จะมีสัมพันธภาพได้นั้น ต้องยึดถือและปฏิบัติตามสังคหวัตถุ ๔ ประการ มีความสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่

(๑) ทาน (การให้) หมายถึง การให้ปันสิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น ถือเป็นหลักสำคัญเบื้องต้น เพราะการผูกใจนั้น ต้องอาศัยหรือใช้การให้เป็นเบื้องต้น การให้เป็นการแสดงออกของไมตรีจิตของผู้ให้ ผู้รับย่อมพอใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นความอบอุ่นของชีวิต

(๒) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) หมายถึง การเจรจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวาน เป็นหลักสำคัญรองลงมา เพราะการให้แต่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการยึดเหนี่ยวน้ำใจ จึงต้องใช้คำพูดที่ไพเราะช่วยเหนี่ยวรั้งอีกด้วย ไม่ใช่คำพูดหยาบ ให้ใช้คำพูดที่จริงใจต่อกัน ทักทายปราศรัยกับเพื่อนบ้าน มิตรสหาย ผู้ที่มาติดต่อสอบถาม ต้องใช้คำพูดสุภาพและไพเราะ

(๓) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม จะทำให้เป็นคนน่ารัก น่าคบถือ

(๔) สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ) หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน โดยประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย เป็นต้น

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี” เป็นการวิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี พบว่า ๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมกับนักเรียน สถานศึกษาสถานที่เครื่องเล่นสนามไม่ได้มาตรฐานยังขาดห้องพยาบาล มุมพักผู้ปกครอง งบประมาณมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ และอาคารสถานที่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากล มาตรฐานที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีทั้งหมด ๒๓ มาตรฐาน ๙๔ ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียดมากทำให้การบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึงทุกตัวบ่งชี้ ๓) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล แหล่งเรียนรู้ในตำบลมีน้อยไม่ค่อยน่าสนใจ และแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญบางแหล่งอยู่นอกพื้นที่ตำบลต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น ๔) การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ตรงกับแผนและโครงการที่วางไว้ และ ๕) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ มีข้อจำกัดของกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงานมากจึงไม่สามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ทุกอย่างและปัญหางบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สำราญ ขวนวัน** ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตตรวจราชการที่ ๔ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัญหาการปฏิบัติงานส่งเสริม

การจัดการศึกษาของ อบต.พบว่า อบต.มีงบประมาณน้อย จึงให้การช่วยเหลือโรงเรียนได้น้อย ไม่ค่อยมีส่วนร่วมวางแผนจัดหาสื่ออุปกรณ์กับโรงเรียนไม่มีบทบาทเข้าไปพัฒนาอาคารสถานที่และกิจกรรมของโรงเรียน ขาดการประสานงานกับโรงเรียน มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการศึกษาน้อยและไม่ค่อยเข้าใจบทบาทที่แท้จริงของโรงเรียน ๒) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของ อบต.คือ อบต. มีความสามารถจัดการศึกษาได้ อยากให้การช่วยเหลือโรงเรียนด้านอื่นๆ นอกจากการสนับสนุนงบประมาณ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ อบต.เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นและควรกำหนดแนวปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานกับโรงเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น^๑ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพปัญหา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาด้านการขาดแคลนหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร การผลิตสื่อการจัดการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการขาดแคลนงบประมาณ การจัดสรรยังมีความล่าช้า ไม่เป็นธรรมและไม่ตรงกับความต้องการ มีระเบียบและเงื่อนไขการใช้มากเกินไป บุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอและวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับลักษณะงาน ระบบและโครงสร้างการบริหารองค์กรไม่ชัดเจน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษายังขาดนโยบายและแนวการดำเนินงานที่ชัดเจน บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ๒) ปัจจัยที่ส่งเสริมในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ฝ่ายบริหารเป็นทีมเดียวกันและทำงานอย่างต่อเนื่อง ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและเข้ามามีส่วนร่วม การเมืองที่มีข้าฝายเดียวกันส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษาโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรมีเจตคติไม่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมืองไม่มุ่งมั่นในการถ่ายโอนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการไม่ประสงค์กระจายอำนาจการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง^๒

๕.๓ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะไว้ตามลำดับดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ไปพัฒนาให้เป็นคู่มือการนำแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานีไปใช้ต่อไป

^๑ สำราญ ขวณวัน, อ่างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล**, (กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๓), หน้า ๖๐.

^๒ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, **รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๐), หน้า ๖๑.

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้โดยละเอียดก่อนนำไปใช้

๒. หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาต่อไป

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และในจังหวัดอื่นๆ

๒. ควรทำการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ หรือการวิจัยเชิงผสมวิธี

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัย,
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒.

ยุทธชัย เฉลิมชัย. อุทัยวรรณ เฉลิมชัย และกลุ่มบ้านเรียนปัญญากร. รายงานการวิจัยรูปแบบและ
พัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย, กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, หมวด ๓ ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ของชนชาวไทย

มาตรา ๔๓. เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ ก. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา,
๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐,

วิจิตร ศรีสอาน, แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนว
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. หมวด ๑๔ ว่าด้วยเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๘๙
วรรคสอง, เล่มที่ ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐,
หน้า ๑๑๖.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย, ๒๕๕๓.

ชูศักดิ์.เที่ยงตรง,.การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย,(กรุงเทพมหานคร.:โรงพิมพ์หาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, กรุงเทพมหานคร : พีระพัฒนา, ๒๕๒๖.

วิญญู.อังคนารักษ์,.แนวคิดในการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น,

เอกสารประกอบการบรรยายฉบับพิมพ์โรเนียว, ๒๕๑๙.

อุทัย หิรัญโต. สารานุกรมการปกครองไทย, กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยการปกครอง, ๒๕๓๑.

กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖, กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๔๖.

โกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต, ปรับปรุงใหม่,
พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐.

สนธิ จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง), กรุงเทพมหานคร :
สุชุมและบุตร, ๒๕๔๘.

อุดม เขยกิจวงศ์, หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน, กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕.

สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS, ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒

(๒) วิทยานิพนธ์/งานวิจัย :

สำราญ ชวนวัน, อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบล, กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๓.

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการ
จัดการ

การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค

พระคณพศ กิตติสาร (ประกอบเสียง). “เรื่องการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตาม
หลักธรรมาภิบาล :กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (รัฐประศาสนศาสตรด), (บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

บังอร อ้วนลา, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : ศึกษาเฉพาะกรณี
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี,” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, (สาขาพัฒนาสังคม:
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐).

ปรีชา ไชโยม, “การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามทัศนะขององค์การ
บริหารส่วนตำบล อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๑๔).

จันรอล เงินคา, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย,” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓).

นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ, “สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล,” ๒๕๔๔.

สุมาลี คุ่มชัยสกุล, “บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยในเขต
เชียงใหม่” (คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔).

ศักดิ์ชัย ชัยวิรัตน์, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาประถมศึกษาโรงเรียนบ้านประตูป่า
อำเภอเมืองลาพูน,” การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๔๒).

สุพัตรา คงชา, “ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กใน
อัครเดช วรหาร, “ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลใน

เขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.” คั่นคว้าอิสระ ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: เชียงใหม่, ๒๕๔๘).

(๔) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dla.go.th/work/abt/>
[ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐].

๒. ภาษาอังกฤษ

Dewey. John. **Democracy of Education**. New York : The MacMillum Company, 1965.

Good Carter V. **Dictionnary of Education**. New York : McGraw-Hill Book, 1973.

Gregg, Russell T. **The Administrative Process : Administrative Behavior in Education**.

New York : Harper. and Row, 1957.

Gulick L. and Urwick J.. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration, 1973.

Henri Fayol. **Industrial and General Administration**. New York : Mc-Grew Hill, 1930.

Herbert A. Simon. **Administrative Behavior**. New York : Macmillian, 1947.

Kneller, George F. **Introduction to the Philosophy of Education**. New York : John Wiley Sons.InC, 1981.

Morris, Van Cleve. **Philosophy and the American School**. Boston : Houghton Mifflin Company, 1961.

Schultz Theodore W. **The Economic Value of Education**. New York : Columbia University Press, 1966.

Sears, Jesse B. **The Nature of Administrative Process**. New York : McGraw - Hill Book Company, 1959.

William Ouchi. **Organization and Management**. Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971.

Wit Daniel. **A Comparative Survey of Local Government and Administration**. Bangkok : Prachandra Printing Press, 1961.

Ramji, Marni T. (1972, September). Pre-Primary Institutions Their Supervision. *Education in Asia*. 6:19 – 20.

Werthem, L. (1994). Communication patterns and communication attitude\es between parents and caregiver. *Dissertation Abstracts Internation*, 48(4), 55-61A.

ภาคผนวก

ผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสัมภาษณ์
- แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วน
ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู

ประธานกรรมการ

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, ดร.

กรรมการ

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งข้อมูลที่เป็นคำตอบจากท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของท่านเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะงานวิจัยนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางสาวพรรณนัท ยอดสิน

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การส่งเสริมจัดการศึกษา หมายถึง การสนับสนุนจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ใน ๕ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล
๒. ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล
๓. ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล
๔. ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. ด้านส่งเสริมกีฬา และนันทนาการ

การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล หมายถึง การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการในการจัดระบบบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป

การส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยภายในท้องถิ่นมีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัย ครบทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล หมายถึง การส่งเสริมการเรียนรู้กิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ในชุมชนที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามอัธยาศัย การสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นการจัดให้มีการศึกษาที่เกื้อหนุนให้บุคคลในชุมชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต โดยการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ภายใต้อะไรที่มีอยู่ในสังคมรอบ ๆ ตัว ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น จากประสบการณ์ของวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้าน จากแหล่งสาธิต จากศูนย์เรียนรู้ ฯลฯ โดยมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ในลักษณะของการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ที่ไม่เน้นการเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน

การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การปลูกฝังและสร้างเสริมเยาวชนให้มีความรู้ ชื่นชม ห่วงแหนและเห็นคุณค่าการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมไทย จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อันดีงาม เพื่อให้คงอยู่คู่ประเทศไทยสืบไป

การส่งเสริมกีฬา และนันทนาการ หมายถึง ส่งเสริมการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมการกีฬาขั้นพื้นฐาน ทั้งในและนอกระบบการศึกษา ส่งเสริมการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชน ประชาชน ส่งเสริมความรักความสามัคคีในชุมชน

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วน
ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตั้งแต่เวลา..... น. ถึงเวลา..... น.

ประเด็นคำถาม

๑. ท่านคิดว่า สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๕ ด้าน เป็นอย่างไร และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

ก. สภาพปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

ข. แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

ก. สภาพปัญหา

.....

.....

.....

.....

ข. แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

๓) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

ก. สภาพปัญหา

.....

.....

.....

.....

ข. แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

๔) การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก. สภาพปัญหา

.....

.....

.....

.....

ข. แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

๕) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

ก. สภาพปัญหา

ข. แนวทางแก้ไข

๒. ท่านคิดว่า แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล คลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๕ ด้าน ควรเป็นอย่างไร

๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

๒) ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

๕) ด้านส่งเสริมกีฬา และนันทนาการ

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่า หลักพุทธธรรมข้อใด ที่ส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหาร
ส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

หลักพุทธธรรม คือ.....

เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความเมตตาอนุเคราะห์การสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างสูง

เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม

วิทยานิพนธ์
เรื่อง

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหาร
ส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู	ประธานกรรมการ
พระมหาญาณวิวัฒน์ จิตฺตวิมลโน, ดร.	กรรมการ

นางสาวพัชรนันท์ ยอดสิน

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรื่อง

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหาร
ส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้สนทนากลุ่ม

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตำแหน่งหน้าที่/การงานปัจจุบัน.....

.....

ส่วนที่ ๒ แนวคำถามสนทนากลุ่ม

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลอง
เจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาค
ส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับ
การศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและ
ชุมชนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหาร
จัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดย
กระบวนการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม
ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหาร
และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครู
ผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัด
การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และสถาบัน
ศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วน
ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์

๒) หลักการ ๓) ระบบการดำเนินการ ๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕) หลัก
พุทธธรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

.....

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ
สังคม และสติปัญญา

๒. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย
โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้
อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

๔. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็ก
ตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

๕. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

.....

๒. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้
อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้
ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเอง
ตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
๓. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

๓. ระบบการดำเนินการ

ระบบการดำเนินการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดังนี้

๑. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๔. พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๖. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กด้านการจัดการศึกษาและระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

☐ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

๔. การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล ๒) ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล ๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล ๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ ดังนี้

๑. ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

-การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

-การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่นรับประทานอาหารเช้า พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

-การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

-การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆอย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่นแท่งไม้รูปทรงต่างๆ

-การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

-การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการและกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ตามแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมปฐมวัย ประชุมผู้ปกครอง และเยี่ยมบ้าน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่างๆ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

-สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ในการดำเนินงานตามแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการของทางราชการ

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

.....

๒. ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

- พัฒนาการจัดการศึกษาตามสมรรถนะ ๗ หลักการ คือ ๑) การเคลื่อนไหวและสุขภาวะทางกาย ๒) ส่วนหลัก ๒ พัฒนาการด้านสังคม ๓) ส่วนหลัก ๓ พัฒนาการด้านอารมณ์ ๔) ส่วนหลัก ๔ พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา ๕) ส่วนหลัก ๕ พัฒนาการด้านภาษา ๖) ส่วนหลัก ๖ พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม ๗) ส่วนหลัก ๗ พัฒนาการสร้างสรรค์

-เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ความรู้ทักษะอาชีพ/ทักษะชีวิต ความรู้ทักษะการสื่อสาร ความรู้ทักษะกระบวนการคิด ความรู้ทักษะเทคโนโลยี ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

-ร่วมระดมทรัพยากรและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรมสัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ

-ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือสังคัมคาดหวัง โดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ภาคเรียนละ ๑ เรื่อง และวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิจัย ๕ บท) ปีละ ๑ เรื่อง

-จัดการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

.....

๓. ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

-สามารถให้บริการแก่ครอบครัว ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

-ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทุกภาคส่วนมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเด็กปฐมวัยให้กับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้าศึกษาต่างๆ

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดทำป้ายนิเทศและมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง จัดทำสารสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง และจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

-สนับสนุนการจัดประสบการณ์เรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และภาคส่วนต่างๆ

-การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคสังคมรับทราบอย่างทั่วถึง

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

.....

๔. ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

-การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กให้กับผู้ปกครองและชุมชน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ประเพณี และโอกาสต่างๆ ของท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ

-สนับสนุนให้ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรและเด็กเล็ก หรือร่วมเป็นครูท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

.....

๕. ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

-การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

-การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

-การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมารยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

-ใช้สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชน หรือประชาชนได้ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

-สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ครอบครัวชุมชน หรือประชาชนภายในท้องถิ่นในวันสำคัญต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

-สนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาครู และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

☐

ขอเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

.....

๕. หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๒ หลักธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ และอิทธิบาท ๔

๑) พรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการบริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ควรได้รับการยกย่องสำหรับผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเมื่อให้ทำงานนั้นๆดำเนินแล้วเสร็จได้อย่างร่วมควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรการดำเนินงานของศูนย์ด้วยการนอกจากนี้ควรมีการแจ้งการประเมินปฏิบัติงานด้วยความซัดจั้งและโปร่งใสและความเป็นจริง

๒) อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

เป็นหลักธรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยการน้อมนำหลักคำสอนขอพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้ทุกหน่วยงาน หลักธรรมที่ยึด จะทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะสำเร็จทุกประการตามหลักพุทธธรรม

☐

เหมาะสมแล้ว

☐

ไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือเชิญ

- รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์
- รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม
- หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์จำนวน ๑๐ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๑. นายเสถียร ศรีสุข ตำแหน่ง นายก อบต.คลองเจ็ด
๒. นายสรรเสริญ ทองย้อย ตำแหน่ง รองนายก อบต.คลองเจ็ด
๓. นายอภิสิทธิ์ สอนรัมย์ ตำแหน่ง รองนายก อบต.คลองเจ็ด
๔. นางศศกร ต่ายลำยงค์ ตำแหน่ง ปลัด อบต.คลองเจ็ด
๕. นางสาวสุพิชชา โตจักษ์ ตำแหน่ง รองปลัด อบต.คลองเจ็ด
๖. นายขลิท รุ่งเรืองนาม ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบต. หมู่ ๑
(อดีต ครู รร.อินทรวารีราษฎร์อุปถัมภ์)
๗. นางสาวศนิตรา คล้ายทิม ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา รักษาการ
แทนผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
๘. นางสาวกนกวรรณ ห้วยหงษ์ทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
๙. นางสาวชญัญญา นุช อินอ่ำ ตำแหน่ง ครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด ๑
๑๐. นางสาวเนตรนภา สร้อยสุข ตำแหน่ง ครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด ๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๓๖

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายเสถียร ศรีสุข

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ดังนั้นทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ประสานงานหลักสูตร

พระสุรชัย สุรชัย โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ขอรับรองว่าได้ให้สัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว

(นายเสถียร ศรีสุข)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

วันที่ ๖ / ๒ / ๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระมหาสมบัติ ธนบุญ, ดร.

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม
ที่
พระมหาสมบัติ ธนบุญ, ดร.

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน จามระโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน จามระโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

พระสุรชัย สุรชโย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๕๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูกิตติญาณวิสิฐ,ดร.

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

รับได้พร้อม Focus Group.

พระครูกิตติญาณวิสิฐ

๑๗/ก.พ. ๒๕๖๑

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน งามประโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

พระสุรชัย สุรชโย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๕๑

(Handwritten signature)

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสรเสรีญ ทองย้อย

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)
รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

อ.ดร.สิน งามประโคน

นายสรเสรีญ ทองย้อย
อ.ดร.สิน งามประโคน

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน งามประโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

พระสุรัชย์ สุทธโย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางศศกร ต่ายลำยงค์

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน งามประโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๐๙-๕๕๙๑

พระสุรชัย สุรชโย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ยื่นต่อที่กรม

นางสาว... ตามที่...
มี.ร.ด. อบต. คลองเจ็ด

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวศนิตรา คล้ายทิม

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ฉันได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
ศนิตรา คล้ายทิม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)
รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน งามประโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

พระสุรชัย สุรชโย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๕๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวชญานุช อินอ่ำ

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ผินทีเข้าร่วม

น.ส. ชัญญานุช อินอ่ำ

ครู สอน ค.บ.ค.ล.อ.ค.ค. ๑

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน งามประโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๕๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

พระสุรชัย สุรชัย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวขวัญเรือน พุ่มประดล

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรบริหารส่วนตำบล คลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ยฺหสิสํวํม

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน งามประโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

พระสุรัชย์ สุทธโย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

น.ส.ขวัญเรือน พุ่มประดล

ชน.ฝ่ายส่งเสริมทงศึกษาฯ อบต.คลองข

๗๐๖/๒๕๖๓ ๕๖๓.๖๖๖๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวกนกวรรณ ห้วยหงษ์ทอง

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน งามประโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

พระสุรชัย สุระขโย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ผู้ติดต่อ: นางสาวกนกวรรณ ห้วยหงษ์ทอง

(นางสาวกนกวรรณ ห้วยหงษ์ทอง)

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๖๑

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวเนตรนภา สร้อยสุข

ด้วย นางสาวพัชรนันท์ นามสกุล ยอดสิน รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ฉันทิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ติดต่อประสานงาน

รศ.ดร.สิน งามประโคน

โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ดร.เกษม แสงนนท์

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

พระสุรชัย สุรชโย

โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

เนตรนภา สร้อยสุข

ภาคผนวก ค

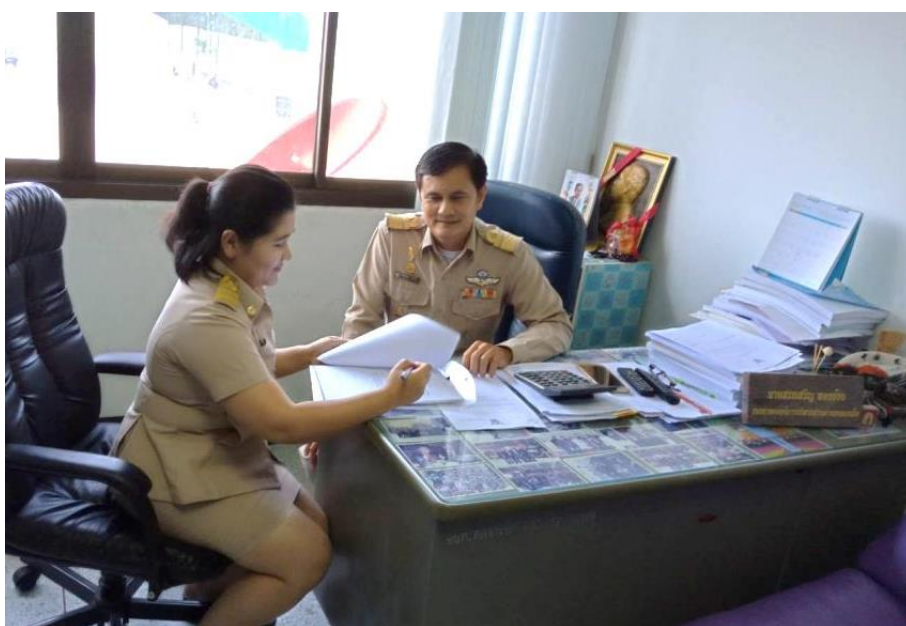
- ภาพการสัมภาษณ์
- ภาพการสนทนากลุ่ม

ภาพการสัมภาษณ์

ภาพการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ คน

๑. นายเสถียร ศรีสุข ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
วันอังคารที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๒. นายสรเรณู ทองย้อย ตำแหน่ง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
วันอังคารที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. นายอภิสิทธิ์ สมองรัมย์ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
วันอังคารที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๔. นางศศกร ต่ายลำยงค์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
วันอังคารที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๕. นางสาวสุพิชชา โตจักษ์ รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
วันอังคารที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๖. นายชวลิต รุ่งเรืองนาม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด หมู่ที่ ๑
วันอังคารที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๗. นางสาวศนิตรา คล้ายทิม หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา รักษาการแทน
ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
วันอังคารที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๘. นางสาวกนกวรรณ ห้วยหงษ์ทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
วันอังคารที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑๐. นางสาวชญานุช อินอ่ำ ครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด ๑
วันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๙. นางสาวเนตรนภา สร้อยสุข ครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.คลองเจ็ด ๒
วันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพการสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑
ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นางสาวพัชรนันท์ ยอดสิน
- เกิด : วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔
- สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๔๖/๑ หมู่ ๑ ต.บางคูวัด อ.เมืองปทุมธานี จ.ปทุมธานี
- ตำแหน่งหน้าที่ : เจ้าพนักงานธุรการ ชำนาญงาน กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
- การศึกษา : พ.ศ.๒๕๓๗ ประถมศึกษาปี ๖ โรงเรียนวัดบางคูวัด จังหวัดปทุมธานี
: พ.ศ.๒๕๓๙ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนวัดบางคูวัด จังหวัดปทุมธานี
: พ.ศ.๒๕๔๓ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี
: พ.ศ.๒๕๔๕ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี
: พ.ศ.๒๕๕๐ ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
- ประสบการณ์ทำงาน : รับราชการในตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการ กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- ศึกษาดูงาน : ศึกษาดูงาน ณ ประเทศสิงคโปร์
- ปีที่เข้าศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๕๙
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ ๑๒/๑ หมู่ ๖ ตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๐
: E-mail: runggyodsins55@gmail.com
โทร. ๐๘๑-๕๕๐๗๙๔๗